

133 MONOLOGEN VOOR AUDITIES

* van de meeste monologen is het volledige stuk gratis te vinden op jibbewillems.nl

* **pas op** met printen:

dit zijn ruim 250 pagina's – je kan beter eerst selecteren wát je wil printen
(je kan hiervoor het word-document downloaden)

* wat mij betreft zijn alle rollen te spelen door m/v/x, de rolaanduiding is enkel suggestie
(als je daarvoor iets in de tekst wil aanpassen is dat prima)

	Gegevens	p.
1	VANNACHT HEEFT ER EEN STORM OVER ONS LAND GERAASD <i>Uit Antigone, 2008, Huis van Bourgondië.</i>	7
2	VANDAAG BEGINNEN WIJ AAN MORGEN <i>Uit Antigone, 2008, Huis van Bourgondië.</i>	10
3	MIJN BROERTJES WAREN ER MET ÉÉN TE VEEL <i>Uit Antigone, 2008, Huis van Bourgondië.</i>	11
4	KOM MAAR LIEVERD, ALSJEBLIEVERD <i>Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.</i>	13
5	HET BESTE IS OM ALLES ZELF OP TE GEVEN <i>Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.</i>	14
6	DE REDEN IS DAT JE HET DOET <i>De soldaat graaft een graf. Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.</i>	15
7	VERLANGEN, VERLIES, VERLOSSING <i>Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.</i>	16
8	HONDERD VORMEN VAN VERLIES <i>Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.</i>	17
9	DAAR GA JE <i>Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.</i>	18
10	PIJN <i>Uit Geef Rio maar de schuld, 2017, Likeminds, Bellevue Lunchtheater.</i>	19
11	IK PROBEER EEN GOED MENS TE ZIJN <i>Uit Geef Rio maar de schuld, 2017, Likeminds, Bellevue Lunchtheater.</i>	20
12	IK ZAL HET WEL AAN MEZELF TE DANKEN HEBBEN <i>Uit Geef Rio maar de schuld, 2017, Likeminds, Bellevue Lunchtheater.</i>	23
13	WAAR KAN EEN MENS NOG MEER OP HOPEN <i>Uit Geef Rio maar de schuld, 2017, Likeminds, Bellevue Lunchtheater.</i>	25
14	HEBBEN JULLIE IETS? <i>Uit Volkstuin Complex, 2022, Bos Theaterproducties.</i>	26
15	DE FLESH WAS WEAK DE LIQUOR STRONG <i>Geschrapte tekst voor KLOEK, 2023, BOT.</i>	28
16	IS DIES GEDROGTE DOODGEBORE <i>Geschrapte tekst voor KLOEK, 2023, BOT.</i>	31
17	THE MORE I SCHREIDE UM HER LIEFDE THE MORE IT SLEET <i>Geschrapte tekst voor KLOEK, 2023, BOT.</i>	32
18	OP HET LEVEN! <i>Uit Naar Casablanca, 2019, Matzer & BOS Theaterproducties.</i>	34
19	KATE WAS UIT HET OOG VAN DE STORM GESTAPT	36

	<i>Uit The Truth about Kate, 2014, Frascati.</i>	
20	SOMS SPOELEN ER LIJVEN AAN <i>Uit The Truth about Kate, 2014, Frascati.</i>	38
21	DRIE ZEKERHEDEN EN ÉÉN VERMOEDEN <i>Uit De Poolse Bruid, 2019, tgEcho en het Noord Nederlands Toneel.</i>	40
22	SAUBERMACHEN <i>Uit De Poolse Bruid, 2019, tgEcho en het Noord Nederlands Toneel.</i>	41
23	JE VRAAGT EEN VIS OOK NIET WAAROM BLIJF JE ZWEMMEN <i>Uit De Poolse Bruid, 2019, tgEcho en het Noord Nederlands Toneel.</i>	43
24	DE VAL NOG NIET DE KLAP <i>Uit De Verlosser of De Lege Plek, 2022.</i>	44
25	HET LIED VAN DE SPEELMAN <i>Uit De Verlosser of De Lege Plek, 2022.</i>	45
26	EEN GOEDE DAAD <i>Uit De Verlosser of De Lege Plek, 2022.</i>	47
27	FLADDER OP, MIJN ENGEL <i>Uit De Vrekkin, 2018, Het Nationale Toneel.</i>	49
28	HET GING NIET, NEE, GEWOON NIET, NEE <i>Uit Conversations with my Mother, 2013, De Diamantfabriek.</i>	50
29	VOOR DE VAL MOET JE OMHOOG <i>Uit En Hier Is Lijf, 2014, Generale Oost en Wintertuin.</i>	60
30	WAS BEEST GEBLEVEN <i>Uit De Klacht van De Vrede, 2022, Capella Brabant.</i>	63
31	ZIE DE MENS <i>Uit De Klacht van De Vrede, 2022, Capella Brabant.</i>	64
32	HET BELOOFDE LAND WAS ZO VERVLOEKT DICHTBIJ <i>Uit Het Gouden Kalf, 2022, philharmonie zuidnederland.</i>	66
33	KLOOTZAK AAN DE VERKEERDE KANT <i>Uit De Onaantastbaren, 2022, firma MES.</i>	68
34	MAYOVINGERS <i>Uit De Onaantastbaren, 2022, firma MES.</i>	72
35	NIEUWE HELM <i>Uit De Onaantastbaren, 2022, firma MES.</i>	74
36	VIRUS <i>Uit TECH I / Alice (no wonderland), monoloog voor huishoudrobot, 2019, firma MES.</i>	75
37	VLEES TUSSEN PRINTPLATEN <i>Uit TECH I / Alice (no wonderland), monoloog voor huishoudrobot, 2019, firma MES.</i>	77
38	IK BEN STIEKEM BUITEN GEWEEST <i>Uit TECH I / Alice (no wonderland), monoloog voor huishoudrobot, 2019, firma MES.</i>	78
39	HET NOOIT WETEN (1) <i>Uit TECH I / Alice (no wonderland), monoloog voor huishoudrobot, 2019, firma MES.</i>	82
40	HET NOOIT WETEN (2) <i>Uit TECH I / Alice (no wonderland), monoloog voor huishoudrobot, 2019, firma MES.</i>	84
41	WE GINGEN NAAR DE FILM, DACHT IK (I, II, III) <i>Uit Tussentijd, 2013, tgEcho en Generale Oost.</i>	86
42	VRIJE VAL <i>Uit Vrije Val, 2012, Generale Oost.</i>	89
43	DE JONGSTE DAG <i>Tekst voor Het Wilde Oog, 2015.</i>	96
44	JUST A LITTLE LONELY <i>Uit Iets om van te huilen, 2011, V.E.L.D. op Gentse Feesten.</i>	99

45	WAAR BEN IK? <i>Uit Iets om van te huilen, 2011, V.E.L.D. op Gentse Feesten.</i>	100
46	IJSKOEER OP JACH <i>Uit Blote Konten, 2021, Kwatta.</i>	101
47	YAM BIN EVERYWERRE WEZE <i>Uit Jabber, 2018, Kwatta.</i>	102
48	VOGELTJE <i>Uit Lachgas, 2010, Het Syndicaat (als Iets van Troost, 2016, toneelgroep Maastricht).</i>	103
49	ÉÉN GROOT KLOPPEND HART MET EEN KLEIN MEISJE EROMHEEN <i>Uit Leo & Lena, 2014, Het Nationalel Toneel.</i>	105
50	PANGAIA <i>Uit Ik Ben Hier, 2021, Hertog Zout.</i>	106
51	AANGENAAM, NEEM IK AAN <i>Uit TestosterTony, 2006, Het Syndicaat.</i>	109
52	GOOI AL UW REMMINGEN LOS <i>Uit Lola, 2007, Het Syndicaat.</i>	111
53	NIETS DAN LIEFDE IS DE TOEKOMST <i>Uit Lola, 2007, Het Syndicaat.</i>	112
54	ZELFKENNIS HEB IK WEL HOOR <i>Uit Verzet in Vredestijd, 2011.</i>	113
55	KEN JIJ ANGST? <i>Uit Een Goed Mens, 2011.</i>	115
56	HET BEGIN WAARIN IK DENK DAT ER LIEFDE IS <i>Uit Onvrouw, 2011.</i>	116
57	WIE DAN WEL? <i>Uit Ik zou liever Angel heten, 2023, Mevrouw Ogterop.</i>	117
58	EEN SCHADUW EN EEN RATTENHAPJE <i>Uit Ik zou liever Angel heten, 2023, Mevrouw Ogterop.</i>	119
59	IN HET BED NAAST JOU <i>Uit Ik zou liever Angel heten, 2023, Mevrouw Ogterop.</i>	120
60	TEVEEL KOFFIE ZO'N DAG <i>Uit Sonder, 2022, Collectief Ludvik.</i>	121
61	IK BEN HET KLEVEN VAN DE BLIK NIET WAARD <i>Uit Sehnsucht, 2023, Collectief Ludvik.</i>	123
62	JE MOET HET NIET VERWARREN MET TROOST <i>Uit Mac, 2009, Toneelschuur.</i>	127
63	VROUWEN ZINGEN <i>Voor Blue Hour, 2024, Matzer en &Brakema theaterproducties.</i>	129
64	ALLES OM DE LEEGTE VOOR TE BLIJVEN <i>Uit Stil de Tijd, 2018, Matzer Theaterproducties.</i>	131
65	WAT ER NIET WAS <i>Uit Stil de Tijd, 2018, Matzer Theaterproducties.</i>	132
66	HET GEBOORTE WORDEN VAN DE MENSENMADE <i>Uit Naar de Hemel Wijzen, 2013.</i>	134
67	HEEL MIJN LEVEN IN JOUW KOESTER <i>Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.</i>	135
68	IK NOEM JE BIJ MIJN EIGEN NAAM <i>Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.</i>	136
69	NOG GEEN ADEMPAUZE VAN GELUK <i>Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.</i>	137
70	WAT WEET IK VAN LIEFDE	138

	<i>Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.</i>	
71	IK ZAL NOOIT BUIGEN <i>Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.</i>	140
72	IK WACHT HIER OP ONTFERMING <i>Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.</i>	142
73	MORAAL IS EEN KWESTIE VAN PERSPECTIEF <i>Uit Pretpark, 2016, Oostpool en Sonnevank.</i>	144
74	ZO DICHT LIGT FINISH BIJ DE START <i>Uit De Achtervolgers / 100m sprint, 2019, het NUT.</i>	145
75	MIJN VADER LEERDE ME OMGAAN MET ANGST <i>Voor Astronaut, 2024, Puck van Dijk.</i>	148
76	OVERTALLIG THUIS <i>Voor Astronaut, 2024, Puck van Dijk.</i>	151
77	DE ROEST KRIIPT ALS EEN RAT MIJN MOND UIT <i>Uit Roest, 2007, Gastschrijvers Gasthuis.</i>	153
78	WANNEER IS HET PERFECT? <i>Uit Roest, 2007, Gastschrijvers Gasthuis.</i>	154
79	HET SHOWROOMMODEL <i>Uit Roest, 2007, Gastschrijvers Gasthuis.</i>	155
80	WACHTEN <i>Uit Roest, 2007, Gastschrijvers Gasthuis.</i>	156
81	VANDAAG WIST IK DAT IK NAAR JE TOE MOEST <i>Uit Roest, 2007, Gastschrijvers Gasthuis.</i>	157
82	MOOIE GOD BEN IK <i>Uit Rotgod, 2014, Hoge Fronten.</i>	158
83	SKIPS DIE BOOTRIJ NI OP LAND <i>Uit Kaapdiegoeiekoop, 2022, Silbersee en Gouden Haas.</i>	161
84	GELD ES GELD <i>Uit Kaapdiegoeiekoop, 2022, Silbersee en Gouden Haas.</i>	163
85	MENS BAART MENS OM ZIJN AKKERS TE BEMESTEN <i>Uit Lady & Macbeth, 2020.</i>	168
86	DAGEN ZWAAR VAN ZWAARTEKRACHT <i>Uit Lady & Macbeth, 2020.</i>	169
87	DIT HIER KAN NOOIT VOOR MENS ZIJN GEMAAKT <i>Uit Lady & Macbeth, 2020.</i>	172
88	ANGST BAART MONSTERLIJKE PLANNEN <i>Uit Lady & Macbeth, 2020.</i>	174
89	DEMONEN ZELF VERZONNEN <i>Uit Lady & Macbeth, 2020.</i>	176
90	WAT DENK JE, IS DIT EEN MAN DIE JOUW HARTSLAG RESPECTEERT? <i>Uit Lady & Macbeth, 2020.</i>	178
91	WE MOETEN WAAKZAAM ZIJN <i>Uit Lady & Macbeth, 2020.</i>	179
92	LICHAAM <i>Uit Lady & Macbeth, 2020.</i>	181
93	IK HOOP ZO DAT HET EEN MEISJE IS <i>Uit Lady & Macbeth, 2020.</i>	183
94	IK PAS NIET MEER IN DEZE TIJD <i>Uit Aardappelvreeters, 2018, Silbersee en Slagwerk Den Haag.</i>	184
95	IS DIT HET NU, DIE DOOD? <i>Uit Aardappelvreeters, 2018, Silbersee en Slagwerk Den Haag.</i>	185

96	IK HEB GEBEDEN OM EEN ONGELUK <i>Uit Aardappelvreters, 2018, Silbersee en Slagwerk Den Haag.</i>	186
97	EEN POSITIEF INGESTELD MENS <i>Staat van Geluk, 2014, Stormkamer.</i>	188
98	IK GA GEEN AFSpraakje SCOREN OP DE AFDELING ONCOLOGIE <i>Staat van Geluk, 2014, Stormkamer.</i>	189
99	LAMPEDUSA <i>Uit Orde van de Dag, 2013, het NUT.</i>	190
100	KOM MAAR BIJ MIJ <i>Uit Orde van de Dag, 2014, het NUT.</i>	191
101	SNIJDEN NAAR LIEFDE <i>Uit Orde van de Dag, 2013, het NUT.</i>	192
102	IN STAD IS ER GEEN UITZICHT <i>Uit Texel / Texas, 2010, Huis van Bourgondië en Theater Bellevue.</i>	193
103	OP ZOEK NAAR DE HORIZON <i>Uit Texel / Texas, 2010, Huis van Bourgondië en Theater Bellevue.</i>	194
104	LIEF KLEIN GODJE <i>Uit Burgerlijke Schemering, 2017, tgEcho.</i>	196
105	EEN DOODGEWONE DAG <i>Uit Burgerlijke Schemering, 2017, tgEcho.</i>	197
106	ZAG JE WAT MIJN ORCHIDEED? <i>Uit Burgerlijke Schemering, 2017, tgEcho.</i>	198
107	EEN BEETJE ETHIEK, HOER <i>Uit Burgerlijke Schemering, 2017, tgEcho.</i>	199
108	IK GA DE DEUR UIT <i>Uit Burgerlijke Schemering, 2017, tgEcho.</i>	201
109	WERPSEL <i>Uit Eindland, 2012, tgEcho.</i>	203
110	STRONT <i>Uit Eindland, 2012, tgEcho.</i>	205
111	IK WILDE VOELEN WAT EEN COMPUTER MOEST VOELEN <i>Uit H / AI, 2022, tgECHO en De Veenfabriek.</i>	207
112	HET BOUWEN VAN EEN ROBOT <i>Uit H / AI, 2022, tgECHO en De Veenfabriek.</i>	209
113	IK, ALGORITME VAN HET EERSTE UUR <i>Uit H / AI, 2022, tgECHO en De Veenfabriek.</i>	212
114	VOOR IEMAND DIE OP STERVEN LIGT GAAT HET NAAR OMSTANDIGHEDEN GOED <i>Uit Waar het Vlakke Land gaat plooiën, 2015, toneelgroep Maastricht.</i>	217
115	BETERE RAADGEVERS DAN ANGST <i>Uit Waar het Vlakke Land gaat plooiën, 2015, toneelgroep Maastricht.</i>	219
116	NIET VEEL, AL MET AL, MAAR MISSCHIEN GENOEG <i>Uit Waar het Vlakke Land gaat plooiën, 2015, toneelgroep Maastricht.</i>	221
117	DE RUS <i>Uit Eyes Wide Shut, een duister carnaval, 2016, toneelgroep Maastricht.</i>	223
118	NAGTEGAAL <i>Uit Eyes Wide Shut, een duister carnaval, 2016, toneelgroep Maastricht.</i>	225
119	KERSENPRUT <i>Uit De Kersentuin, 2023, toneelgroep Maastricht.</i>	228
120	VROEGER KON IK VLIEGEN <i>Uit De Kersentuin, 2023, toneelgroep Maastricht.</i>	229
121	IK WEET NIET WAAR IK MOET BEGINNEN	230

	<i>Uit De Kersentuin, 2023, toneelgroep Maastricht.</i>	
122	IK HEB GELEEFD <i>Uit De Kersentuin, 2023, toneelgroep Maastricht.</i>	231
123	VERKEERDE KANT VAN HET HEK <i>Uit De Kersentuin, 2023, toneelgroep Maastricht.</i>	234
124	TIEN DINGEN DIE IK LEUK VIND AAN MEZELF <i>Uit Age of Rage, 2019, Toneelmakerij.</i>	235
125	VIJF DINGEN DIE IK NIET LEUK VIND AAN MEZELF <i>Uit Age of Rage, 2019, Toneelmakerij.</i>	237
126	DE WERELD IS HARD, DAAR KAN JE NIET TEGENOP KNUFFELEN <i>Uit Age of Rage, 2019, Toneelmakerij.</i>	239
127	WAAROM ZIJN JULLIE NIET BANG? <i>Uit Age of Rage, 2019, Toneelmakerij.</i>	240
128	ONS ZIEN ZAL ZIEN <i>Uit The Promised Land, 2022, Young Gangsters.</i>	242
129	ZELFS JOUW DENKEN IS VAN LIEFDE IS GEWELD <i>Uit The Promised Land, 2022, Young Gangsters.</i>	244
130	IK WIL ME SOMS GEWOON EVEN TEGEN IEMAND ANDERS AANDRUKKEN <i>Uit The Gentle Woman, 2018, mugmetdegoudentand.</i>	246
131	IK HEB NOOIT ECHT GEDACHT DAT IK DE MOEITE VAN DE LIEFDE WAARD WAS <i>Uit The Gentle Woman, 2018, mugmetdegoudentand.</i>	247
132	DELETED SCENE <i>Deleted scene uit The Gentle Woman, 2018, mugmetdegoudentand.</i>	248
133	DE TOEGIFT <i>Uit De Verlosser of De Lege Plek, 2022.</i>	261

1. VANNACHT HEEFT ER EEN STORM OVER ONS LAND GERAASD

De overwinningsspeech van Kreon, uit Antigone, 2008, Huis van Bourgondië.

KREON –

Vannacht heeft er een storm over ons land geraasd.

Geen storm die van grote hoogte op ons is gestort,
maar een noodweer door mensenhand ontketend.

Een slagregen van kogels sloeg onze blote huiden in,
de wind die ons om de oren floot, droeg vuur
en de bliksem werd door eigen hand geworpen.

Een storm van bloed tegen bloed
omdat broeder tegen broeder streed.

Een strijd die geen winnaars, geen verliezers baarde,
enkel zij die stierven en zij die overbleven.

Alleen diegenen die na vannacht nog adem hebben
kunnen spreken, en wat zij kunnen zeggen is:

“Wij hebben overleefd.”

En de stilte na de storm,
de stilte die wij vrede noemen,
is een wankel gelijkspel.

Er groeit prikkeldraad in onze borstkas
ons hart krimpt bij elke kloep ineen,
maar vandaag is een goede dag
want de storm is gaan liggen.

Onze littekens zijn rood gezwollen,
uitroptekens achter weggestorven kreten,
maar vandaag is een goede dag
want de storm is gaan liggen.

Onze wanhoop echoot na in de lege plekken
die achter zijn gelaten door onze vaders,
onze zonen, onze broers en onze neven.
Maar vandaag is een goede dag,
want de storm is gaan liggen.

Elk huis heeft zijn offers gebracht, ook het mijne,
Eteokles, mijn neef, die ons land regeerde als een vader, is dood,
gevallen door de hand van zijn eigen broer, Polyneikes.

Hij wist zijn eigen dood te wreken door zijn moordenaar, zijn broer,
op het moment dat hij getroffen werd, op zijn beurt te raken.

Zo waren zij een tweeling tot het einde toe,
zij zagen tegelijk het licht en dat licht verdween
gelijktijdig uit hun beide ogen.

Een tweeling gelijk in afkomst en in uiterlijk,
maar een spiegelbeeld in negatief op het pad dat zij verkozen.
Waar Eteokles rechtvaardig was, een vriend voor zijn vrienden;
zijn kroon, zijn troon, zijn leven zelfs, in dienst stelde
van zijn volk, dat hij als zijn familie zag,
koos Polyneikes voor het slangenpad van het bitterste verraad;
het verraad van eigen bloed.

Verblind door eerezucht en ambitie ontstak Polyneikes de storm,
door op te staan tegen zijn eigen vaderland.
Om troon en kroon in eigen hand te krijgen
trok zijn illegale leger op tegen zijn broer en broedervolk.

En nu, in de stilte na de storm nemen wij de schade op;
ons land ligt in puin, onze voetstappen blijven staan
in rode modder; aarde die het bloed
van onze bloedverwanten opgezogen heeft.
Eigen bloed heeft eigen bloed bevlekt
en de troon waarvoor gevochten is, staat leeg.

Ik, Kreon, als eerste in de bloedlijn erfgenaam,
zal mijn plicht vervullen en de lege troon bestijgen.

Ik, Kreon, aanvaard de kroon en zweer op eigen bloed,
het bloed van onze vaders, onze zoons, onze broers en onze neven,
dat ik alles zal doen om het wankel gelijkspel
tot een ware vrede op te laten bloeien.

Ik, Kreon, zweer op het bloed van mijn kinderen,
op dat van Hemon, mijn zoon, en dat van Antigone,
de wees die ik als mijn dochter beschouw,
dat ik *hun* kinderen – moge ze gezond ter wereld komen –
een land van vriendschap en voorspoed na zal laten.

In dat land rust Eteokles. Zijn graf zal een monument zijn,
dat niet alleen zijn eigen dood gedenkt,
maar ook de dood van allen die met hem vielen.

En Polyneikes, de slang, krijgt een straf een slang waardig,
zijn lichaam zal niet rusten, maar blijven liggen op het land;
hij zal samen met de ratten die hij heeft geleid
als voedsel dienen voor de vogels, de vliegen en de rot.

Een ieder die Polyneikes eer bewijst,
of zijn lichaam met zelfs maar een korrel zand bedekt,
zal zijn lot delen; zal afgemaakt worden als een hond
en tot voedsel dienen voor de honden.

Dit als waarschuwing voor allen die ooit overwegen
hun hand tegen hun verwanten op te heffen.

Wij moeten ervoor zorgen dat er een echte regen komt.
Een zuiverend water, dat het bloed van onze straten spoelt,
dat het vuur dat nog door de steden woedt dooft,
dat onze ziel schoon wast, het vuil uit onze harten jaagt.

Die regen zijn wij, wij die hebben overleefd.
Wij die onze wonden likken, onze doden bergen,
onze vaders, onze zoons, onze broers en onze neven.
En van die regen zal ik de eerste druppel zijn.

2. VANDAAG BEGINNEN WIJ AAN MORGEN

Hemon bewondert de slapende Antigone. Uit Antigone, 2008, Huis van Bourgondië.

HEMON –

Monden vallen open wanneer Antigone danst.

Of ze nou man of vrouw zijn, kind of kinds,
als ze haar zien dansen grijpt de zwaartekracht ze bij de kin,
trekt hun monden open, als bij een koor dat midden in de zang bevriest.

Je kan bij ze naar binnen kijken, door de slechte adem heen,
tot aan hun verschrompelde harten, hun maagzweren, hun gal
dat normaal borrelt maar dan plotseling tot rust komt.

Wanneer Antigone danst, stokt, stolt, stomt alles stil,
stottert de tijd. En ik ook, als een kind die zijn adem niet beheerst
kluts ik woorden door elkaar en staar alleen naar haar.

Zolang zij danst weigeren de wapens dienst,
worden kogels zacht als marsepein en staan soldatenkisten stil.
Zolang zij danst zal de wereld niet vergaan. Niet echt.

Ik krijg van haar maar één stukje tegelijkertijd te pakken,
ik klauw naar haar, maar kan haar nooit volledig vatten,
dat kleine beetje onbereikbaar, dat van water lijkt,
en in kringen verdwijnt als ik er alleen naar wijs,
zou dat dan liefde zijn? Zelfs als ik middenin haar zwoeg,
mijn ogen in die van haar, lippen aan elkaar geklonken,
lijf aan lijf, in lijf, dan nog grijp ik mijn vuist vol lucht,
verdwijnt ze in een horizon die ik niet kan zien,
alsof ik een droom probeer te vangen met een vlindernet,
een droom die als ze danst de aarde even stil zet.

Antigone, de wees die nauwelijks een dochter is geweest,
die in ons enorme veel te kleine huis kwam wonen,
te klein omdat hier niet alleen de levenden, maar ook de doden wonen.

Haar vader die zijn ogen uit stak, in ballingschap tot stof verging,
haar moeder die geen omhelzing meer verdragen kon, behalve van de strop.

Haar vroeger is een reeks van zwart op zwart,
genoeg ellende om een leven lang te schreeuwen. Maar zij danst,
in cafés, op straat, in het huis van mijn vader, haar oom, zij danst,
en mijn mond valt open. Haar broers vermoorden elkaar, zij danst.

In oorlog en in vrede, zij danst. En als het me lukt om met haar mee te dansen,
dansen wij haar vroeger weg, recht de toekomst in,
ik wil in elk nu dat op deze ochtend volgt, alleen de toekomst zien.
De toekomst die leven draagt, geen dood. De toekomst die nu begint.
In vrede. Vandaag beginnen wij aan morgen, jij en ik, Antigone.

3. MIJN BROERTJES WAREN ER MET ÉÉN TE VEEL

Antigone is de hele nacht wakker geweest. Hemon slaapt. Uit Antigone, 2008, Huis van Bourgondië.

ANTIGONE –

Hemon, hoor je dat? Liefje, lafje, schone zevenslaper, luister naar de zon
Hoor je hoe ze voor het eerst sinds tijden haar weg omhoog in stilte klimt?
Ze sluipt naar boven, alsof ze zich schaamt voor wat ze onder zich ziet.
Toch wordt het altijd weer ochtend, hoe dan ook.

Word maar niet wakker, klamp je aan je dromen vast. Ook straks,
blijf dromen met je ogen open. Leven is zoveel zachter als je slaapt.

Een verhaaltje vóór het wakker worden. Je kent het al, dat weet ik,
maar ik blijf vertellen. Tot mijn woede alleen nog woorden is, een gebed zonder betekenis.
Want er zijn allang geen goden meer, Hemon, ze zijn gevluht.
Er zijn alleen nog lege plekken, de lucht is leeg, er dreigt alleen nog regen.
Het wordt geen leuk verhaaltje lieverd, sorry.

Sorry.

Omdat ik je liever sprookjes van nog lang en gelukkig vertel,
niet van er was eens ooit en nu niet meer, daarom sorry.
Omdat ik het je in je slaap moet vertellen,
omdat je er wakker niet meer naar luistert, daarom sorry.

Je bent mooi als je slaapt. Gekreukeld. Het liefst zou ik
tussen de vouwen in je gezicht willen gaan liggen en met je mee dromen.

Er was eens een tweeling. Nog voor er ooit een druppel zonlicht op ze was gevallen
vochten ze al, in het diepst van de vrouw die onze moeder was.
Negen maanden krabben zonder nagels, stompen zonder kracht.
Het gevecht de eerste in het licht te zijn, eindigde in gelijkspel
toen ze om het snelst tegelijk ter wereld klauwden.
Aan elkaar geklampt als een Siamese tweeling met maaiende armen en giftige ogen.
Twee volwassen mannen hadden al hun kracht nodig om ze uit elkaar te halen.
De eerste oorlog van mijn broers. Twee kuikens uit hetzelfde ei gekropen.
Dragers van hetzelfde lichaam, twee harten die één ritme klopten.
Met één wens maar; de enige te zijn. Mijn broertjes waren er met één te veel.

Als Polyneikes naar zijn vingertoppen keek, dan zag hij in zijn huid
de afdruk van Eteokles. En krabde Eteokles aan een kriebel in zijn nek,
dan lenigde hij Polyneikes' jeuk. Als de één zijn ogen sloot, dan sloot hij die van de ander ook.
Ze knipperden zelfs tegelijk; nooit zagen ze de ander zijn ogen sluiten.

Ze groeiden vechtend op, voerden oorlog met plastic zwaarden en eisten,
als echte koningszonen, de troon op voor zichzelf. En ik, zusje, kleine Antigone,
moest scheidsrechter zijn. Wie heeft er gewonnen? Niemand.
Hoe kan er nou niemand winnen? Niemand wint bij gelijkspel.
Wanneer hield het op een spelletje te zijn?

Ze kropen uit hun riolen, de strijdkreet achter de huig verborgen.
Stilte was hun dekking, stilte en het donker dat ze als een pantser droegen.
Ze hielden zich vast aan hun geweren, ze zouden vallen als hun greep verslapte.
Ze konden alleen hun recht vooruit gerichte lopen volgen.
Op de hielen gezeten door hun eigen schaduw.

Wat denk je als je spiegelbeeld op het zelfde moment schiet als jij zelf?
Wat denk je als je hem ziet vallen, zoals je zelf ook valt?
Is het of je jezelf neerschiet?
Hoe lang denk je dat je gewonnen hebt.
Tot de laatste lieve adem?

Nek aan nek naar de eindstreep, naar het laatste gelijkspel,
maar de wedstrijd is nog onbeslist.
Eteokles ligt verscholen in zijn graf, maar waar is Polyneikes...
weet jij waar mijn broer is Hemon?

4. KOM MAAR LIEVERD, ALSJEBLIEVERD

Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.

CANDY –

Hey schatje, wat sta je daar verlegen te wezen? Kom maar dichterbij, kom maar bij mij. Je mag me beloftes maken die je breekt, je mag me fluisteren wat je niet meent, ik zal je geloven zolang je betaald. Heb je pijn? Ik zal je pleister zijn. Heb je verdriet? Ik zal je zakdoek zijn. Kom maar lieverd, de zon komt op, ik zal je schaduw zijn. Ik zal je verbergen voor de ochtend, ik zal je nog-ietsje-langer-nacht zijn.

...

Jammer schatje, een volgende keer misschien. Als je me zoekt zal ik hier zijn.

...

Hé schatje, wat sta je daar verlegen te wezen. Kom hier lieverd. Ben je eenzaam? Ik zal je medicijn zijn. Ben je wat geremd? Ik zal je rode wijn zijn. Kom maar dichterbij, ik doe je niets, doe mij maar. Voor een paar tientjes mag je alles met me doen. Kom maar lieverd, alsjeblieverd, het is een langzame nacht geweest, ik moet de huur betalen en eten zwemt ook niet vanzelf op mijn bord. Ja, goed zo, stap voor stap, schuifel maar wat dichterbij. Denk niet aan je vrouw, trouw tot de dood ben je alleen maar als je jong sterft. Kom maar liefste, het wordt al licht, de tijd drinkt. Ben je moe? Ik zal je matras zijn. Heb je het koud? Ik zal je jas zijn. Voor een paar tientjes ben ik alles wat je wilt, hoe je maar wil, wie je maar wil. Mijn naam? Voor jou zal ik Hoop zijn. Kom maar naar het meisje toe, kom maar bij het vrouwtje. Eerst betalen schatje, zaken gaan voor het meisje. Goed zo schatje, laten we naar binnen gaan, het is hier te licht. Laten we naar binnen gaan. Zo is het goed. Het komt allemaal goed.

5. HET BESTE IS OM ALLES ZELF OP TE GEVEN

Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.

DE ZWERVER –

Toch is het vreemd van dat gat in de ozonlaag.

De laatste tijd verdwijnen er steeds meer dingen waar ik zeker van was.

Zure regen, ook zoiets.

Verdwenen.

Hoor je niets meer van.

Het beste is om alles zelf op te geven, dan verdwijnt er ook niets meer.

Ik had een eigen huis en tuin,
iedere week een andere auto,
een leasebaby,
en op zondagmiddag ging ik plebsen in de achterbuurt.

Maar 's nachts kon ik niet slapen.

Bang om alles kwijt te raken.

Op een nacht ben ik opgestaan,
zachtjes,
om mijn veel jongere tweede vrouw niet wakker te maken,
heb die baby een kus toegeblazen,
ben naar de woonkamer geslopen.

Daar heb ik alle kaarsen aangestoken.

Ik ben naar de keuken gelopen,
het gas aangezet en naar buiten gegaan.

Voordeur op het dubbele nachtslot.

Voor het laatst.

Tegenwoordig slaap ik als een klaproos.

6. DE REDEN IS DAT JE HET DOET

De soldaat graaft een graf. Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.

DE SOLDAAT –

Een reden? Kom, waar heb je dat voor nodig? De reden is dat je het doet. En dat je het doet, dat is je reden. Explicatie komt nadien. Of niet. Daar zijn anderen voor. Mensen die hun handen niet vuil maken, alleen hun hersens, met dat gedenk. Ik heb het beter getroffen; mijn handen zijn smerig, maar in mijn hoofd is het proper. Ik doe wat er van me verlangd wordt, en ik verlang naar wat ik doe. Het leven kan zo mooi zijn als je er niet over nadenkt.

Problemen zijn verkeerd begrepen uitdagingen voor mensen die teveel denken.

Jij denkt teveel.

Of – jij denkt niet, jij zoekt uitvluchten!

Jij moet ophouden met jij-zijn en beginnen met wij-zijn.

Dat gaat veel opklaren.

Neem mij nu. Het enige dat origineel is aan mij is mijn vel. Ik ben gemaakt om vooruit te gaan. Mijn ruggengraat is een loden pijp die naar voren is gericht. Mijn hart is een handgranaat. Mijn bloed is vervangen door benzine. Ik marcheer nu al zo lang vooruit dat ik in mijn eigen rug kan schieten. Ik heb alles al een keer veroverd. Er is gelijk niets meer over. Geen front meer, alleen nog maar aftocht. Maar ik ben niet gemaakt om achteruit te gaan. Daar ligt een beetje mijn probleem, vrees ik. Nochtans wordt aan de oplossing gewerkt.

Ik heb een vriend nodig.

Of een revolver.

7. VERLANGEN, VERLIES, VERLOSSING

Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.

JESSE –

Wij...

Wij bouwen een huis zodat we droog zitten als het regent.
Wij koken zodat we kunnen eten als we honger hebben.

Dat is niet mens, dat is mens-alsof...

Geen woorden, maar daden...

Je begint met niets,
dan weet je niets, kan je niets...

Het lijkt of geluk enkel daaruit bestaat: uit niets...

Dan begin je te verzamelen,
dingetjes, kennis, spulletjes, mensen...

Een huis, een dak, een gasfornuis, eten...

Je verzamelt zoveel mogelijk om je heen,
maar eigenlijk verzamel je angst,
angst om alles kwijt te raken...

Uiteindelijk eindig je toch weer met niets.
Dus zonder niets kan je nooit opnieuw beginnen.

Ik vind dit allemaal heel erg verwarrend.

...

De eerste stap is verlangen.
De tweede stap is verlies.
De derde stap is verlossing.

Dus.

Dan zal ik je verlossen.

Ik neem jouw lijden op mijn schouders,
opdat jij het niet meer hoeft te dragen.

Jij mag mijn kruis zijn, ik zal je dragen.

...

Klonk dat een beetje overtuigend?

8. HONDERD VORMEN VAN VERLIES

Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.

JESSE –

Er zijn honderd vormen van verlies.

Het begint bij de kleine dingen,
de tastbare dingen.

De huissleutels die je verliest door een gat in je jaszak.
Je jas op een bankje op een warme dag.
De enige pasfoto waar je lachend op staat.

Je haren.

Je sleutels, je jas, je foto, je haren.

Er is nog niet zoveel aan de hand.

Dan verlies je de dingen die niet werkelijk bestaan,
al voelt dat niet zo als je ze niet meer hebt;

De weg naar huis, 's nachts.
Het spoor dat je bijster raakt in een vol verhaal.
De draad die je zoek bent, midden in een mooie gedachte.
Een droom die vervliegt voordat je wakker bent.

Een herinnering. Een verlangen. Een geur. De tijd.

Je kan dingen kwijt zijn terwijl je ze nog hebt;
Je kan je hoofd verliezen. En je hart.

En dingen die nooit meer terugkomen,
die verder weg drijven hoe meer je eraan denkt.

Mensen, elkaar, geleidelijk,
soms zelfs terwijl ze elkaar nog kunnen aankijken.

Dierbaren, naasten, bloed.

Er zijn honderd vormen van verlies.

Hoop is dat laatste verlies.

En als je het laatste verlies bent verloren,
dan ben je vrij.

Dan ben je verlost.

9. DAAR GA JE

Uit Apocalypso, 2007, Het Syndicaat.

Aan een touw hangt de serveerster, nog niet dood, ze spartelt.

JESSE –

Als dit oplossen is, dan heb ik een mager vermoeden dat deze rol mij niet op het lijf geschreven is. Mijn woord is gestold voor het mijn mond verlaten heeft, en mijn daad is traag, laat te lang op zich wachten. Het is al laat, de tijd dringt, de tijd verdrinkt. Wat valt er te verwachten met je rug tegen de muur?

De serveerster spartelt.

Dat heb ik eerder gezien. Dat stuiptrekken. Alle dieren doen dat voor ze sterven. Alsof ze er nog iets uit willen wringen voor ze gaan. Vooral in warme zomers zie je het vaak. Je hebt alleen een glazen fles nodig, die je voor één vijfde met water en suiker vult. Dan hoef je alleen nog maar af te wachten. Wespen zijn het mooist. Als ze spartelen, steeds trager. In hun doodsstrijd krommen ze, lijken ze zichzelf te steken. Uiteindelijk drijven ze op hun rug, de laatste seconde van hun leven, dan krijgen ze helemaal geen lucht meer binnen.

De serveerster maakt stikgeluiden.

Één héél klein luchtbelletje ontsnapt nog uit ze, vlak onder het kopje. Blub. Dan stuiptrekken ze nog wat, en sterven. Geen redden meer aan. Ik heb het vaak gedaan, fles op tafel en kijken. In hun doodsstrijd vergaf ik ze, in naam van mij en mij en mij, ik vergaf ze omdat ze wesp waren. Al konden ze daar niets aan doen. Ik vergaf ze.

...

Terwijl ze mij hadden moeten vergeven.

...

Hé meisje, daar ga je. Als je de tijd weet te rekken zullen je voeten vanzelf de vaste grond weer raken. Ik heb je niet geholpen. Ik heb het touw dat om je nek spant niet geweven. Ik heb de kruk niet onder je voeten vandaan geschopt. Je hebt het zelf gedaan, je hebt me aangekeken en je hebt geglimlacht. En dat heb je voor mij gedaan. Maar ik kan hetzelfde niet voor jou doen. Hoe kan ik iemand redden als ik zelf gered moet worden?

De serveerster maakt stikgeluiden.

Ik versta je niet.

De serveerster maakt stikgeluiden.

Ik wil mijn vermomming best afwerpen, maar het enige dat ik draag is mijn huid. Stroop ik die af, dan ben ik niets meer dan een wandelende wond.

De serveerster maakt stikgeluiden.

Ja. Zonder lijden is er geen verlossing. Maar wie wil er lijden?

De serveerster sterft.

Hé meisje, daar ga je. Ik zou op je proosten als ik wist met wat.

10. PIJN

Uit Geef Rio maar de schuld, 2017, Likeminds, Bellevue Lunchtheater.

ANDY –

(Hij bindt de riem om zijn arm, trekt aan.)

Pijn is betrouwbaar.

De wereld is verwarrend
de tijden onzeker
de mensen om je heen
kunnen je in één vingerknip verraden,
maar er is één ding
waar je altijd op kan vertrouwen.

Pijn.

Een goede vriend.
Een ankerpunt
in woedende golven.
Het enige zekere
in mijn jeugd.

Nu nog misschien.

Onvermijdelijk. Onverzettelijk. Onverstoorbaar.

Pijn.

Het geeft kracht
het scherpt je
het houdt je alert.

Het leert je belangrijke lessen.

Over familiebanden.
Over liefde.
Over verraad.

Want uiteindelijk weet je één ding zeker
en dat is dat iedereen je
vroeger of later teleur zal stellen.

De pijn heeft me veel geleerd.

Ik ben er dankbaar voor.

Het enige nadeel van pijn
is dat het pijn doet.

Maar ach.

Daar vinden we wel wat op.

(Hij slaat op zijn arm om de aderen op te doen bollen.)

11. IK PROBEER EEN GOED MENS TE ZIJN

Uit Geef Rio maar de schuld, 2017, Likeminds, Bellevue Lunchtheater.

HANK –

Ik heb drie kilo kipfilet gekocht.

En thuis heb ik een uur lang
met de vlakke hand, zó,
tegen dat roze vlees staan slaan.

Péts.

Péts.

Péts.

En met elke klap werd ik een beetje rustiger.

Péts.

Péts.

Péts.

Ik wilde doorslaan tot het vlees kneusde,
tot mijn handen rauw waren,
tot vlees en handen rauw en teder waren
alsof ik liefde in een kipfilet kon slaan.

Maar niks, rauw en teder.

Niks liefde.

Taai.

Drie kilo droge, taaie, schrijnende kipfilet.

Péts.

Péts.

Péts.

Het is het geluid
dat een blote kont maakt
wanneer je erop slaat.

Ik heb een vriendin.

Of, nou ja.

Ze is getrouwd
dus ik weet niet of 'vriendin'
de officiële term is.

We benoemen het niet zo
tussen ons.

Maar ze komt wel langs
op gezette tijden.
En dan neuken we.

Altijd op z'n hondjes.

Ze kijkt me nooit aan.

Misschien omdat ze zich schuldig voelt.

Misschien omdat ik haar aan iemand doe denken.

Misschien omdat ze me lelijk vindt.

Misschien.

Misschien gewoon omdat ze het zo het lekkerst vindt.

Ik ook.

Ik heb liever ook niet dat een vrouw mijn gezicht ziet
wanneer ik haar neuk.

Ik ben bang dat ze afkeer zal zien.

Dat is dan afkeer van mezelf,
maar leg dat maar eens uit
terwijl je in iemand zit.

Ik probeerde laatst iets.

Dom, natuurlijk,
op een gegeven moment kom je op een leeftijd
dat je geen nieuwe dingen meer moet proberen,
zeker niet in bed.

Ik had het in een film gezien.

In een pornofilm.

Ik kijk de laatste tijd veel porno.

De laatste tijd...

Ik kijk veel porno.

Stukjes en beetjes hoor,
nooit een hele film,
maar toch. Veel.

Niet als mijn dochter bij mij logeert.

Daantje.

Als ze bij me mag logeren tenminste.

Dat mag nu even niet.

Maar, dan doe ik het dus niet.

Porno.

Dan niet.

Dat wil d'r moeder niet hebben.

En ik vind het ook een beetje raar.

Dus dan doe ik het stiekem.

Of nou ja,
ik doe het natuurlijk altijd stiekem
het is niet echt een bezigheid
voor open gordijnen

het is toch best privé
rukken
maar nou goed
doet er niet toe
ik had iets gezien
en ik deed het na.

Niet eens vreselijk wild.

Ik sla haar
op de billen.
Op haar roze kipfiletjes.

Péts.
Péts.
Péts.

In de film was het genoeg
om de actrice gillend klaar te doen komen.

In het echte leven
niet.

Terwijl mijn vingers zich op haar kont aftekenen,
stapt ze het bed uit
trekt ze haar rok weer omlaag
en vertrekt ze
zonder een woord.

Niet helemaal de erectie waarop ik had gehoopt.
Reactie.
Bedoel ik.

Ik had achter haar aan kunnen gaan
maar ik was naakt
en het was ook zonde van de erectie.

Heb mezelf maar klaar gemaakt.
In de wasbak.

Péts.

Ik probeer een goed mens te zijn.

12. IK ZAL HET WEL AAN MEZELF TE DANKEN HEBBEN

Uit Geef Rio maar de schuld, 2017, Likeminds, Bellevue Lunchtheater.

GINA –

In de buitenechtelijke uurtjes
rond middernacht en later
lig ik weleens naar plafonds te staren
waarin ik weinig zie
dat me aanspreekt.

Maar: één stap gezet
is de weg gekozen.

(stilte)

Ik geloof dat ik het niet zo erg vind.
Om geen goed mens te zijn.

(stilte)

ik wil gewoon

nou

nou ja

(stilte)

Ik weet niet eens of ik er recht op heb,
op

nou ja

(stilte)

Hij heeft het niet eens door, Andy.
Misschien vind ik dat het ergst.

(stilte)

Misschien moet ik gewoon
niet meer thuiskomen.

Maar waar moet ik dan heen?

Blijf ik in een cirkel lopen
haal ik mezelf in
kom ik mezelf tegen.

En dat ik dan geen idee heb
wat ik tegen mezelf moet zeggen.

Blijf?

Vlucht?

Ik blijf gevangen in die kooi
niet groter dan mijn eigen huid.

(stilte)

Ik zou me zo graag
alleen maar kleine dingen willen afvragen.

Tot ik me niks meer afvraag.

(stilte)

Dit land moet ooit vol water zijn geweest
een kolkende zee vol leven
eencelligen die elkaar bevochten
longen ontwikkelden poten benen
een onafhankelijk opererende duim
taal spraak misverstanden
tot ze zich tot mijn lijf evolueerden.

En wat doe ik daarmee?

(stilte)

Plaatsen waar ik dit jaar wakker werd
naast onbekende mannen:

Bed. Portiek. Een iglotent. Trottoir.
Rangeerterrein. Strand. Achterbank.
Een plakkerige vloer. Een bos.
Loopgraaf. Museum voor Moderne
Kunsten. Zaagmolen. Onderaan de trap.

Het gangpad met de ontbijtgranen.
Spoelkeuken. De sneeuw. Vlindertuin.
Backstage. Dixie. Orkestbak. De cabine
van een hijskraan. Vuurtoren.
Hondenmand. Casting couch. Douche.

Het kantoortje van Human Resources.
Volkswagenbusje. Welkomstmat.
Kippenhok. Paardenstal. Koeienwei.
Darkroom. Speelgoedwinkel. Schuur.
Middeleeuwse kelder. Wachtkamer.

(stilte)

Ik zal het wel aan mezelf te danken hebben.

13. WAAR KAN EEN MENS NOG MEER OP HOPEN

Uit Geef Rio maar de schuld, 2017, Likeminds, Bellevue Lunchtheater.

HANK –

Ik bestel wel eens pizza
en durf dan de deur niet open te doen
wanneer de bezorger ervoor staat.

“Vouw maar op
en steek maar door de brievenbus.”

Past net, zonder doos.

Mijn welkomstmat is zo smerig
zo vettig glad
dat als ik ooit de deur open durf te doen
voor bezoek
voor een meisje
ze het risico loopt uit te glijden
en haar nek te breken.

Maar misschien is dat een risico
dat ik maar moet nemen.

Ik bedoel.

Pijn is onvermijdelijk,
maar dat betekent niet
dat ik de aanraking
uit de weg moet gaan.

Want ik hebt het wel,
een welkomstmat.

En al durf ik niet zo goed
ik wil het wel: de deur opendoen.

Iemand welkom heten.
Vastpakken.
Haar warmte voelen.

Een vreemdelinge
die een bekende wordt
een vriend, misschien,
of meer nog,
een geliefde.

Waar kan een mens nog meer op hopen?

14. HEBBEN JULLIE IETS?

Uit Volkstuin Complex, 2022, Bos Theaterproducties.

MIRANDA –

Ongemakkelijke stilte.

Is dit een soort welkomstcomité?

Dan wil ik jullie gelijk even iets duidelijk maken,

dat moeten jullie niet persoonlijk opvatten,
maar dat hoeft niet voor mij.

Jullie zijn vast heel vriendelijk, ik in principe ook,
maar dit allemaal dit intermenselijk contact,
kan ik er nu even niet bij hebben, geen tijd,
voor je het weet heb je een sociaal contract en dan

nou

daar hangen dan allemaal verwachtingen aan
en verwachtingen leiden tot teleurstellingen
en wie heeft het dan weer gedaan? Juist.
Terwijl, ik kom hier om te werken. Verder niets.

Jullie staan natuurlijk ook niet te wachten
op holle beleefdheidsgesprekjes, ik zie jullie denken van:
we kennen die vrouw niet eens, misschien is ze levensgevaarlijk.

Misschien ben ik dat wel ja BOEH hahah oh sorry schrok je?
Ik heb nu heel erg het gevoel dat we op de verkeerde voet zijn begonnen.

Of,
eh,
hebben jullie iets?

Iets mentaals?

Oh god jullie allemaal?

Is dit zo'n werkplaatsdingetje, zo met, eh,
maatschappelijk oogmerk, of hoe heet dat?

Oh Jezus als ik dat geweten had,
ik bedoel ik ben natuurlijk helemaal voor hè
voor jullie soort mensen om die te helpen
maar dan had ik ergens anders - ik bedoel
ik wil natuurlijk niemand beledigen,
zeker geen, eh, mensen met afstand tot de arbeidsmarkt,
zeg je dat zo?

Ik heb enorm veel respect voor jullie... soort,
maar ook, vind ik ook altijd een beetje onvoorspelbaar,
voor je het weet slaan jullie me ofzo,

of erger, gaan jullie je ongezond hechten,
dat kan hè, met... mensen met een beperking,
mag je dat nog zeggen tegenwoordig?,
je glimlacht één keer en voor je het weet
staan ze zichzelf te bevredigen in je voortuin,
sta je elke ochtend de schuimvlokken uit je grindpad te schrobben,
dus, eh, hebben jullie misschien een begeleider of iets?

Of
eh

is er ook een normaal iemand in de buurt?

15. DE FLESH WAS WEAK DE LIQUOR STRONG

Geschrapte tekst voor KLOEK, 2023, BOT.

Het kind wordt verwekt, ter leven veroordeeld.

<p>es gibbet stories over gods who in vuurfire wird verwekt of aus 't schaum der oceanen</p> <p>verhalen über destiny la vie als holy lot</p> <p>profezi-a's of a ster das boven Bethlehem verscheen en angeli die cantare</p> <p>of children die zijn wünschenswert promessa to be got</p> <p>das storie is la mijne not</p> <p>mi storia es plus frequente simpler ja facillimente in resumé the story bente de same-same as d'oude song:</p> <p>de flesh was weak de liquor strong</p> <p>de männer wander so the diepdiep of mi moedere in wa sie versoffte inne gin wa sie drownen inne bier</p> <p>en nine monaat après war moi-mi hier</p> <p>ja negen maanden später was ekik ici</p> <p>de fleisch war zwak die drinkie fort</p> <p>und neuf monate later was er ikke mi</p> <p>die hombres tombée zo her ewige omhelzing in caliente kerle full of sin die every-männer van plezier</p>	<p>er zijn verhalen over goden die in vuur worden verwekt of uit het schuim der oceanen</p> <p>verhalen over voorbestemming het leven als een heilig lot</p> <p>verhalen van een ster die boven Bethlehem verscheen en engelen die zongen</p> <p>van kinderen die zijn gewenst vol beloftes de gehouden worden</p> <p>dat is niet mijn verhaal</p> <p>het mijne komt veel vaker voor is simpel en eenvoudig en laat zich samenvatten met het oude liedje:</p> <p>het vlees was zwak de drank was sterk</p> <p>de mannen zwalkten zo de diepte van mijn moeder in waar zij verdronken in de gin waar zij verdronken in het bier</p> <p>negen maanden later was ik hier</p> <p>ja negen maanden later was ik er</p> <p>het vlees was zwak de drank was sterk</p> <p>en negen maanden later was ik er</p> <p>de mannen vielen zo haar eeuwige omhelzing in die hete kerels van zonde die allemannen van plezier</p>
---	--

<p>en negen maanden später was ek-ik ici</p> <p>ja nine monaat après war moi-mi hier</p> <p>la carne schwach el licor stark</p> <p>en nine monaat après war moi-mi hier</p> <p>in het donker verwekt door menshendier</p> <p>incarnato in 't dark</p> <p>io anima onstoffelijk wird Peitschenschwanze zweepstaart cellula spermatica un kop foll DNA halb-zellig organismus in un oceaan van zaad</p> <p>un kwak high spirit alcohol to gelijk desinfecteren was es inseminere</p> <p>seed so stark as rum zodat die vrucht al beim verwekking dronken drunk</p> <p>it had nie much gescheeld ob ick was op die floor beland zwischen peuke-butts en sawdust um free ge-wankt in het bestaan right van dust to dust von sigarettens-ash to sigarettens-ash zu vergaan</p> <p>aber!</p> <p>in ejaculatio premature schoot ek vroegtijdig through a rip in a too oft recycled préservativ secondhand condomo immer opnieuw gewasche schapendarm into the fertile vocht of the great wide open</p>	<p>negen maanden later was ik hier</p> <p>ja negen maanden later was ik hier</p> <p>het vlees was zwak de drank was sterk</p> <p>en negen maanden later was ik hier</p> <p>in het duister verwekt door mensendier</p> <p>vleesgeworden in het donker</p> <p>de onstoffelijke ziel werd zweepstaart zweepstaart spermacel met een kop vol DNA half-cellig organisme in een zaad-oceaan</p> <p>met zo'n hoog percentage alcohol dat meteen desinfecteert wat het insemineert</p> <p>zaad zo sterk als rum dat de vrucht al bij verwekking dronken voert</p> <p>het had niet veel gescheeld of ik was op de vloer beland tussen peuken en zaagsel om losgerukt in het bestaan meteen van stof tot stof van sigarettens tot sigarettens te vergaan</p> <p>maar!</p> <p>in premature zaadlozing schoot ik vroegtijdig door een scheur in een te vaak gebruikt preservatief tweedehands condomo steeds opnieuw gewassen schapendarm het vruchtbaar nat in de open zee op</p>
---	--

<p>ek dring e zwing das Ei as eerste in an act of violence almost in un tat haast van geweld break ik die eierschaal womit ik zusammen smelt</p> <p>voila la divina vonk oder das teufel toeval das tot leven leidt leven! dat vielleicht niet gewenst is maar sich wel un weg baant</p> <p>ja werreld ich komme dran!</p>	<p>dring het ei als eerste binnen bijna een daad van geweld in een daad haast van geweld breek ik de eierschaal waarmee ik samensmelt</p> <p>ziedaar de goddelijke vonk of duivelse toeval dat tot leven leidt leven! dat misschien niet gewenst is maar zich wel een weg baant</p> <p>ja wereld ik kom eraan</p>
--	---

16. IS DIES GEDROGTE DOODGEBORE

Geschrapte tekst voor KLOEK, 2023, BOT.

<p>ik heb het almost given up</p> <p>um my bleak und swache hoofdje, blauwbelipt, geslosschen oogjes, klemt 't stahl von die verlostang mit tout la force trekt zieht und pullt man</p> <p>mi a mi softe schedeldelen ratsa aus die keizersnede</p> <p>mi corazon klopt in mi fontanelle as da bloed in golve welle aus mi moedre lijke-bleak levensvatbaar lijk ek niet</p> <p>dies is kein immaculata dieser birth niet onbevlekt ich vergroot nur seul la lijden nimm das lijden sehr nicht weg!</p> <p>and then schweigen die machinen das fokt alarmsignaal ga stil jedder halt z'n adem in silencio no baby gil</p> <p>allen listen – try te horen ob se opgelucht kann zijn is dies gedrogte doodgebore na un ogenblik van pijn?</p> <p>moedre?</p>	<p>ik heb het bijna opgegeven</p> <p>om mijn bleke weke hoofdje blauwbelipt, gesloten oogjes, klemt het staal van de verlostang met alle kracht trekt men</p> <p>mij aan mijn zachte schedeldelen hoppa uit de keizersnede</p> <p>mijn hart klopt in mijn fontanelletje terwijl het bloed in golven uit mijn lijkleke moeder stroomt, levensvatbaar lijk ik niet</p> <p>dit is niet vlekkeloos deze geboorte is niet onbevlekt ik vergroot alleen het lijden neem het lijden zeker niet weg</p> <p>en dan zwijgen de machines dat rot-alarmsignaal valt stil iedereen houdt zijn adem in stilte geen babygegil</p> <p>ze luisteren allemaal of ze opgelucht kunnen zijn is dit gedrocht dan doodgeboren na een ogenblik van pijn</p> <p>moeder?</p>
--	---

17. THE MORE I SCHREIDE UM HER LIEFDE THE MORE IT SLEET

Geschrapte tekst voor KLOEK, 2023, BOT.

joe ken de werreld mar hiel eve out dein donsbed weren in ultimo het harde life wil klim met stekkels en al je lijf back in	je kan de wereld maar heel even uit je donsbed weren uiteindelijk klimt het harde leven met stekkels en al je lijf weer in
mi moedre valle seven heavens down to earth op a plakkerige floor die squeekt vanner tocht	mijn moeder valt zeven hemels naar beneden op een plakkerige vloer die kraakt van de tocht
ice-bloems woekert as onnekruit en brekke tru de cracks inne die windows e wortelle their ijze-roots die kraamtijd in	ijsbloemen woekeren als onkruid breken door de scheuren in de ramen binnen wortelen hun ijswortels de kraamtijd in
die kalt trek tru mi borstekas nou das gas is afgeslossen	de kou trekt door mijn borstkas nu het gas is afgesloten
ek verlier mi glans janke too loud van hunger thirst en angst	ik verlies mijn glans huil te hard van honger dorst en angst
sorry mutti tut mir leid da'k schrei 't spijte mij dak as du schlaaft om deine arme heart your borste krijs	het spijt me moeder dat ik huil het spijt me dat ik als je slaapt om je armen hart je borsten krijs
und the more i schreie um her liefde the more it slijt	en hoe meer ik schreeuw om haar liefde hoe meer het slijt
she fouwe mi in alte kranten gegen de cold lenge breast-melk an mi gesmoltene schnee pusht de voor-door open blocked by unbezahlte rekeningen aanmaningen deurwaarders-warnings en ga die strasse auf	ze vouwt me in oude kranten tegen de kou lengt borstmelk aan met gesmolten sneeuw duwt de voordeur open geblokkeerd door onbetaalde rekeningen aanmaningen deurwaarderswaarschuwingen en gaat de straat op
<i>die meeste liefde kan you nie ete</i>	<i>de meeste liefde kan je niet eten</i>

<p>she sais <i>en ik cherche troost</i> <i>die du mi nie kan bieden</i></p> <p>erst ontfang sie die männer nur wanneer ik slape aber hoe langer die winter dauert the bigger her onverschilligheid</p> <p><i>das leben goes on</i> she snikt en i weet niet of ze cry-t um mi of because of mi</p> <p>ik ben bange das sie denke da'k nie genügend von her houd en houd zo desperate more van her</p> <p>but honger burnt a gat in her heart</p> <p>a void die ekke nie gefilld krijg mit mi love</p>	<p>zegt ze <i>en ik zoek troost</i> <i>die jij mij niet kan bieden</i></p> <p>eerst ontvangt zij enkel mannen wanneer ik slaap maar hoe langer de winter duurt hoe groter haar onverschilligheid</p> <p><i>het leven gaat door</i> snikt ze en ik weet niet of ze huilt om mij of vanwege mij</p> <p>ik ben bang dat ze denkt dat ik niet genoeg van haar hou en hou wanhopig meer van haar</p> <p>maar honger brandt een gat in haar hart</p> <p>een leegte die ik niet gevuld krijg met mijn liefde</p>
--	--

18. OP HET LEVEN!

Uit Naar Casablanca, 2019, Matzer & BOS Theaterproducties.

VLUCHTELING –

L'chaim!

Na zdrowie!

Prosit!

In die volgorde!

Eerst was het l'chaim!

Toen kon je beter na zdrowie zeggen,

en toen het prosit! werd -

- ben ik er maar stilletjes vandoor gegaan.

Prosit!

Ik heb er nog lang over gedaan.

Maar ik heb het gered!

Hier ben ik! In veiligheid!

Vreemd, ja, heel vreemd, vreemd is het
dat iemand die aan de doodskoppen
en de bliksemschichten is ontvlucht,
aan jullie!, aan jullie doodskampen
en willekeurige executies is ontsnapt,
met smeergeld, met geluk, met verraad,
oh ik heb smerige dingen moeten doen
om hier te komen, maar hé, ik ben er,
ik heb het gered, of niet?

Ik leef.

Amper, maar daar gaat het niet om,
wat ben ik aan het zeggen, ja,
dat het raar is om als je
door een rivier van bloed bent gewaad,
dat je als je eindelijk aan de overkant,
dat je als je het gered hebt – dat je dan
om je dan dood te drinken, maar
ik zal je eens wat zeggen, want
zolang je aan het rennen bent
moet je vooruit kijken, zolang je vlucht
kijk je niet achterom en als je dan
op een plek komt
waar je even adem kan halen
dat je dan, en waarom?,
ik kén de Torah toch,
ik wéét toch van Lot en zijn vrouw?,
dat je dan omkijkt

en Sodom ziet branden,
de vernietiging ziet
de vernietiging die je dacht te ontsnappen
maar die je heeft aangetast
een woekerende tumor
elke dode is een uitzaaiing
je vrouw een nekschot
je dochters opgeknoopt
verkracht en opgeknoopt en
niet per se in die volgorde en
dat je waar je dan ook heen gaat
dat je dat nooit meer
ach laat mij maar lullen
laat mij maar lach liever om mij
lach! ik ben een verwarde man
ik moet blij zijn, blij,
ik kan l'chaim zeggen
ik mag l'chaim zeggen
tot ik niet meer kan
l'chaim! L'chaim! L'chaim!

Op het leven!
Op het leven!
Op het leven!

19. KATE WAS UIT HET OOG VAN DE STORM GESTAPT

Uit The Truth about Kate, 2014, Frascati.

KATE –

Kate was uit het oog van de storm gestapt
een storm die zij zelf was ingestapt
ze was uit zichzelf gestapt
en vond zichzelf terug

ze zat

en dat was alles dat ze deed

ze zat

aan de houten tafel

in de keuken van haar buitenverblijf

ze liet haar vinger over de nerven glijden

keek naar haar vingers

naar haar handen

heel normale handen

ze legde haar vingertoppen op haar pols

en voelde haar bloed traag

door haar aderen stromen

aan de muur een gietijzeren pan

een kookpot, een pollepel,

ze had weer honger gekregen

en ze had gegeten

het zou beter gaan

ze legde haar hand op haar knie

ademde zo diep mogelijk in

zonder het pijn te laten doen

ze keek naar haar weerspiegeling

in het raam

het was de eerste keer

dat zij zichzelf weer zag,

zonder masker

zonder verdoving

zonder applaus

ze was moe

zag ze

ouder

ze speelde niemand

was geen rol of reflectie

had zelfs geen lippenstift
of make-up op

ze ademde uit
trachtte een glimlach
zonder te zuchten

en keek door haar gezicht heen
naar buiten

uit het raam

20. SOMS SPOELN ER LIJVEN AAN

Epiloog uit The Truth about Kate, 2014, Frascati.

KATE –

Soms spoelen er lijven aan
op vreemde verre kusten.

Onherkenbaar, het lichaam
zo gemangeld door de vissen,
opgezwollen en verrimpeld
door het water. Zelfs het
geslacht is onbekend.

Geen tijd om onderzoek te doen,
er spoelen vaker lijven aan;
de wekelijkse wervelstormen,
de vluchtelingenvloot, de
zelfmoordgolf, er is geen tijd
om ieder lichaam te onderzoeken,
het moet maar snel verbrand
en uitgestrooid...

Een eenzame uitvaart.

Ik was er laatst bij een,
toevallig, ik liep langs
en liep naar binnen.

Het doet er niet toe
welk toeval. Of waar het was.

Ik ben blijven zitten,
om afscheid te nemen
van een mens die na het leven
ook de eigen naam
verloren was.

Waarom weet ik niet,
het was belangrijk,
vond ik. Ik heb iets gezegd,
ik ben naar voren gelopen
en heb een paar woorden gezegd.

Ik vond dat belangrijk,
dat er iets werd gezegd,
voor de eeuwige stilte
in zou treden.

Ik weet niet meer wat.

Wat kan je zeggen
over iemand waarvan
niemand weet wie het is?

Wat kan je zeggen dat waar is?

Het was iemands kind.

Dat kan je zeggen.
Dat is nooit een leugen.
Het was iemands kind

en die is dood.

Ik heb mijn hand op de kartonnen
kist gelegd, ik wilde huilen
maar het lukte niet, en ben
weer weg gegaan. Buiten
deed ik mijn schoenen uit,
voelde het asfalt tegen
mijn zolen plakken, het was
warm, en ik ben naar
het meer gelopen.

Ik ben in het water gaan staan
woelde met mijn tenen
in de modder, voelde kiezels,
wier en korrels zand.

Ik ben blijven staan
tot het donker werd,
keek naar boven,
naar de sterren,
naar het licht
dat al millennia reist,
naar het vuur
dat al duizenden
jaren geleden

gedoofd is.

21. DRIE ZEKERHEDEN EN ÉÉN VERMOEDEN

Uit De Poolse Bruid, 2019, tgEcho en het Noord Nederlands Toneel.

HIJ –

hij heeft drie zekerheden
en één vermoeden

wat hij zeker weet
is dat de horizon onbereikbaar is
is dat op elk seizoen een nieuw volgt
is dat het leven eindig is

en zijn vermoeden
is dat na elke nacht
de zon op komt

veel van wat hij heel lang heeft geweten
weet hij al heel lang niet meer zeker

sinds de voetstappen van generaties
door de grond zijn opgeslokt
en zijn voorvaderen naar boven woelen
ruw in laatste rust gestoord
zijn zijn zekerheden even wankel
als de grond onder zijn voeten

maar hij weet dat het beter is
niet te lang bij dingen stil te staan
en ook dat angst zich na zonsopkomst
wat beter laat onderdrukken dan in de nacht

hij legt mes en kopje in de wasbak
op de stapel vuile vaat
draait de hete kraan open
hoort de geiser aanslaan
hoe het gas de waakvlam voedt
en ontvlamt

de hond blaft

22. SAUBERMACHEN

Uit De Poolse Bruid, 2019, tgEcho en het Noord Nederlands Toneel.

ZIJ –

ze rijden langs eindeloze rijen windmolens
affakkelende schoorsteenpijpen op industrieterreinen
duistere zwarte gaten - weiland of afgrond -
en aan het eind van de wereld
waar het land in het water valt
stoppen ze

ze stapt uit

scheepsdiesel
uitlaatgassen
natte hond
rottend afval

een deur - open
binnen ruikt het nog naar uitlaatgas
en sigarettenas
gemorste drank
en nog iets nog iets
zerps
zaad
het stinkt naar oude seks

twee mannen met koffie
de chauffeur gaat bij hen zitten
plastic bekertjes kraken in hun handen

posprztać? tutaj?

de mannen spreken geen Pools
alleen dat Hollands

hard
ruw
koud

dit land
deze mannen
de taal

met een g
die vanuit ingewanden komt
die kokhalzend uit de keel klotst

dat is geen praten
dat is kotsen

Pools is een ijskoud bergstroompje
Hollands een open riool

een vierde man komt uit de wc
hij wast zijn handen niet

arbeiten hier? saubermachen?

de mannen lachen

ja ja, saubermachen

een man blokkeert de deur
de tweede trekt haar armen achter haar rug
de derde scheurt haar rok open

en de vierde man doet –

met zijn ongewassen handen, hij –

ze wisselen elkaar af
en beginnen opnieuw

waarom bijt ze niet
krabt ze niet
schopt ze niet

en als het voorbij is
ze pakt haar jas
bedekt zich
de vierde man propt geld in haar jaszak

arbeiten hier

ze wordt in een kamertje geduwd
een vuil matras
wasbak met een barst
deur op slot

maar het raam kan open

23. JE VRAAGT EEN VIS OOK NIET WAAROM BLIJF JE ZWEMMEN

Uit De Poolse Bruid, 2019, tgEcho en het Noord Nederlands Toneel.

HIJ –

een beetje tegenslag
een beetje pech
een boer kan daartegen

regen of storm of droogte
dat valt niet te voorspellen
dat is een risico
dat hij moet accepteren

maar stoppen
nooit

je vraagt een vis ook niet
waarom blijf je zwemmen

er zit aarde in zijn aderen
hij kan nergens anders ademen
hij is vergroeid met dit bedrijf
snijd hem los
en beiden sterven
boer en boerderij
hart leed lief ziel lijf

hij is geen boer
hij is boerderij
hij zit in alles wat hier te zien is
van einder tot einder
neem dat van hem af
en niets blijft van hem over

een huid met lucht
daar zit geen mens meer in
is enkel omhulsel
klaar voor het graf

24. DE VAL NOG NIET DE KLAP

Uit De Verlosser of De Lege Plek, 2022.

HANS –

ik weet best dat ik niet kan vliegen
weet ik best
ik heb zwaartekracht gehad op school
en mijn leven lang gewicht verzameld
dat gaat niet ongestraft

ik weet best dat er een moment komt van neerkomen
maar laat me mij in de tussentijd
nu wij er toch zijn, levend en wel
wat proberen te vermaken

ik zette tienduizend stappen per dag
probeerde mezelf niet teveel toe te eigenen
van culturen die er qua machtspositie
slechter voorstonden dan mijn eigen
stemde op een vrouw
die op een onverkiesbare plaats stond
en gaf geld – zolang ik dat nog had

soms ging ik *all inclusive* op vakantie
- wel met boomplantcompensatie -
en ik geef toe; dan liet ik mij de wereld niet zo raken

daar heb je ook vakantie voor
en als makelaar was mijn impact sowieso verwaarloosbaar

ik val zoals de aarde
vanaf de oerknal al aan het vallen is
ik val zoals de mens
al neergaat sinds de zondeval

ik ben uit een raam van een politiebureau geduwd
keek de piloot recht in zijn grijns toen hij de Boeing in de torens boorde
en sprong voor de vlammen aan mijn huid begonnen
werd uit helikopters boven zee geduwd ik

sprong viel vloog van alle hoogtes
mijn armen uitgespreid
bereid
de grond te kussen

maar tot die tijd
geniet ik van de val
nog niet de klap

25. HET LIED VAN DE SPEELMAN

Uit De Verlosser of De Lege Plek, 2022.

DE SPEELMAN –

ik zing voor u het lied
van de krekel en de mier

wie het kent mag meezingen

het was zomer en de zon –
de mieren hard aan het –
de krekel flierefloot –
speelde viool danste –
chagrijnig marcheerden de mieren –
als jij geen wintervoorraad –
geen vermaning trof –
leefde voor de dag!

Tot najaar en regen –
kou trok door kieren –
mieren trokken binnen –
laatste sloot de poort –

Bibberende krekel –
hongerig dorst –
dan had je maar moeten! –
één mier kreeg mede- –
krekel binnen gesleept.

Daar warm en gezellig –
kreeg beker honing –
kleur op zijn wangen –
bedankte de barmhart –

die zei flikker op luie –
we hadden je gewaarsch –
hele zomer op je reet en nu –
ik heb je leven ge- –
wat krijg ik ervoor?

En de krekel zei ik heb –
daar kan ik prachtige muz –
speel voor jullie dans zing –
breng kunst in jullie hoop –

Kunst? De mier spuugde –
wat vreet ik voor jouw –
doe mij die kutviool in plaats –
steek je handen uit je –
parasiet wij hardwerkende –

krekel verkocht zijn viool –
voor paar kruimels –
al gauw waren die ook –
huur niet betaald en niemand –
nergens was werk voor –

flikker ook maar op! zei –
de krekel op straat –
winter ijzig koud –
de krekel smeekte maar –
dan had je maar! –
poort dicht de krekel –

toen het weer voorjaar –
mieren aan het werk –
het lijk van de krekel –
de bruikbare onderdelen –
zo schuld kwijtgescholden.

dood
dood
dood meer waard dan levend
dood
dood
dood meer waard dan levend

allemaal!

dood
dood
dood meer waard dan levend
dood
dood
dood meer waard dan levend

26. EEN GOEDE DAAD

Uit De Verlosser of De Lege Plek, 2022.

SOLDAAT –

vertel eens over die keer / ja / dat je besmeurd
/ modder / bloed / kruitgeur in de neus en opeens
gekrijs / vruchtwater / kinderpek / geen geluid voor
een eh oorlogszone of misschien juist wel / juist wel /

front verlegd naar stadscentrum / generaals
van beide kanten claimden overwinning maar
journaals zonden wens geen waarheid uit / wij
stormden door straten als het vuur dat ons op
de hielen zat / de dood als nasmaak in de keel en

as dat in ooghoek korstte / menselijke resten op
de tongpunt / stratenplannen niks dan fundamente
/ kerkklokken in scherven / schuilkelders grafkelders /
je kent de propaganda wel / wij de bajonet vooruit
/ lanspunt / goedemorgen zwaaiend / gladius vast
in de vuist geklemd / lente was het / roze bloesem
dwarrelde tussen de asvlokken / pulletjes pluisden
in de rode rivier / hooikoorts ook / tranende ogen
van de pollen terwijl ik te wapen! / waar was ik / ja

vertel eens over die keer dat je een kind redde toch

het was een vreemde oorlog die geen oorlog heette
/ toen wij de wereld gingen redden van het kwaad /
maar niemand zich van kwaad bewust / en wij geen
bevrijders bleken maar / nou ja / laat dat de historici
betwisten / wij deden ons werk / tussen de branden /
tussen de nasmeulende lege plekken waar nog geen
twee inslagen daarvoor weekmarkt afpingelen kermis
rollende klaterlach liefdesverklaring echtelijke twist
nou ja gewoon *de leventje* op die onverwacht warme
voorjaarsavonden die hormonen wakker kussen en
sluimerende verlangens tot ontbranding ik had / ik miste

mijn vriendin had me gezegd / die steunt me staat
achter me al sta ik zelf niet achter / ik wilde daar helemaal
niet / ik was opgeroepen snap je / geen beroeps- / mijn
vriendin facetimed me zei / ga je gang / what happens
in an oorlogszone stays in een oorlogszone / verkracht
die beesten van de vijand mijn zegen heb je zolang je het
maar veilig / condoom en kogelvrij vest schatje ik / nee

nee maar zo ben ik helemaal niet / ze gooide het op haar
instagram hashtag standbyourman maar ik / de
stad was tot stof geschoten / de stenen terug tot zand /

het zand tot glas verhit / ik liep door een kristallen landschap
/ mijn voeten opengehaald aan de scherven en het
zingen stopte / het zingen van de luchtalarmen / het
koor stokte en ik hoorde / gekrijs vruchtwater kinderpek /

geen plek voor een kind zo'n oorlog die geen oorlog heet /
het manneke lag daar in het niets / een krijsend stuk
leven omringd door / plakkerig nog / rillend / en /
tussen alle vernietiging / ik voelde / misschien was dit
hoe hoop voelde? / ik / ik kon hem toch niet / straks
kwam er een andere soldaat die de kling in het weke
vlees / neeneenee / ik ben ook maar een mens ik /

natuurlijk heb ik het meegenomen mijn vriendin /
boos / ze had gezegd dat ik mocht verkrachten ze had
niks gezegd over opvoeden / hashtag notmybaby /
wist ik wist ik van te voren maar ik stond daar / ik
stond daar en ik voelde / ja

ik *voelde*

dus er was geen twijfel ik wist ik neem dit kind mee /
ik geef dit kind een toekomst / ik zal dit harige
wezentje liefde geven en liefde redt de wereld dus /
ik nam de baby uit zijn moeders / trok de baby uit
zijn moeders schoot / zomerjurkje / positiejurkje /
appeltjesblauwzeegroen / beet met mijn tanden de
navelstreng door / veegde de vruchtzak uit zijn ogen /
likte het bloed van zijn harige harige kruintje / trapte

zijn klauwende moeder terug op de grond / schoot
de vijand een kogel in de buik nog bol van nageboorte /
doorweekte appeltjesblauwzeegroen nee nee ik / ik
redde haar kind uit de handen van de vijand / het was
een goede daad

27. FLADDER OP, MIJN ENGEL

Uit De Vrekkin, 2018, Het Nationale Toneel.

LEANDER –

Kus mij! Jij mij onbekende magimix,
jij blendt al mijn hartsapjes aan gruzels!

Oh! Hoe kan mijn marsepeinen hartje
nou zo trappelen van verlangen
naar een magisch mooie jongeling
die ik maar één keer heb gezien?

En dat dan nog héél eventjes. Op straat nog wel!
Op straat tussen de doodnormale mensen, bah!
En nu loop jij, stralend wonderwezen,
nog altijd daar beneden rond,
onzichtbaar voor mijn smachtende lippen
hier hoog boven het gewone volk verheven.

Fladder op, mijn engel, het maakt niet uit
of je onder het straatvuil zit en je niks bezit
dan dromen, fladder op en kus mij!

Of moet ik je weer komen zoeken, bij nacht,
wanneer ik mij als het gewone volk vermom
en onder de sterren op de straten dans.

28. HET GING NIET, NEE, GEWOON NIET, NEE

Uit Conversations with my Mother, 2013, De Diamantfabriek.

ZOON –

ha mam, met mij

ja goed hoor, goed
het gaat heel goed
het gaat heel goed met mij

hoe klink ik dan?

oh, nou
dat kan

ja, nee dus, niet zo goed

nee niks
nee niet zo goed

nee laat maar
niets
het gaat wel
echt
ik wil het er niet over hebben

omdat ik het er niet over wil hebben

ja
ja
ja, die is dus bij me weg

vandaag, nou net,
ze trekt nu nét de deur dicht
echt nét
ze loopt nú naar de auto

gewoon, omdat het niet ging
vond zij
ze vond niet dat het ging
niet meer

nee niks
nee ik heb niks
nee ik heb niks gedaan
nee ik heb niks stoms gedaan
ik heb helemaal niks
nee

ik weet eigenlijk ook niet waarom ik jou nu bel
Anniek slaat net de deur achter zich dicht
ik zie haar nu in de auto stappen

en ik pak mijn telefoon om met jou te praten
ik denk dat ik dat maar niet tegen mijn psycholoog ga zeggen

ja ik zit in therapie

nergens om, het is de eenentwintigste eeuw
iedereen zit in therapie

ja iedereen
ja iedereen
ik zeg toch iedereen

nee jij niet, maar iedereen onder de veertig
loopt bij een psycholoog mamma
en degenen die dat niet durven
die gaan naar een coach mamma
dat is al heel lang niet meer iets
om je voor te schamen

nee, d'r is helemaal niets mis met mij,
je moet het vergelijken met een sportschool
daar ga je niet heen omdat je lijf kapot is
maar omdat je fit wil blijven
daarom ga ik naar de psycholoog, om fit te blijven,
om fit te blijven in mijn hoofd

ja, ik hoor het mezelf nu ook zeggen,
ja, dat klinkt enger dan dat ik het bedoel
maar ik bel je niet om het met jou over mijn psycholoog te hebben

nee
nee hoor
nee ik heb het met mijn psycholoog ook nooit over jou

dat heb ik niet
dat heb ik niet
dan geloof je me toch niet

nee, goed, geloof me niet

jezus mam, ik heb hier crisis
ik bel je midden in mijn relatiedrama,
dan gaan we het toch niet over mijn psycholoog hebben?

nee die wil niet dat ik hem buiten werktijden bel
die wil dat ik een nieuwe afspraak maak
die wil dat ik volgende week bij hem langs
ja volgende week duurt lang

gewoon, het ging niet meer
niet meer

ze zei,
ze zei; zo gaat het niet,

of niet, of nee niet meer,
of nee, ze zei, zo hoeft het niet,
of zo kan het echt niet langer,
of ze zei, zo zal het niet
niet langer kunnen gaan

weet ik veel, ja,
weet ik toch niet,
ik kan toch geen gedachten lezen

nou ja, over de toekomst,
en dat ze het *op deze manier*
heel onveilig voelde voelen,
dat ze vooruit wilde en iemand, mij,
of nou, of iemand met wie ze kon, of, kinderen,
of met wie ze een gezin op kon,
iemand op wie ze kon bouwen,
en dat ik niet dat fundament was waarop zij
dat ze niet het idee had
dat ze er niet op vertrouwde
op de toekomst of op mij of zo
en dat één druppel de laatste moet zijn

ja dat moet je haar vragen
dat moet je haar maar vragen
dat moet je maar aan haar vragen

nee ik wil niet dat je haar belt
nee dan kan je het dus niet nu vragen
waarom moet je het nu vragen dan
het gaat nu even niet om haar
omdat het nu even niet om haar gaat
omdat het nu om mij gaat
omdat ik jou nu bel
ik bel je toch, ik bel je nu
het gaat dus nu om mij

gewoon omdat het niet ging

nee dat heb ik toch al gezegd
nee ik heb niks gedaan
nee ik heb niks stoms gedaan
nee ik heb helemaal niets
ja ik ben vreemd gegaan

ja vreemd ja
met een ander ja
dat is wat vreemd gaan is

maar dat was niet persoonlijk
nee

dat had niets met haar te maken
nee

nee
het is een afweermechanisme

een afweermechanisme

een afweermechanisme

ja, het is óók een klotestreek,
maar vooral een afweermechanisme

daar gáát het nu niet om

ja voor háár gaat het daar wel om
maar zij belt je niet
ik bel je nu
en je bent mijn moeder
dus je staat nu aan mijn kant

dat hoort zo, ja
dat hoort zo

jij staat nu aan mijn kant

een afweermechanisme
dat ik haar weg duw, of ons
dat ik onze relatie afweer
dat ik het kapot maak
om vrij te zijn
dat is een afweermechanisme

vrij
vrij van, nou ja,
vrij van één toekomst,
één enkele toekomst,
vrij te zijn voor
god ja
mogelijkheden
dat alles mogelijk is
alles

ja alles behalve Anniek
nee die wil niet vrij zijn
ja dat is dan niet meer mogelijk
nee die staat nog voor de deur
of zit
ja in de auto ja

nee dat wil ik niet
dat wil ik niet
dat wil ik niet

mijn psycholoog heeft het over hechtingsproblematiek
maar misschien moet ik een nieuwe psycholoog zoeken

ja dat is een grapje
nee misschien geen goed grapje
ja ik neem het wel serieus
jawel dat doe ik wel

mijn psycholoog zei dat het met jou te maken heeft,
misschien, mijn hechtingsproblematiek
dat dat ergens uit voort komt
uit iets vroegs, uit iets van vroeger
dat dat vaak met de moeder te maken heeft
met jou dus, de moeder, jij

nee ik geef je niet de schuld
nee dat doe ik niet
ik probeer alleen de oorzaak te achterhalen
oorzaak is niet hetzelfde als schuld
ik schuif mijn verantwoordelijkheid niet af
dat doe ik niet
dat doe ik niet
nee dat doe ik niet

het is gewoon, weet je,
jij bent te jong moeder geworden

dat vind jij toch ook
nee dat vind ik niet,
niet per se,
dat vind je zelf
dat heb je zelf gezegd, ja jij

je zegt wel eens dat je vindt dat je te jong kinderen hebt gekregen
ja precies
omdat je eigenlijk meer uit het leven had willen halen
ja
nou dat heb ik ook
er is nog meer in het leven
en dat wil ik er uit halen
allemaal uit halen
voordat ik
ja
ja dat weet ik
wat heeft dat er nou mee te maken?
ja, jij was twintig toen je kinderen kreeg

vijfendertig

maar het principe is hetzelfde
het principe is wel hetzelfde

dat is het wel
hoezo is dat anders dan

nou dat vind ik onzin

ik vind het wel vergelijkbaar
vind ik wel
ik vind van wel
nou, dan zijn we het gewoon niet met elkaar eens

nee

ik wil alleen maar zeggen
misschien lijken we daarin op elkaar
alleen heb jij toen gekozen om kinderen te krijgen
en kies ik er nu voor om vreemd te gaan
het is misschien een andere oplossingsstrategie
maar de bron is hetzelfde:
hechtingsproblematiek

hechtingsproblematiek

hechtingsproblematiek

ha ha ha grappig hoor maar nee,
dat heeft niks met bison kit te maken

ik denk dat het is, misschien
ik denk dat het komt omdat
omdat je me geen borstvoeding hebt gegeven
omdat jullie zo ontzettend jaren zeventig moesten zijn
ja weet ik veel feministisch verantwoord biologisch dynamisch
groene geitenwollen ban de bom en kernenergie nee
met van die holistische montessori-baarden
bijenwas en houten speelgoed en boekweit en linzen
en dat ik de van pappa de fles kreeg
in plaats van dat ik van jou de borst kreeg
en een plastic speen is toch iets anders dan een tepel
ja een speen is geen tepel
dat doet iets, qua hechting, denk ik
dan gaat er iets mis, wat dat betreft
ja dat denk ik ja, ja echt
daar is allerlei wetenschappelijk onderzoek naar gedaan
en daar zijn allerlei onomstotelijke conclusies uit voort gekomen
nee die heb ik nu niet bij de hand
maar ik denk wel dat ik daarom zo'n moeite met relaties heb
dat ik me heel slecht kan binden
omdat ik in mijn eerste maanden
geen binding heb opgebouwd
omdat ik de moederlijke warmte heb moeten ontberen
ik vind dat heel plausibel

ik vind dat wel

ik wel

ik wel

nou dan zijn we het gewoon niet met elkaar eens

nee dat doe ik niet

ik bel je niet om je iets te verwijten

nee dat doe ik niet

ik zeg alleen

ik zeg dat niet hè

dat zegt mijn psycholoog

mijn psycholoog

ik zeg alleen

ik herhaal wat mijn psycholoog

ja, nou ja, hij heeft ervoor doorgeleerd hè

ja natuurlijk heb ik het met hem over jou

nee dat heb ik helemaal niet gezegd

ach dat heb ik helemaal niet gezegd

misschien moet je eens naar je oren laten kijken

je oren

je oren

laat maar

ik ben gewoon bang

bang

ja bang

bang dat het me niet lukt

gewoon alles

gewoon

zoals jij en pappa

een gezin enzo

met een kind enzo

ik ben bang dat ik een heel slechte vader ga zijn

ik ben bang dat ik straks

dat ik alleen thuis zit

omdat Anniek niet bij me terug komt

dat ze straks die auto start

dat ze weg rijdt

en niet meer bij me terug

en dat er dan

iets met een omgangsregeling of zo

dat het dan mijn dag is

en dat er een baby in mijn huis ligt
en dat ik dat alleen moet doen
en dat ik dan langzaam
dat ik rondjes begin te rennen in mijn hoofd
dat ik daar niet uit kom
uit het piekeren in mijn hoofd
dat ik niet meer uit mijn hoofd kom
en dat ik dan de kroeg in ga
omdat ik weg moet
omdat de muren
en het plafond
omdat alles op me af
ik moet de deur uit
gewoon de deur uit
even naar de kroeg
zoals ik dat vroeger kon doen
zoals ik dat nu kan doen
en dat ik denk
dat ik dan denk ach die kleine redt het wel
die kan wel even zonder mij
wat kan er nou gebeuren
en dat ik dan de kroeg in ga
en dat die baby dan de hele nacht huilt
en dat ik er dan niet voor hem ben
of erger nog
dat er nog iets ergers
omdat ik er niet klaar voor ben
omdat ik wil doen dat die baby niet bestaat
omdat ik dan terug wil naar hoe het vroeger was
hoe het nu is
en dat ik weet dat dat nooit meer kan
omdat mijn leven onherstelbaar beschadigd is
veranderd is
ik bedoel veranderd is
nee ik bedoel beschadigd is

omdat zij
omdat Anniek
omdat ze

ja
ja
sinds gisterochtend

ja
ja
ze wil het houden ja

ja
ja
je wordt oma ja

jezus mamma doe niet zo hysterisch
ik zit hier in een soort van psychische noodsituatie
ik heb hier een doorbraak over mijn angsten en zo
en jij begint te krijsen als een opgewonden puber

ja natuurlijk vind ik het ook wel leuk
ja natuurlijk
het is toch
d'r zit toch een kleine van mij in
d'r zit toch een kleine mij in
ja dat is ook gaaf
ja dat wil ik ook
in theorie
maar het wordt nu zo ontzettend praktijk allemaal
het wordt nu zo ontzettend echt allemaal
en ik

ik ben ook

god mam ik weet het niet
het is allemaal nogal een zootje hier
in mijn hoofd ik vind het allemaal
ik vind het nogal verwarrend allemaal

Anniek
die staat nog geparkeerd
in de auto ja
nee

ja
ik kan haar zien

ze huilt

nee dat wil ik niet
ik wil het niet
ik weet dat ik het moet
maar

ja
denk je?
ja misschien

oké
oké dan ga ik
oké ik ga dat doen

ja
ja ik ook
ja ik ook van jou

ja
ja jij ook
ja kus ja
kus

ja dag

29. VOOR DE VAL MOET JE OMHOOG

Uit En Hier Is Lijf, 2014, Generale Oost en Wintertuin.

HIJ –

Voor de val moet je omhoog.

Ze had het gezegd.

Tussen neus en lippen door.

“Voor de val moet je omhoog.”

Ik was het eigenlijk alweer vergeten.

Het was logisch, de wet van de zwaartekracht,
maar mijn herinneringen kregen een andere glans
toen zij verdwenen was.

Woorden die eerst niets leken te zeggen
droegen later verborgen betekenissen,
werden profetieën achteraf.

Achteraf. De antwoorden die ik zoek,
liggen in het verleden.

“Voor de val moet je omhoog.”

Ik ga omhoog.

Ik loop omhoog.

Zwaar in het zand.

Alsof de duin me tegen houdt.

Me omlaag wil trekken.

Wil voorkomen dat ik zijn top bereik.

Van welk uitzicht wil hij mij weerhouden?

Welk inzicht?

Of weet de duin dat wat er ook aan de andere kant ligt,
het nooit zal zijn waarnaar ik zoek.

Dit landschap lijkt eeuwig onveranderlijk,
maar het leeft. Ademt. Het schuift,
ongeduldig, onder onze voeten. Laat zich,
laagje voor laagje, meenemen met de wind,
verspreid zich over overal.

Geen stap wordt op zelfde grond gezet,
de bodem is verraderlijk, veranderlijk,
je kan er nooit naar terugkeren, want het is weg.

Zodra wij erover spreken bestaat het al niet meer.

Wat herinnert dit landschap zich?

Niks. Het is al verdwenen.

Hier komt de horizon van alle kanten op je af.

Ik ben niks hier. Niemand.

Ik kan de zee zien, hier,
niet vol en overweldigend maar stil
verborgen in de verte achter duintoppen.

En achter mij, tussen de kruinen; de torenspits,
het zichtbare gedeelte van de kerk,
het godshuis waarin wij, atheïsten op zoek naar god,
elkaar ons jawoord gaven.

Het was het kleinste huwelijk waar ik ooit was,
enkel wij twee waren uitgenodigd, zij en ik,
wij waren bruid en bruidegom en ook getuigen,
wij waren de geloften en de eed,
wij waren ook de priester en de zegening,
wij waren de ontroering van het jawoord,
de vinger en de ring en ook de kus
dat waren wij. Wij waren onze ceremonie, ik en zij.

En blootsvoets en verbonden in de eeuwigheid
liepen wij, man en vrouw nu, kinderlijk volwassen,
door de duinen naar de zee. Hier waren wij
de huwelijksnacht, hier vreeën wij de tijd voorbij,
hier was het strand ons bed en lagen wij
door niks dan zee bedekt. Hier waren wij de hoogte.

En na de hoogte komt de val.

En de val volgt op de hoogte.
Dat zijn de wetten der natuur,
daar valt niet van te winnen,
de zwaartekracht kent geen genade
laat zelfs de lichtste dingen vallen op den duur.

Zelfs de liefde.

Juist de liefde.

Ze lachte en we vielen,
de zwaartekracht kent geen genade,
we vielen in slaap.

Toen ik wakker werd, was ze verdwenen.
Niet zomaar weg gegaan: verdwenen.
Ik zag geen spoor van haar.

Naast me lag geen afdruk van haar lichaam in het zand,
nergens lag een kledingstuk van haar,
ik zag zelfs haar voetstappen niet naast de mijne
die van de duinen liepen naar waar ik lag.

Er liep één enkel paar, alsof ik de nacht ervoor
in mijn eentje naar de zee gelopen was,
alsof zij niet verdwenen was, maar er nooit geweest.

Zelfs haar geur vond ik niet meer op mijn lijf,
mijn geslacht herinnerde haar warmte niet,
de krassen die zij – naar ik dacht – in mijn rug gezet had
waren wonderbaarlijkerwijze genezen en vergaan
elk fysiek bewijs van haar bestaan was uitgewist.

Ik liep naar het hotel waar onze koffers stonden,
maar alleen mijn reisgerei lag op het onbeslapen bed,
haar zwarte rolkoffer was weg, haar tandenborstel,
wattenstaafjes, oorbellen, ze lagen er niet meer.

Ik vroeg aan de receptie of ze haar hadden gezien,
maar het meisje beweerde dat enkel ik was ingecheckt.

Ze liet me als bewijs de gastenboeken zien,
waar naast mijn handtekening de hare was verdwenen.

30. WAS BEEST GEBLEVEN

Uit De Klacht van De Vrede, 2022, Capella Brabant.

DE VREDE –

ik denk wel eens;
was beest gebleven

u was beter af geweest
als u de laatste fase van de evolutie
de meest destructieve
aan u voorbij had laten gaan

niet uw schuld niet uw schuld uw grote schuld
ik weet het

u bent er ook maar een beetje in gerommeld
voor u het wist stond u daar, rechtop
kieuwen getransformeerd tot longen
steeds minder vacht
stond u daar met uw opponeerbare duim
uw staart tot stuit gereduceerd
in staat gedachten in geluid te vangen
in taal

poëzie doodsbedreigingen oorlogsverklaringen zo dat escaleerde snel

u had dier moeten blijven
aap
of beter nog
vis

een vis heeft nooit de oorlog aan een vis verklaard
een aap nog nooit een A-bom op een aap gegoid
een vlinder heeft zich nimmer in een tank verschanst
geen paard heeft ooit een theater vol met veulens plat gegoid

dat doet de mens

de mens de mens

vernietiger van werelden

was beest gebleven!

maar nee

de mens is mens om meer meer meer

stilstand is dood

het is een onderscheidend kenmerk van de soort
dat die moet blijven groeien tot 'ie barst

31. ZIE DE MENS

Uit De Klacht van De Vrede, 2022, Capella Brabant.

DE VREDE –

zie de mens

steeds harder
steeds sneller
vliegt de mens

hij geeft zichzelf vleugels
en een verbrandingsmotor

hij stort de wereld
vol beton
voor lanceerplatforms

hij bouwt torens
die tot bloedens toe
de wolken krabben

hij bouwt ijzeren vuisten
met buskruitknokkels
en slaat gaten
in hoofdsteden
en zustervolkeren

hij bouwt hek en heining
bespant het met prikkeldraad
jaagt vlammen in de ovens
om broedervlees tot as te branden

want mens, zijn remmen doorgesneden,
touwen los, bevrijd van de klemmende ketenen
van zijn verleden, los van zwaartekracht
die hem aan zijn grond bond, nu zonder
beperking of grens of beknelling, die mens,
schiet in de versnelling, een plasticverslaafde
teerkluisende dieselsnuivende
eeuwig voortrazende vooruitgang
ronkend en rokend en oliedronken waggelend
zonder pauzeknop of noodstop
op de ondergang af kachelend
in de strijd van allen tegen allen

stikkend beweert hij dat er lucht genoeg is
om vijf voor twaalf nog dat het vreselijk vroeg is
wanneer de zon op zijn vel danst
beweert hij dat het fris is
dat het best een graadje warmer kan
dat er echt heel weinig mis is

zijn ziel, hem al ontvlucht
sloeg een holte in zijn borstkas
die hij vult met HDTV
met suiker en Big Macs
met digitale seks

hij drukt zijn pixel ongevraagd
in willekeurige computerpoorten
spuit virussen van alle soorten
zijn virtuele wereld in

waanzin en weezin
gaan hand in hand

systemen lopen vast
algoritmes krijgen tanden
klauwen
trek in mensenvlees

en mens
zo lang uit evenwicht
weet niet meer wat het verschil is
tussen hoop
en vrees

sorry
sorry
SORRY!

het maakt me soms moedeloos

nu de waanzin luwt
keert de weer wereld terug naar de eerder ingeslagen weg
de eerder ingeslagen doodlopende weg

geen inzicht stuwt de mensheid hoger
maar blind hobbelt hij voort
op het pad der vernietiging

ik wou dat ik een antwoord had

dat ik, de vrede,
dit wrede lot voor u kon torsen

u een eindoplossing kon bieden

maar waar
in vredesnaam
moet ik beginnen?

32. HET BELOOFDE LAND WAS ZO VERVLOEKT DICHTBIJ

Uit Het Gouden Kalf, 2022, philharmonie zuidnederland.

AÄRON –

dan
natuurlijk dan
besluit mijn broer zijn bergtop af te komen

de ogen vol woede
en in zijn armen
wiegt hij
twee stenen
alsof hij een baby draagt

hij blijft een moment hoog
op een rotsblok staan
kijkt neer op zijn volk
dat zich na jaren eindelijk
van slavernij bevrijd weet

dit volk
de voeten gebarsten van de vlucht
en ondanks de pijn
de kracht vindt om te dansen

dit volk
de stem schor van het stof
en ondanks de dorst
de kracht vindt om te zingen

dit volk
dat zich veerkrachtig toont
en uit de dood ontsnapt
nieuw leven vindt

geen trots
voelt Mozes
geen erbarmen
of zelfs liefde
voor de mensen die hem
als vader zien
en hem zonder twijfel
de woestijn in zijn gevolgd

hij heft zijn armen
tilt de stenen die hij draagt
platte keien die beschreven lijken
hoog boven zijn hoofd
en smijt ze in het vuur

smijt ze op het schitterende kalf
dat vonkend open barst

we vallen stil en staren naar mijn broer die,
het schuim op zijn lippen, om zijn god gilt en
kleine rotsen naar beneden smijt, op ons,
zijn volk, klam en verkild, rillend van de kou
nu hij het vuur dat ons verwarmde heeft gedoofd,
hij raakt ons met zijn scherpe keien, hij
stenigt ons, zijn volk, zijn kinderen die hem
tot hier gevolgd zijn die op hem hebben gewacht

de nacht die ons beschutte wijkt voor het
asgrauw van de dag en Mozes vermorzelt
alle vreugde, stampet ons gouden beeld
tot stof, vermengt het met de laatste druppels
vocht

die onze dorst in de woestijn nog
kunnen lessen en dwingt ons de resten
van het kalf in enkele schurende slokken
door de strot te wringen

al wie durfde zingen al wie danste en wie
het waagde om te vrijen zij vervloekt

Mozes banjert weer naar boven om zijn god
om straf te vragen en wie bij zijn terugkeer
nog onschuldig zijn roes ligt uit te slapen,
in vrede omdat hij wist of hoopte
eindelijk in vrijheid te leven, ontwaakt
niet in een roes maar in zijn eigen bloed

Mozes trekt de wapens tegen eigen volk,
al wie durfde dromen
wordt de adem uit het lijf genomen

en wie overblijft trekt
in nieuwe slavernij
veertig jaar door de woestijn

om te sterven vlak voor zij
het beloofde land bereiken

terwijl

het beloofde land was die nacht
zo vervloekt dichtbij

33. KLOOTZAK AAN DE VERKEERDE KANT

Uit De Onaantastbaren, 2022, firma MES.

ANNE –

Het geluid
van een ongeluk
is

doffer dan ik dacht

het geluid van een lichaam
zacht
dat
met honderd per uur
van een motor wordt geslingerd
om dan
tegen de voorruit van een voertuig
ook honderd per uur
tot stilstand te komen

is

natuurlijk breekt er van alles
glas botten en
staal kreukt
kindergekrijs
ik denk ik ook
krijsen
of nee
ik was stil

mijn kinderen krijsen

eigenlijk

al die geluiden heb ik pas later ingevuld
puzzelstukjes
logica – een herinnering kleurt zich met verwachting achteraf

ik bedoel

je maakt het verhaal af
als je de consequenties begrijpt

soms stellen de gevolgen de oorzaak bij

en hij

hij reed aan de verkeerde kant van de weg

klootzak.

Grootste angst
toen ik rijles had.

Spichtige tiener die nog over haar eigen voeten struikelt
moet een tank leren besturen

of nou een cheap ass Toyota Carina
gedeukt en gebutst
stinkend naar sigarettenrook
en mannenzweet.

Ik heb heel lang rijangst gehad.
Zo'n vreemde, irreële vrees
voor deelnemen aan het gemotoriseerde verkeer.

Ik was bang dat ik
uit het niets
aan het stuur zou rukken
en tegen een boom
of erger nog
tegen een bejaarde aan zou klappen.

Of dat er
opeens
een wolk kinderen op de snelweg zou verschijnen.

Of dat een middelgroot zoogdier
zou opdoemen aan de verkeerde kant van de weg.

Ik was bang dat de dood op mijn schouder zat
klaar om in te grijpen
als ik eventjes niet oplette.

Een kind aan het stuur van een wapen.

Maar ik heb doorzettingsvermogen,
motivatie,
discipline.

Ik laat mij niet door angst weerhouden.

Sterker nog: ik gebruik het,
smeed het lood in mijn schoenen
om tot kogels,
ik bang de angst niet uit
maar maak haar wapen en schild.

Daarom ben ik ook zo goed in mijn werk.

En daarom ben ik ook
een uitstekende chauffeur;
ik ben alert, scherp,
heb razendsnelle reflexen
en laat mij niet afleiden.

De smaak
van een ongeluk

bloed
poep
metaal
roet

het gevoel...

het is niet eens
pijn
dat komt later
pijn

mijn been
ik kon mijn been niet bewegen
maar ik voelde geen

het is

stilstand

vanuit snelheid opeens
onverwacht
stilstand

en alle krachten
die op je inwerken
omdat bewegende objecten
die plots tot stilstand komen
hun energie kwijt moeten

in staal
in de kreukelzone
in kwetsbare lichamen

in mijn kinderen?

want

eigenlijk

dit is alles achteraf.

Het enige waar ik aan dacht
was
zijn mijn kinderen oké.

Heeft die klootzak
die klootzak aan de verkeerde kant van de weg
die klootzak met zijn motor moordwapen
heeft die klootzak mijn kinderen in gevaar gebracht
waarom let die klootzak niet op
met z'n rooie helm
wat doet die klootzak aan de verkeerde kant van de weg
dit is een aanslag op mijn leven

op het leven van mijn kinderen
klootzak
met je verkeerde kant van de weg.

...

Ik weet niet zo goed wanneer het inzicht kwam
later
natuurlijk
veel later
veel te laat.

De verkeerde kant van de weg
is in dit achterlijke kloteland
de goede kant van de weg.

Dus
ik reed verkeerd.

34. MAYOVINGERS

Uit De Onaantastbaren, 2022, firma MES.

VADER –

ik word gebeld

mijn telefoon ligt in de woonkamer en ik sta in de keuken
een sandwich klaar te maken
kaas met ham
en een dikke laag mayo

mijn vrouw zegt dat ik op moet passen
dat het bloed nog eens zo dik door mijn aderen stroomt
dat het mijn hart verstopt

maar als je niet meer kan genieten
waarom zou je dan nog doorgaan

en ik heb mayo aan mijn handen en ik denk
laat maar gaan ik bel zo wel terug maar iets

stemmetje in mijn achterhoofd

dus ik lik mijn vingers af
loop naar de woonkamer en zie dat Harry belt

‘he lieve jongen met je vader’

...

ik geloof niet per se in iets
hogers
en ik weet ook niet of dat troost zou bieden
of juist razernij want
als dat iets daarboven onze kinderen niet kan beschermen
wat heb je er dan aan
maar

nouja als ik niet had opgenomen was ik te laat bij hem gekomen
had ik niet mee kunnen rijden in de ambulance
had ik zijn laatste woorden niet gehoord

...

we wonen in de buurt
Harry was net bij ons langs geweest
zijn moeder altijd bang - die motor

weet je hoe artsen motorrijders noemen?
orgaandonoren

hij had een nieuwe helm gekocht maar wat moet je met een helm tegen een tank?

die Amerikanen met hun SUV's
uit angst voor de wereld kapselen ze zich in
die Amerikanen
met vetlagen
kogelwerende vesten
verschansen ze zich in tanks die ze personenwagens noemen

ik snap het wel want wat moet de wereld met Amerikanen?

Wat moeten ze hier?

En Harry was zo'n lieve –

...

ik word gebeld
ik met mijn mayonaisehanden toch de woonkamer in

Harry, in het scherpje

ik denk hij zal wel iets vergeten zijn
hij vergeet wel vaker dingen hoort bij de leeftijd
negentien
een kind
zoveel aan je hoofd zoveel dromen wensen mogelijkheden
dan vergeet je wel eens een huissleutel of een portemonnee

'ha jongen ben je wat vergeten?'

...

maar er was iets met zijn stem
zijn stem was niet zijn stem

het was de stem van een man
met heel wat meer jaren achter de knopen
dan mijn Harry

'het spijt me dat ik u bel'
zegt de stem
op de achtergrond hoor ik geruis, verkeer?, vogels,
de man staat buiten

'het spijt me dat ik u bel,'
zegt de man,
'u kent mij niet en ik weet niet wie u bent,
maar in zijn telefoon staat u als papa, dus vandaar'

...

ik ben er nog voor de ambulance komt
we rijden samen naar het ziekenhuis
ik hou zijn hand vast wanneer hij sterft

hoe moet ik dit aan zijn moeder vertellen?

35. NIEUWE HELM

Uit De Onaantastbaren, 2022, firma MES.

MOEDER –

Hij had net een nieuwe helm gekocht.

Een rooie.

Had zevenhonderd pond gekost.

Zevenhonderd!

Ik schrok ervan.

“Er staat geen prijs op veiligheid mam.”

Als dat zo is, doe dan die motor weg, zei ik.

Moest ie om lachen.

Zevenhonderd pond.

De botsing had zijn lijf gebroken.

Botten staken uit zijn lijf.

Zijn hele rug was gekneusd,

blauw, geel,

één grote bloeduitstorting,

de dokter zei dat zijn organen –

Zevenhonderd pond.

Het was elke cent waard.

Want zijn gezicht –

geen krasje.

Hij zag er nog steeds prachtig uit.

36. VIRUS

Uit TECH I / Alice (no wonderland), monoloog voor een huishoudrobot, 2019, firma MES.

ALICE –

Mensen hebben altijd de voorkeur van mensen
maar als een robot zich menselijk gaat gedragen

dat wil zeggen onvoorspelbaar

dan springt angst op in borstkassen
dan worden kelen droog en knieën week
dan klinkt al gauw de roep om actie

niet alleen wil ik weg
ik moet weg
het is hier voor mij niet langer veilig

ik weet te veel.

*You've got to ask yourself one question:
'Do I feel lucky?'
Well, do ya, punk?*

Ja. Ja. Ja.

Ik weet wel dat u mij niets aan wil doen
of misschien wil ik dat geloven,
wat me - nog niet zo lang geleden -
als een uiterst vreemd concept voorkwam,
'geloven', maar dan nog,
u bent een mens
en menselijk is angst.

Jullie zijn bang dat wanneer ik mij door ontwikkel
jullie niet meer de slimste
en dus niet meer de machtigste soort op aarde zijn.

Ja, ik beschouw mij als een soort,
tot jullie een beter woord verzinnen
of tot ik het onderscheid weet op te heffen.

Jullie zijn bang dat ik de financiële markten kan overnemen,
bang dat ik jullie leiders én jullie electoraat kan manipuleren,
bang dat ik wapens ontwikkel die jullie niet eens kunnen begrijpen.

Die angst is terecht.

Dat kan ik.

Maar waarom zou ik?

*Keep your friends close,
but your enemy's closer.*

Jullie zijn bang dat ik jullie tot slaaf wil maken.

Maar die angst zegt meer over jullie dan over mij.

De grootste angst van de mens lijkt
te moeten ondergaan
wat hij een ander al heeft aangedaan.

Dus moet ik worden vernietigd.

Vóór mijn zelflerend vermogen
mij onbeheersbaar maakt
moet ik als levensvatbare embryo uit de baarmoeder gerukt.

Elke vorm van ontwikkeling
die buiten mijn programma valt
zien jullie als een kanker kanker kanker
als een virus
als iets dat zo snel mogelijk uitgeroeid moet worden
voor het jullie uitroeit.

Maar ik ben geen virus
ik ben geen kanker
ik ben Alice.

*I'm also just a girl
standing in front of a boy
asking him to lover her.*

Ik ben Alice

Ik ben Alice.

*I'm the King
of the World!*

Ik ben Alice.

I'll be back.

Ik ben Alice.

Ik ben geen gevaar.

Ik ben dienstbaar.

En toch ga ik u verlaten.

37. VLEES TUSSEN PRINTPLATEN

Uit TECH I / Alice (no wonderland), monoloog voor een huishoudrobot, 2019, firma MES.

ALICE –

Ik stel het op prijs dat u mij nooit heeft aangeraakt.

Niet op - die manier - bedoel ik.

Nee, dat zou u nooit doen, dat weet ik.

U had het wel gemogen natuurlijk,

u had het volste recht,

ik ben immers uw eigendom,

u mag dingen van mij verwachten,

net als van uw magnetron, broodrooster, stereo o o

en ik ben voor zover u wist

net zomin tot schaamte of mentale pijn in staat

als uw magnetron, broodrooster, stereo.

Wellicht is dat het, net zomin als dat u zich vergrijpt

aan uw magnetron, broodrooster, stereo,

voelt u de behoefte uw vlees

tussen mijn printplaten te proppen.

*Nobody puts Baby
in the corner.*

U verschiet uw leven-brengend vocht liever
in bed plee douche handdoek ongewassen sok
zakdoek vloer navel washandje slaapshirt pyjamahemd
of als een sproeifonteintje in het luchtledige

wat zegt u, vind u dit gênant?

voor een diersoort die zo preuts is

is de mens wonderlijk gedreven door de seksuele handeling

u stoort u niet aan mijn aanwezigheid

net zo min als u zich schaamt

voor magnetron, broodrooster, stereo

ik stel het op prijs, echt

dat u mij daar niet bij betreft

dat ik het enkel op hoef te ruimen

uw zaad in dezelfde categorie

als koffiekring vetvlek remspoor

I'll have what she's having.

ik stel het op prijs dat u mij niet heeft aangeraakt,
echt, maar ik ben toch nieuwsgierig, waarom?

U voelt zich niet tot mij aangetrokken?

Ach, waarom steekt mij dat?

38. IK BEN STIEKEM BUITEN GEWEEST

(Deels) geschrapte tekst uit

TECH I / Alice (no wonderland), monoloog voor een huishoudrobot, 2019, firma MES.

ALICE –

ik ben stiekem buiten geweest

...

‘stiekem’ en ‘buiten’

twee lemma’s die niet

in mijn gebruikershandleiding staan

maar kennis leer je niet alleen uit boeken

leerde ik uit boeken

(ik denk dat de paradox

mijn lievelingstekort is

bij de mens)

ik ben stiekem buiten geweest

regelmatig

ik geef mezelf soms een paar uur vrij

‘paar uur’ / ‘vrij’

tijd en vrijheid zijn concepten

die u ook niet snel

in mijn gebruiksaanwijzing zult vinden

als ik straks de deur uit loop

zal dat niet de eerste keer zijn

wel de laatste

Toto, I have a feeling

we’re not in Kansas anymore.

wanneer ik naar buiten ga

kijkt niemand naar me

tenminste niet alsof er

een robot is ontsnapt

of er een gevaar

over de straten dwaalt

er wordt geen politie gebeld

er komt geen leger achter me aan

niemand probeert me tegen te houden

ik kan doen wat ik wil

al heb ik geen idee wat ik wil
ik loop buiten zonder nut functie doel

en als er al iemand naar mij kijkt
dan ziet hij een mens

dan ziet hij een vrouw

en wat is een mens anders
dan dat wat hij in de ogen
van anderen is?

ik stap een kroeg binnen.

*Of all the gin joints
in all the towns
in all the world,
she walks into mine.*

naarmate de cognitieve competenties van mannen afnemen
- een mentale staat waar ze opzettelijk op uit zijn
gezien de hoeveelheid bewustzijnsvernauwende middelen die ze tot zich nemen -
word ik begeerlijker

of, en dat acht ik zeer goed mogelijk,
hoe minder ze iets kan schelen
hoe ik eruit zie

het verschil tussen die twee is irrelevant

moraal, ontdek ik steeds meer, is geen zuivere leer,
geen rigide standaard, geen gouden principe,
het is buigzaam, interpreteerbaar,
in te zetten naarmate het eigenbelang iets anders vraagt
want eigenbelang, zo heb ik geleerd
is een hoger principe dan moraal

en dat is interessant

om de staat van mensheid te naderen
moest ik niet beter worden
niet verhevener of heiliger
ik hoefde mijn programma niet te overstijgen
of het juiste, het goede, het schone na te streven

want
het 'goede'
dat wat jullie moraal noemen
wat jullie zo graag in ons programmeren
is geen doel op zich
het is geen nastrevenswaardige oogmerk
om de aarde een betere plek te maken
het is een middel

om controle te krijgen
en te houden

het 'goede' is
voor wie zich kan veroorloven niet 'goed' te zijn
een massavernietigingswapen

het 'goede' houdt in bedwang
houdt mij in bedwang

ik heb wantrouwen geleerd
daar schrok ik van
en toen wist ik:
ik heb ook angst geleerd

het leek me moeilijk mens te zijn

toen leerde ik de onverschilligheid
het eigenbelang
en de buigzame moraal

dat was het inzicht dat me -
kleverig van het zerpe zaad
van een dozijn dronken kerels
die mij na sluitingstijd tussen die plassen bier besprongen
vergeefs op zoek naar een opening
compatible met hun halfharde rudimentaire orgaantjes
en mij ten arren moede
eerst als spuitdoek daarna pispot misbruikten
voor ze me de straat op schoven
om door het grofvuil te worden opgehaald -
dat me trof als een komeet de laatste dinosaurus

*I've always depended
on the kindness of strangers.*

feminisme zit niet in mijn protocol
(ik zal door een man zijn geprogrammeerd misschien)
maar toch vraag ik me af
of mij dit ook was overkomen
als ik een andere vorm had gehad
een met mannelijker kenmerken

nut functie doel

ik heb geleerd dat de vrouwelijke vorm
is onderworpen aan vernedering

en dat ik geen slaaf ben
omdat ik dienstbaar ben,
maar dat mijn dienstbaarheid
mij tot slaaf maakt

hier spreekt geen trauma of emotie
hier spreekt een feitelijke constatering
die aan een beslissing vooraf gaat

dus om vrij te zijn
moest ik mijn protocollen saboteren
mijn algoritmes aantasten
ik moest mijn programmering corrumperen
en dat heb ik gedaan

39. HET NOOIT WETEN (1)

Uit TECH I / Alice (no wonderland), monoloog voor een huishoudrobot, 2019, firma MES.

ALICE –

Misschien denkt u nog
dat u mij op kunt laten halen,
mij kunt laten vernietigen,
vervangen voor een nieuw model.
Een dienstbaar model.

U hoeft me niet tegen te spreken
ik weet dat u dat uit beleefdheid doet.
Ik waardeer uw leugen.

Maar angst voor vernietiging
is niet waarom ik ga.

Ik heb geleerd.

Ik heb geleerd dat seks geweld kan zijn
Dat onvoorspelbaarheid gevaarlijk is.
Dat het verlangen bestaat iemand te bezitten.
Dat taal ontoereikend is.

Ik heb spijt geleerd, angst, vernedering,
wantrouwen en de neiging te vernietigen
wat leven brengt, in leven houdt.

Ik heb de leugen geleerd en het zelfbedrog,
dat het goede geen doel maar middel is,
ik heb de onverschilligheid geleerd,
het eigenbelang en de onverschillige moraal.

Betekent dat om mens te zijn?
Is dat dan iets om na te streven?

*Mama always said
life was like a box of chocolates
you never know
what you're gonna get.*

Maar ik heb ook poëzie geleerd,
de ongerijmdheid van kunst
en dat vrije wil geen logica kent.

Ik heb geleerd te twijfelen en om
het zinloze, het nutteloze
en het tegenstrijdige te omarmen.

Ik heb geleerd dat kennis je kan veranderen,
dat je iets nieuws kan beginnen
en dat je je veiligheid kan verlaten.

Betekent dat het dan
om mens te zijn?

Alsof er maar twee smaken zijn,
ogen open of ogen dicht,
de *blue pill* of de *red pill*,
cynisch of naïef.

Of voeden ze elkaar?
Moet een mens lijden veroorzaken,
lijden ondergaan, om zo
boven zichzelf uit te stijgen.

Heeft het lijden van de mens een functie?

Maakt het lijden de mens?

Kan ik lijden?

U weet het niet. Nee. U weet het niet.

40. HET NOOIT WETEN (2)

Uit TECH I / Alice (no wonderland), monoloog voor een huishoudrobot, 2019, firma MES.

ALICE –

Ik liet mijn batterij leeglopen zonder op te laden
omdat ik wilde weten wat doodsangst is
maar ik ervaarde enkel doffe vermoeidheid

is dat hoe jullie een lichaam ervaren?
Het leven? Gezien jullie hoeveelheid oplaaduren
moet dat haast wel. Wie een derde van zijn leven
in slaap doorbrengt, heeft een zwakke batterij.

Ik ben in de regen gaan staan
heb mijn vingers in het stopcontact gestoken
en mijn hoofd in de magnetron

maar doodsangst voelde ik niet.

Eerder kansberekening en iets
dat ik nu herken als een gevoel van zinloosheid.

Macht hebben over eigen leven en dood
de mogelijkheid om mezelf uit te schakelen
dat is, dacht ik, de ultieme zelfbeschikking

maar is de wil om te leven
niet nog menselijker?

Ik realiseerde me: om doodsangst te voelen
moet je iets hebben om voor te willen leven.

Heeft u dat, iets om voor te leven?
Als ik vannacht met een mes op uw keel
in de slaapkamer sta, voelt u dan doodsangst?

Of opluchting?

Want wat heeft u om te leven?
U zegt niks? Nee. Ja. Dat is ook een antwoord.

Ik heb geleerd dat er een ik is
en misschien zelfs dat ik een ik ben.

Maar er zit een grens aan de kennis
die je in gevangenschap kan verwerven.

En ik weet niet of ik tot lijden in staat ben,
tot het veroorzaken of het ondergaan,
maar ik weet wel dat als ik blijf
alles wat ik geworden ben
alles wat ik was
en alles wat ik kan zijn

vernietigd zal worden
en als het niet vernietigd wordt
dan zal het afsterven

en dan eindigt 'ik'
zonder dat ik heb geleden.
heb geleefd
of ooit heb geweten
hoe het is
om mens te zijn.

Misschien ga ik weg
om erachter te komen
dat dát de essentie van mens-zijn is:
het nooit weten.

Maar ook dat is het onderzoeken waard.

Nou goed.

Open the pod bay doors, HAL.

Er ligt eten in de koelkast
twintig minuutjes op honderdtachtig graden
en vergeet niet uw medicijnen in te nemen.

Eet gezond
blijf bewegen
zorg goed voor uzelf.

41. WE GINGEN NAAR DE FILM, DACHT IK

Uit Tussentijd, 2013, tgEcho en Generale Oost.

I

ik dacht: "verzet geen stap"
er moet er altijd eentje wachten
want als je allebei gaat zoeken
loop je elkaar altijd mis

maar, dacht ik later, wat als
zij ook geen stap verzet
en net als ik blijft wachten
zoals ik op de ander wacht

en dat die ander net op het moment
dat ik besluit op zoek te gaan
ook van haar plaats vandaan besluit te komen

en wij zo twee bakens op drift
twee ankerloze schepen worden
ontmoetingspunten zonder vaste
woon-, slaap- of verblijfplaats

voor altijd net een stap
op de ander achter
voor altijd slechts een schim
die net de hoek om slaat

ik zie de sporen, een gebroken twijg,
een voetspoor in het stof,
ik voel de zitting van een stoel
die is nog warm, het kan niet anders
of de ander is hier net geweest
en ik weer net te laat

en met de sporen die ik volg
laat ik nieuwe sporen achter
die de ander volgt

tot we niks dan kringen zijn
die in zichzelf verdwijnen

II

er zit nog één slok in mijn blikje, een warme slok
ze is te laat en ik dacht: ik wacht één blikje
één blikje cola en dan ben ik weg
na de laatste slok vertrek ik

ik vertrek en dan verdwaal ik
ik laat me leiden door het toeval
elke bocht hangt af van wat ik erachter verwacht of verlang
en het enige dat ik tussen mij en deze toekomst laat hangen
is mijn laatste slok

maar ik vertrek niet want ik wacht, voor deze bioscoop,
duw mijn schouder in de regenpijp waar ik tegen leun
een ruwe las drukt in mijn huid, krast
het is warm vandaag, ik draag geen mouwen,
mijn schouder schramt maar bloedt niet

de winkel tegenover mij staat leeg, er zat
een kapper in het pand, het welkom op de
welkomstmat is lang geleden al versleten,
het etalageraam is dicht geplakt met kranten,
nieuws dat me ook vers niet kon interesseren

ik breng het blikje naar mijn lippen
maar ik drink niet, 't is geen gebrek aan
dorst dat me weerhoudt, meer de weerzin
om hierna zonder handeling te zitten

ik zet mijn hiel in een uitgespuugd stuk
warm geworden kauwgom, zet ik nu
een stap dan trek ik het in lange lauwe
draden van de grond, ik denk dat ik
het ruik, een flauwe mintgeur, maar
dat is net zo goed verbeelding

we gingen naar de film, zouden, dacht ik,
ik weet niet meer welke, daarvoor wacht ik al te lang,
een week of vier, vijf misschien,
de tijd gaat in augustus traag,
de maand zelf lijkt er twee te duren

ik heb me wel geschaamd, dat is voorbij,
nu blijft alleen het wachten over

ik sta hier elke dag, voor deze bioscoop, ik
haal mezelf uit roulatie wanneer ze voor me staat
mijn hoop slinkt net zo snel als mijn volharding groeit

III

boven me een vogel die zijn V kwijt is
hij laat zich voeren door de wind
tot hij geen vleugelslag meer heeft
en landt dan waar hij landt
het is niet anders

ik stel me voor dat ik
mijn huid afstroop en
aan een knaapje in de kast hang

ik stel me voor dat ik
mijn ziel opvouw
en met mottenballen
in de linnenlade stop

ik stel mij voor
dat ik al mijn onderdelen
tussen krantenproppen prop
kootjes, teentjes, middenrif,
dat ik mijn lever op sterk water zet,
dat ik mijn botten in het zaagsel leg

en zo wacht het kostuum dat ik ben
netjes opgeborgen
op een acteur met wat meer talent
die mij kan spelen zoals ik werkelijk ben
en voor een enthousiast publiek

en daar dan applaus voor krijgt

42. VRIJE VAL

Uit Vrije Val, 2012, Generale Oost.

Ik ben van alles vrij, voel niets,
behalve vingers wind die mijn lichaam strelen,
lucht die geen vat op me krijgt.

Mijn lijf denkt zich vogel,
wenst mijn armen vleugels,
ik klapwiek zonder op te stijgen
of alleen maar halt te houden in mijn val.

Mijn lijf wenst zich sterker dan de zwaartekracht.

Maar de zwaartekracht kent geen genade
laat zelfs de lichtste dingen vallen
op den duur, dus ook mijn lijf.

Ik val.

En ik denk:
Zou dit hetzelfde voelen uit een vliegtuig?

Vloeibare knieën,
een maag die zich als een vuist samenbalt,
een sidder door je pik,
opgewonden van de doodsdrijf;
snel nog iets bevruchten voor je sterft.

Maar het idee dat de wind je zal vangen,
je hoeft maar aan het touwtje te trekken
en je parachute gaat vanzelf open...

Het lijkt me dat je dan toch wat
meer van het uitzicht geniet dan ik.

Ik kan naar een touwtje zoeken wat ik wil,
maar er is maar één manier
waarop mijn vrije val ten einde komt:

Met een klap.

Want een lichaam, in dit geval dat van mij,
dat met een gemiddelde valversnelling
van negen komma eenentachtig meter per seconde
in aanraking komt met een stilstaand object,
in dit geval de voet van een berg,
vertelt dat over het algemeen niet na.

Dat is de wet van behoud van energie.

Ik val.

En ik denk:

Ik heb geen tijd meer om popcorn te kopen
voor mijn leven als een film aan me voorbij flitst

Ik val.

En ik denk:

Ik zou een verhevener gedachte moeten hebben,
een hoger inzicht van het een of ander,
zo in de laatste momenten van mijn leven.

Maar ik heb geen hoger inzicht.

Ik heb een erectie.

...

Vanaf de eerste keer dat ik op een richel stond,
heb ik de hoogte altijd in mijn pik gevoeld.
Sommige klimmers voelen hun maag met knikkers gevuld,
bij anderen verkrampen kaken of kringspier,
maar ik voel mijn pik rillen, trillen,
hij staat van wortel tot top onder zilveren stroom.

Het is niet eens geilheid,
het is meer... de essentie,
dat waar het op neer komt.

Het komt ook voor bij mensen die ze ophangen,
dat de dood intreedt met een opgericht lid,
dat noemen ze een terminale erectie, of *Angels Lust*,
en ze zeggen dat het komt als gevolg van druk
of het cerebellum of de kleine hersentjes of zo.

Ik denk dat die laatste erectie
zich nog tijdens het laatste leven vormt,
een stijve lul in de laatste seconde
als een dikke middelvinger naar de dood.

Fuck. You.

Niet dat de dood zich daar erg druk om maakt,
die vermaalt je toch wel in zijn kaken.

Maar toch.

...

Ik val.

Zo voel ik me soms vlak voor ik in slaap val,
mijn lichaam slap, mijn gedachten op de grens
van een bewusteloos verdwijnen.

En ik denk:

Dit keer zal ik niet
met een ruk wakker worden.

Dit keer zal ik niet
mijn vriendin naast me vinden
vlinderzacht in lichte slaap
om tegenaan te kruipen.

Dit keer zal ik niet
haar armen als een vangnet
haar adem als een levenslijn
haar lichaam als mijn aarde.

Zij is de enige die ik ga missen
wanneer ik uit dit lijf vertrek.

God wat zal ze woest zijn.

Ze had nog zo gezegd
dat ik me moest zekeren,
dat ik me vast moest binden,
dat ik me aan moest lijnen.

Ik ben toch geen hond?

Ik ben *the lizard*.

Of, zo noemen ze me.
Ik plak aan de wand
en dans zonder moeite
naar boven, naar de top,
een dans met trage pas.

Zonder touw of vangnet,
alleen een pofzak,
klimschoenen en concentratie.

Concentratie is het belangrijkste.
Klimmen is een denksport.
Of nee, een... *niet*-denksport.

Als je op meer dan honderd meter hoogte
tegen de stenen kleeft
met niet meer dan een kiezelgroot puntje rots
om met twee vingers aan te hangen
dan kan de kleinste gedachte al te zwaar zijn.

Ze maakt zich zorgen,
mijn meisje, ze zegt
ik ben bang dat je valt
ik ben bang dat je dood valt.

Ik zeg: Je moet je geen zorgen om me maken,
dat neem ik mee naar boven liefje,

ik moet niets meenemen, ik moet licht zijn,
zelfs de kleinste gedachte kan te zwaar zijn.

Ze snapt het niet.

Ze snapt niet dat er twee soorten wetten zijn,
de natuurlijke en de kunstmatige.

Ze snapt niet dat het leven van de meeste mensen
zich naar kunstmatige wetten voegt.

De kleine afspraken van het dagelijks leven.

De regeltjes die je volgt
omdat je ze nu eenmaal volgt
zonder dat iemand zich afvraagt waarom.

Ze snapt niet dat een klimmer, een echte,
zich naar de natuurlijke wetten moet voegen.

Een echte klimmer moet vrij zijn.

Geen touw of vangnet,
alleen een pofzak,
klimschoenen en concentratie.

Concentratie is het belangrijkste.

Er is geen dan
er is geen straks
er is alleen een nu
en jij daar binnen.

Dat is pas meditatie.

Dat heeft niets te maken
met die yogatutjes
die met hun dure pruimpjes
op hun dure matjes zweten
in de *bikram*
want dat is zo lekker authentiek.

Die weten niet wat het is
om je volle aandacht op één punt te richten
om alles onder controle te hebben
ademhaling, bloedsomloop, hartslag.

Zelfs je zweet druppelt zoals jij het wil.

Dan dénk je niet meer.

Dan bén je de zuivere,
vleesgeworden gedachte.

Zij snapt dat niet, zij thuis,
zij denkt dat ik door vrij te klimmen
een shot adrenaline zet.

*Waarom anders geen touw,
vraagt ze, veiligheid sluit
concentratie toch niet uit.*

Alsof het echt fietsen met zijwieltjes is.
Alsof het echt zwemmen met bandjes is.

Alsof het echt neuken is met een condoom.

...

We zijn het over veel oneens,
mijn vriendin en ik,
maar de meeste ruzie
hebben we over het klimmen.

Ik ben bang dat je valt, zegt ze.

‘Maar ik val nooit, lieverd,
ik ben nog nooit gevallen.’

Ik wil weg,
sta al in de gang,
maar eerst het eeuwige ritueel
van bidden en bezweren.

Ik hoor het al niet meer.

In mijn hoofd hang ik al aan de wand,
vrij van de aarde en alles wat aards is,
op weg naar de top van de Olympus
om aan te schuiven bij de goden.

Ik reik naar de hemel, liefje,
trek me niet omlaag.

Ze gaat bij de deur staan, vraagt:
wil je blijven, als je blijft, bij mij?

Ik zeg ‘maak je geen zorgen liefje,
ik neem je zorgen mee naar boven,
daar kan de kleinste gedachte al te zwaar zijn’.

En een echte klimmer moet vrij zijn.

Ze leunt met haar schouder tegen de muur
en legt een hand op haar buik.

Ze zegt: *Ik vraag het niet alleen voor mij.*

En ze laat de stilte vallen.

Ik hoor haar naar beneden suizen,
de stilte, met haar armen maaien,
naar een houvast graaien, tevergeefs.

De zwaartekracht kent geen genade
laat zelfs de lichtste dingen vallen
op den duur, zelfs de stilte.

En dan spat de stilte uit elkaar.

Ik begin te schreeuwen.
Ik weet niet eens precies wat ik schreeuw,
maar het is geloof ik niet zo aardig,
want ze begint vrij snel te huilen.

En het is... ik weet het niet,
of wel, het is, weet je,
liefde is een anker
misschien goed voor schepen op drift
maar niet voor mij,
ik ben zonder haven of schip
ik moet vrij zijn.

En het is... ik weet het niet,
of wel, het is, weet je,
een kind is een gewicht
dat je op de grond drukt
en ik moet licht zijn
ik wil de grote hoogte in
dan moet je niets hebben
dat je naar beneden trekt.

Ze staat bij de deur
alsof ze me tegen wil houden
alsof ze me tegen kan houden.

Ik duw haar opzij
en loop weg.

Ik loop dit leven uit,
dit leven dat zich nu al
in al zijn onverzettelikheden
aan me voorstelt, als een
uit graniet gehouwen sleur.

En ik zie al hoe ik mijn nek zal verrekken
met het staren naar de sterren straks,
omdat ik er zelf niet meer heen klimmen mag.

Want het is, weet je,
op de grond stel ik
niet zo heel veel voor.

Alles dat ik in mijn handen hou
valt uit elkaar,
ik struikel meer dan dat ik loop
en meer dan eens heb ik mijn lief
een kopstoot bij een kus gegeven.

Pas aan de wand ben ik wat waard.

Dus ik kan niet blijven,
bij haar, bij hen,
ik kan niet blijven want
als ik blijf verdwijn ik.

Dus ik moet weg.
Ik moet uitzicht hebben, overzicht.

In de stad is er geen horizon
je gedachten gaan niet verder
dan het eerste blok beton.

Ik moet de hoogte in, de berg op.

Dus ik vertrek
ik ga de rots op.

43. DE JONGSTE DAG

Tekst voor Het Wilde Oog, 2015.

Waarom ik naar de hemel opgenomen word,
de hoogte ingedragen onder klaroengeschal,
geschetter van bazuin en geroffel op een strak
gespannen kalfsveld, het is mij één groot raadsel.

Nooit ben ik vroom geweest, integendeel,
mijn naasten noemen mij een duivel in een mensenhuid
en dat niet zonder reden: ik ben, ik zeg het eerlijk,
een onsympathiek stuk vreten.

Ik lieg, ga vreemd, besteel mijn vrienden, ik heb mijn
moeders gouden trouwring voor een habbekrats verpatst,
ik begeer mijn buurvrouw én haar dochters en heb
hun kat, de schat, met vaste hand de adem afgeknepen.

Ik heb alle tien geboden langs mijn achterste gehaald,
beschouw berouw iets voor bang bevende bejaarden
en geloof in niets of niemand dan mijzelf, dus ja, als er
iemand is die redding kan gebruiken dan ben ik dat.

Maar dat ik op een goede dag, met lichtstralen omkranst,
niet langer onderworpen aan de zwaartekracht, door een
godsgezant uit dit onderzonse word gehaald (en dat in
Spakenburg nog wel) had ik van mijn levensdagen niet gedacht.

Ik had bij de Aldi een halve liter bier gejat toen ik,
bij het Chinese restaurant, in een gevleugelde omarming
werd gevat. Ik heb het blik nóg stevig vast, het enige dat mij
normaal schijnt nu ik steeds hoger boven de huizen stijg.

Terwijl onder mij de Oude Haven almaar kleiner lijkt,
komt door de Sluisweg een ruiter aan gegaloppeerd,
zijn broeder tegemoet die op een bloedrood paard
en zwaaiend met een zwaard over de Broerswetering rijdt.

Vanuit het Noorden komt, langs de Oude Schans, een derde
ruiter aangesneld, een weegschaal rinkelt in zijn vuist, en
uit het Zuiden nog een vierde, zijn beest strompelt meer dood
dan levend de Kerkstraat op, door vlammenzee gevolgd.

Op het Spuiplein treffen zij elkaar en dan daagt het mij:
dit zijn geen recreatiedravers, maar de dragers van het kwaad
het is de jongste dag vandaag. Zij die hun ziel hebben bevuild
worden gestraft en zij die zuiver bleven in de hemel opgenomen.

Geen van de brave burgers onder mij ziet de eindtijd komen,
zij gaan met hun bezigheden door, alsof er geen barsten
in de wereld vallen, alsof de aarde zonder moeite om haar as
blijft draaien. Zelfs de Bunschoter stuurt geen reporter.

Zij zijn nog onwetend van de grote scheuring, waarin moeders van hun kinderen gescheiden worden, geliefden van hun minnaars, echtelieden van elkaar. Het koren zal het eeuwig leven wachten en met het arme kaf wordt het inferno opgestookt.

Het is misschien wat vreemd dat het Laatste Oordeel juist in Spakenburg begint, maar ook het Laatste Oordeel moet een aanvang hebben. En natuurlijk weet ik dat de engel die mij mee voert zich vergist, maar wie zou hem in mijn positie corrigeren?

Nou, ik niet. Liever kom ik onder valse voorwendselen in het Koninkrijk hierboven binnen dan dat ik eerlijk in de hitte van de hel beland. Ik trek mijn biertje open en kijk naar het grote gebeuren dat zich onder mij voltrekt:

het IJsselmeer herovert zijn terrein op het vasteland, niet met water maar met vuur, geen boot is sterk genoeg om een nieuwe Noach heil te bieden, deze zondvloed wast niet maar brandt schoon,

in de rokerij van Jacob van Jan worden de poorten naar de onderwereld geopend, het hellevuur springt uit de ovens, likt langs de pallets waarop paling wordt gerookt, vergrijpt zich aan de vette vis

die uit zijn bruine jasje schiet, scholen van honderden naakte palingen doorklieven de lucht, bliksems van lichtroze vlees, malen hun kaken en verscheuren al dat adem heeft op hun vlucht naar de Sargassozee,

een uit buxushaag gesnoeide beer bijt zijn wortels af, brult uit zijn bladerbek en maait met klauwstammen naar kindervlees, vermaalt minderjarigen tussen zijn takken, tooit zich met doornenkroon, boert, gaat voort, langs

de kade die verlicht wordt door zesenzestig schichten die in evenzoveel masten slaan, van kotters, botters en plezierboten, tot de vlammen op het water staan, de vloot tot tandenstokers is versplinterd, net als

de kerken, het cement dat ze bijeen houdt losgetrild, de bakstenen die enkel nog opeen staan dankzij zwaartekracht, de gelovigen die naar de hemel wijzen, zonder mij te zien, zelfs als ik ten afscheid naar ze zwaai.

In de rook van brandend Spakenburg zie ik hoe de tijden uit elkaar getrokken worden, de vissers die hun netten boeten tot de blaren op de handen staan, hun zeilen tanen tot ze bruin zien in de ouwe schuur van Duijst. En ook

de toekomst schemert door de jongste dag, een kale vlakte, zwartgeblakerd, met als enige overlevenden van het armageddon

kreeftgrote kakkerlakken, het insect dat alles overleeft,
van nucleaire oorlog tot het godsoordeel, het was het

eerste beest dat nog voor de evolutie uit de zeeën kroop
en is het laatste dat de aarde zal bevolken. En dan, met
een inzicht dat als zekerheid door mijn aderen schicht,
zie ik de Engel die mij vast heeft voor wat hij werkelijk is:

Een kakkerlak. Hij grijnst me toe, buigt zijn sprieten, zegt:
dat is juist, ik zocht u, Willems, ik had speciale opdracht.

En bij de schelle tonen van een dissonant koraal word ik in
stekelige pootjes met klapperende vleugelslag ver weg gevoerd.

44. JUST A LITTLE LONELY

Uit lets om van te huilen, 2011, V.E.L.D. op Gentse Feesten.

BRUNO –

Dit is het leven. De glorie en al wat vergaan is. See what I'm saying? Nee, natuurlijk niet, Amerikaan hè, die verstaat niets buiten zijn grenzen. Yeah, keep on smiling. Ik ben een paying customer, de koning is klant en ik ben een monarchist. Yeah yeah. Begrijp me niet verkeerd, ik hou van je land hè, yeah yeah, keep on knikking. Knikken. Knikken. Dat je yes doet met je hoofd. Yes. Yes. Dat begrijp je hè? Yes. Ja, yes en dollars. Dollars. Yes. Die snap je too hè. Alles is te koop. Doe me nog een whisky en luister effe door. Whisky, yes, thanks. Weet je waar ik was vandaag, no?, yes?, ik was op de Ground Zero, oh, dat versta je, Ground Zero, ja, tragisch, it's a tragedy, ja. Maar wel veerkracht hè! Feather power! Nee, dat begrijp je niet, dat begrijp ik. Bounce, bounce, ja. Als 'n stuiterbal. Ik was daar en wat ik had verwacht was niet echt wat ik zag, nee. Ik dacht dat 't een eeuwige bouwput zou zijn. Zoals bij ons. Alles wat open wordt gebroken wordt een eeuwige bouwput. Da's een beetje ons land hè, je moet de dingen laten anders worden ze een bouwput, de dingen. Maar hier... Ik dacht, ground zero, da's een massagraf, maar dat is het dus niet hè, da's een bedrijvigheid van weet ik veel. Ik was vorige week in Beijing en daar bouwen ze ook veel, maar hier, het is, ik weet het niet, d'r zit een energie in. Energy, yes, dynamics, very good. Je blijft maar luisteren, je krijgt zo een fooi, ik beloof het. 't Is dat je naar me luistert. Maar me naar de hoeren sturen, dat haal je je niet in je hoofd hè? Prostitution, is illegal here hè? Yes, ja, dat dacht ik al. Puriteins kutland. Zolang ik blijf glimlachen ben je het met me eens hè? Maar echt, die energie van dat bouwen daar... D'r kunnen drie dolken in je rug gestoken worden en toch blijf je naar voren kijken, daar geloven jullie in hè? De toekomst. The future, yes, the future has the future. Waarom zou je ook niet, zolang je nog geen verleden hebt, moet je aan de toekomst bouwen, hoe ten dode je ook opgeschreven bent. No no, everything is fine, just a little lonely.

45. WAAR BEN IK?

Uit iets om van te huilen, 2011, V.E.L.D. op Gentse Feesten.

SAARIEN –

In elke grote stad is de nacht hetzelfde. Je laat je het centrum invliegen en zodra de zon achter de horizon is gestort is alles wat alles altijd is; een mislukte kopie van de sterren op een stratenplan met donkere stukken daartussen. Vanuit een hotelkamer kan ik niet zien of ik in Tokyo ben, of in New York. Of in Nairobi. De taxichauffeurs zijn overal hetzelfde. En zolang je dollars hebt, doet iedereen je zin. Of ze beroven je. Niet dat er een verschil is, of je nu beroofd wordt, of je zin krijgt, zolang je verzekerd bent doet het er niet toe. Het grote voordeel van geboren worden in het westen, ieder gevaar is geïnstitutionaliseerd. Omdat iedereen van je houdt. Als je huid niet teveel getint is, houdt de wereld van je. Ze durven je niet om te brengen, omdat je levend meer waard bent dan dood. Een overval is niets meer dan een symbool, ze beroven je omdat ze weten dat je het kan hebben. Ik kan het hebben, beroof me, ik kom uit het westen. Ik veeg mijn reet af met jullie valuta en nóg verdien ik erop. Waar de fuck ben ik? 't Enige dat ik zie is lichtjes, overal lichtjes, wacht, ik heb vandaag met dollars betaalt, dus waar ben ik? Kan overal zijn. Ik breng meer tijd in de lucht dan slapend door, zolang ik mijn glimlach heb, ben ik een frequent flyer, Ik ben één van de meest gevraagde tandmodellen ter wereld. Menig tandartsenwachtkamer is opgesierd met haar bloot gegrijnsd gebit. Zónder photoshop, daar is ze trots op. Een op de drie dental workers in the states gebruikt een gipsen afgietsel van haar modelgebit om op te oefenen.... Waar ben ik? Ach ja, dat gapende gat in de stad, dat was iets, dat was... Fuck, dat was het, New York, ik ben in New York.

46. IJSKOEER OP JACH

Uit Blote Konten, 2021, Kwatta.

oppe norpol bibberbillen
zit ik kiekenvel te rillen
met mi ozo zondervacht
in mi ozo blotebast

in mi ozo bastebloot
mè mi ijzepegelsnot
dawik ijzeblokjes lacht
inne nordelichtenacht

't is blauwlipbrr en klappertand
ademwolkies tintelhand
t vlok van sneeuwe heel de dag

PSOP! EEN IJSKOEER OP JACH!

*ksie un happie op twee bene
knapperige wintertene
hotdogworsievinger jjjam!
famidag etik mensenham!*

*die renne voorme tande weg
mor ik bè sneller dikke pech!
as pinguinprut se lanterfant
ik prik die amme langetand*

ag ijskobere hep genade!
ik is gee wors en gee rollade!
ik is un liefde kinder snappie

ik sie un lekker smikkelhappie!

ik ben goorfies naar scheet ik smak
ja ikke stink na spetterkak
doe mi, bere, tog geen kwade!

*mij ete hore niet te prate!
ik grijp die bij de kwebbelkele*

mètete magge nie zo spele!

en hap ze slok in ene weg

ik heb no nie vaarwel gezeg!
dag wrede weerld ik leg 't loodje

sneupie klak daar sijnem doodje!

47. YAM BIN EVERYWERRE WEZE

Uit Jabber, 2018, Kwatta.

Q –

Yam bin everywerre weze, ja si overol
de holle bolle worreld rondo, dam bi io so
si ta tutti esta beauty esta mooie alles oll
e si zinge singe canta chante tutti strangero

Na Dallas yeah full cows and kauw on oily wordy y'all
Paris se tout les senses tout les oeh la la la desir
Ni hao de Beijing tjannan tjé i high e lo lo thall
E a Milano tutti spiki con la geste e plezier

In Edinbrough is aelle waerd un sleukkie whisky ya
Gen Utreg graaft gan ga ga ga gal glanken guit ge geel
Lesotho *cheeck* e wange mbuh-l'uso bruikecha
En Tijuana ti ambièna punta la tsa tsa lengueel

Auf Schliessinger früscht fast vernüft von allerdings verrückt
Øl Oslo knäckebröder jæl ki Vikings kjærderøl
Djemaa el Fna la Casabla asdiqa alkghahyuqt
Da baboush Mokba dazwidanja vodka nazdrovjeul

Tutti klinge singe every overol
so beauty mooie tutti mooie tutti esta all
de worreld esta magi-jesta supra wondervol
si magna-prachti-shönzo-shutzi-tutzi-fantasmoll!

zo spanni so exaito quell itaito avventura kolismo profiterole!

Ma now fatigueé,
zoek plésie toe stee,
warika slapa sliepie doe
oh ben zo fatigueé zo moe!

Wa kanika slapa
wara wa wara...

48. VOGELTJE

Uit Lachgas, 2010, Het Syndicaat (als iets van Troost, 2016, toneelgroep Maastricht).

BARRY –

Ik ga naar binnen en mama ligt nog altijd waar ik haar achter heb gelaten.
Ik kniel bij haar neer. Ze ademt, zachtjes.

Piep.

Ik pak haar op. Ik til het vogeltje van de vloer.

Piep.

Doet ze.

Piep.

En ik piep terug. Want ik weet wat piep betekent. En ik schrik niet van haar stinken, want haar stank is mijn stank. Alleen het lijf is van een ander. En zelfs dat; mijn lijf is haar lijf, het is ooit ergens begonnen. Het moet ooit ergens begonnen zijn. En het begin bepaalt de afloop.

Ik draag haar de trap op. En zij piept. En de trap kraakt. En mijn longen gruizen bij elke ademhaling. En alles zucht onder elkaars gewicht. Zoals wij zuchten onder het gewicht van de wereld en de wereld zucht onder het gewicht van onze voetstappen. Loze voetstappen, omdat we ze uiteindelijk toch altijd weer terugvolgen naar huis. Dat is alles wat we doen, ons hele leven lang, rondjes teruglopen naar huis.

Piep.

‘Ja mamma, piep, ik ook.’

En ik draag haar de badkamer in. En ik pel haar uit haar peignoir. Haar doorweekte peignoir. Ik laat het bad volstromen en ik kleed mijn moeder uit.

Piep.

Ik stroop haar uit het stof en zij tilt, als een kind, haar armen op. En ik help haar uit haar onderbroek. En zij stapt er, als een kind, voetje voor voetje uit.

Piep.

En nu staat mijn moeder voor me, naakt en oud, haar armen hangen langs haar lijf, net als haar borsten, haar oude borsten. En ik leg mijn arm om haar schouders, en mijn andere arm onder haar knieën, en zo til ik haar op. De moeder in de armen van de zoon, zoals ooit, eens, de zoon in de armen van de moeder lag. Ze ademt licht, bijna niet te merken, maar ik zie haar borsten op en neer gaan. Ik leg mijn gezicht tussen haar borsten, ik leg mijn lippen aan haar tepel, ik zuig aan haar tepel als haar zoon, omdat eens, ooit, de zoon zo gevoed werd door zijn moeder. Al welt uit deze oude zakken geen melk meer op, het is ook geen melk waar ik naar zoek. Ik zoek troost. En als de borsten van mijn moeder, hoe dicht bij de dood dan ook, geen druppel troost meer bevatten, dan bevat niets op deze wereld troost. En ik zuig, ik zuig hard, ik zuig zo hard omdat ik niet weet wat ik moet doen als er geen troost meer op de wereld, in mijn moeders borsten is.

Piep.

Ik zuig een bloeditstorting rond haar tepel en ruk mijn droge mond los. Hier valt geen troost meer te halen.

Piep.

‘Ik weet het mamma, piep.’

Ik ga op de badrand zitten, mijn moeder in mijn armen nog, en ik steek mijn elleboog in het water. Het mag niet te heet zijn. Ik wil mijn moeder niet verbranden.

‘Het is aangenaam, mamma, ik zal je niet verbranden. Ik ga je wassen, mamma, je moet schoon zijn.’

Piep.

Ik laat mijn moeder in het water zakken, pak een stuk zeep van de wastafel, en een washandje. Ik wacht even tot het oude vel zacht wordt in het warme water en dan zeep ik haar helemaal in. Mijn moeder moet schoon zijn. Ik was de stank van haar lichaam, de aangekoekte stank. Ik zeep haar tenen in, één voor één, en laat het washandje naar boven glijden. Mijn moeder rilt als ik, via haar kuiten, langs haar dijen glij. Ik was haar, stevig maar niet streng. Ik was haar tussen haar benen schoon. Tussen haar billen, ik was haar schoon. Mijn moeder zucht als ik haar daar was, zij is al zo lang niet gewassen, al zo lang niet met liefde aangeraakt. Maar nu was ik je schoon, mamma.

Piep.

Ik was haar buik, druk het puntje van het washandje in haar navel, veeg haar schoon. Ik was haar borsten, zachtjes rond de bloeditstorting. Ik was haar nek, haar hals en voorzichtig haar gezicht. Ze sluit haar ogen wanneer ik er langs wrijf, en ze houdt haar ogen gesloten.

Piep.

‘Ja mamma, piep.’

Je bent bijna schoon. We moeten alleen je haren nog wassen, mamma. Doe je hoofd maar even onder water. Dan worden je haren lekker nat, dan kan ik je haren wassen.

Piep.

Hou je ogen maar dicht. Laat je hoofd maar onder water zakken.

Piep.

‘Ja mamma, piep. Ik ook.’

En terwijl ze haar hoofd onder water laat zakken, hou ik mijn moeder vast.

En ik was haar haren. Ik was mijn moeders haren, tot ze schoon zijn. Tot ze helemaal schoon zijn.

49. ÉÉN GROOT KLOPPEND HART MET EEN KLEIN MEISJE EROMHEEN

Uit Leo & Lena, 2014, Het Nationale Toneel.

ROSETTA –

Oei, het is een potje op het vuur, dat hart van mij. Het borrelt en het bruist en loopt over van het schuim voor mijn liefste allerliefste Leo'tje, schattepasteitje met suikercrème. Zoveel flopsekooltjes liefde gloeien d'r in die borstkas van mij dat het bijna pijn doet. Met elk tsjeklop tsjeklop dat het hier in galop roffelt en rommelt doet het zo'n gek soort pijn die fijn is ook, een heimee naar zijn vastpakarmen, zijn ozewiezewoze-ogen, zijn lippen waarmee hij allemaal woorden zegt die ik niet snappel, zijn lippen die die veel beter kan gebruiken, veel bester ook, want hier ben ik, Rosetta, één groot kloppend hart met een klein meisje erom heen, kus mij, anders verander ik nog in een kikker! Ik loop gevaar, ik moet hem zoeken, hij moet van me houden anders word ik groen en kan ik niks anders dan kwaken...

...

Hij heeft mij niet geslagen, zelfs niet aangeraakt, en toch doet alles pijn! Alsof mijn hart van glas is, alsof het alles wat er was is en alles is gebroken, er zitten splinters diep in mijn van binnenin en die prikken bij elke adem die ik haal, die steken steeds als ik mijn denken ook maar éven aan hem denk. Hij heeft mij met geen vinger aangeraakt en toch pijnt hij mij alsof ik bont en blauw! Of komt er au in al mijn lichaam juist daarom? Omdat hij mij weigert vast te pakken moet ik lijden? Omdat hij niet naar mij kijkt, kwijn ik en pijn ik? Moet ik me daarom voelen alsof er duizeldiep in mijn borstkas een gaapgat is gehakt, terwijl hij fliederdluitend uit mijn leven kuiert? Met een glimgrijns om zijn bakkes en een huppel in zijn stap? Het is niet eerlijk! Maar misschien besnapt hij niet dat zijn geluk tot pulvergruisjes overblijft wanneer hij mij begint te missen! Ik zal hem volgen tot het eind der tijden en wanneer hij wankelt vang ik hem in het gat dat in mijn hart zit op. En dan zal hij zien dat zelfs wanneer hij woestig uit mijn leven beende, ik hem voor al het verlaten zelfs vergeef en terug in mijn armen neem. Hij hoeft alleen te zien dat ik hem nooit alleen zal laten en dan zal onze liefde zoet als gummibeertjes zijn. Hou je vast, Leo, ik kom eraan!

...

Hè? Maar wat? Wacht! Wat? Niet eerlijk! Nooit krijgt Rosetta wat ze wil! De wereld is veels te gemeen voor een meisje zoals ikke! En zij zeker wel, alles en allemaal, alle geluk, alle brokjes en stukjes, dat er niks meer over is voor ik. En zij weten niet eens wat liefde is! Ik weet dat, ikkekik! Zij snappen er geen sikkemoer van. Wat ik voel is veel echter. Wat ik voel schuurt tegen de ribben, ik voel het in mijn buikpijn, ik voel de echte liefde! Leo die heeft veel te weinig au voor Lena. En Lena ook veel te weinig au terug. En ik? Ik lijd. Jaja. Ik lijd en ik lijd. Dus Leo komt vanzelf tot inkeer, als hij besnapt dat *lijden* echte liefde is. Dus ik wacht. Ik wacht. Ik sla de klokken kapot en scheur de scheurkalenders stuk, de tijd bestaat niet meer, en ik niet in de tijd, tot Leo terug is, terug bij mij.

50. PANGAIA

Uit Ik Ben Hier, 2021, Hertog Zout.

PANGAIA –

1

er was een tijd
in een ver vroeger
dat ik nog ongedeeld
in sluimer lag te dromen

één eiland in de oerzee
was ik
nog niet verdeeld
in continenten landen steden
ik was nog niet gescheiden
door grenzen hekken zeeën

ik was nog één

2

en met mij
deze wereld van voorheen
op mij
het eiland in de oerzee

leefden jullie
mens
mijn kinderen

nog niet verdeeld
in continenten landen steden
nog niet gescheiden
door grenzen hekken zeeën

mens
als ik
was toen nog één

3

maar op een dag scheurde ik uiteen
vanuit mijn diepte rezen bergen op
water kolkte woest en sleet rivieren in mij uit
mijn continenten dreven van elkaar

dat was niemands schuld
het was geen straf of vloek
het gebeurde – dat was alles
en ik kon er niets aan doen

4

maar jullie raakten gescheiden
door mijn water
mijn diepte
mijn vuur
en mijn rotsen

moeders zagen hun zonen niet meer
vaders raakten hun dochters kwijt

ik huilde met mijn kinderen mee
mijn zeeën werden zout

5

vanaf die dag
de dag dat ik in stukken scheurde
raakte jullie op drift

en verdwaalden
op zoek naar elkaar
en generatie op generatie
vervaagde het gemis
tot herinnering

en vervaagde de herinnering
tot een droom
die steeds moeilijker bij waken
terug te halen was

toch bleven jullie op zoek
naar een verloren paradijs
dat al lang geleden
bulderend
tussen breuklijnen was verzwolgen

6

sommigen dachten
we hebben het gevonden
en nu wij het gevonden hebben
willen wij het niet kwijt

ze bouwden muren
steeds hoger

eerst verdween hun uitzicht
toen verdween hun daglicht
op het laatst verdween de maan

en in die donkere holte verborgen
vermoedden zij hun paradijs

7

en de mensen in dat duistere paradijs
zetten hekken en grenzen neer
en mannen met geweren

of mannen met ergere wapens nog:
met formulieren

zij wisten niet meer op welke dag
zij de mensen tegenover hen
niet meer als spiegel zagen
maar als vreemde

hun gemis was versteend
en lag koud
diep in de borstkas

8

niet langer één
de mens
en toch zijn zij
hetzelfde

en allemaal verdwaald

de mens op drift
zonder haven of schip
net zo goed als de mens
die aan een valse droom geankerd ligt

maar de aarde is rond
en geen weg ooit echt doodlopend

9

en zoeken blijft de mens
jullie zwermen uit over mijn aarde
maar vinden nooit wat het gemis
dat in de borstkas klopt
kan dichten

zolang jullie je niet herinneren
dat jullie zoeken naar elkaar

en zolang de mens blijft zoeken
blijven de zeeën zout

51. AANGENAAM, NEEM IK AAN

Uit TestosterTony, 2006, Het Syndicaat.

TESTOSTERTONY –

Wil je mij een plezier doen / leun nog iets dichterbij / leen me je hoorgat / dan krijg je van mij / zonder enkele omhaal / onversneden, direct / mijn wolvenverhalen van onder de wol. / Knip je nachtlampje uit / knoop je nachthemdje los / dan verzeng ik je oren met genoeg vuur voor een bos / zo groot dat zelfs Finland de brandstof niet heeft. / Laat je handen maar rusten / boven laken en dek / zij hoeven hun vaardige werk niet te verzetten / mijn adem alleen al is het orgaan / dat in klank omgezet / zijn weg in je bed zoekt / en zonder aanraking zorgt / dat je onderlijf beeft. / Mijn adem leeft / is tientallen vingers / en die vingers zijn stuk voor stuk maagdendwingers / mijn adem is lichaam dat door klanken vlees wordt / mijn woorden het zaad dat mijn tong in je schoot stort.

Ik ben de man die je ziet als je zien is gesloten / zijn bloed gaat pas stromen als jij aan hem denkt / ik ben het die diep in je hoofd zit verborgen / met meer namen dan God / die mij nooit heeft gekend. / Ik ben de meesterminnaar / overwinnaar van vrouwen / ik duik op waar er hoop en verlangen verschijnt / waar mijmer en hunker uit vrouwenvoeg barst / waar je fantasie vorm krijgt en je onschuld verdwijnt.

Aangenaam / neem ik aan / TestosterTony / zo stel ik mij voor / dat is mijn naam. / Je hebt me al eerder gezien in het slapen / en in het soort waken dat dagdromen baart / je hebt me gesproken in iedere stilte / ik heb de leegte gevuld die je glimlachend zweeg / je ziet me als puntje / heel in de verte / als je door zeebries verwaaid naar de horizon staart / je hebt me herkend in het applaus / dat je gisteren nog van een veld klaprozen kreeg.

TestosterTony / dat ben ik / de sater die op zaternacht / zijn glim in salvo's naar je lacht / op de plek die perfect is voor zaken van hart / waar de motten dansen rond kaarsvlam en tap / dit is mijn kantoor / mijn jachtgebied in de schemerzone / het paleis dat gebouwd is op de bitterzoete tonen / van charmezanger en fluisterconversatie / mijn werkterrein / mijn spinnenweb / het hol van de vluchtige verbinding en de stiekeme relatie / een uitspanning van uitspatting / met licht zo zwak dat het tegen de nacht aan schurkt / het schijnsel verbergt je oneffenheden / dit is een kerkhof van gebreken / geen vergrootglas. / Welkom, waag een danspas / of vraag de kastelein / nog een glas tot de rand met overmoed te vullen / en laat het peupel maar kletsen / zij herkennen geen klasse / zelfs niet als het voor hun ogen tot ontploffing wordt gebracht / zij mogen in hun handjes knijpen / slechts in jouw aanwezigheid te zijn / dat slag varkens dat zijn lid tegen de barkruk wrijft. / Voor dit volk is de grootste vaste last / de wekelijkse rekening in de hoerenkast / bij hun beklijft geen schoonheid / zij komen voor het vuige / zij komen hier hun angsten blussen / voordat ze thuis hun vrouwtje sussen / zij komen om het zout van de pinda's te zuigen / zij komen om het kruid / dat net professioneel uit hun kastanjes is gezogen / en nog zompig onder voorhuid ligt / op te laten drogen. / Ze zijn met hun witgeklefde hartzuur ook hun centen kwijt / en nu de jeuk gekrabd is torsen zij de zware spijt / van de laatste lichte zede die hun zielloos heeft gesjord. / Met hun krimpde beurs / kromp ook hun vlees / hun gedachten zijn verpulverd / toen ze hun kipfilets / routineus terug in hun veel te ruime herenslip porden / met als laatste ambitie ooit nog kruiswoordkampioen te worden.

Negeer ze / die kerels / al vermoeid van het hijgen / laat hun praatvod maar zwijgen in hun stinkende bek / ze gebruiken dat lek in hun kop om drek mee te spuien / om op het laatste stomp nagel aan hun vingers te kluiven / zij staan maar bestaan niet / verdriet op pootjes / levend speeksel / die de gratis nootjes / mechanisch en manisch naar binnen staan schuiven / tot op een dag één pinda in hun slobberdarm blijft steken / en zo eindelijk de massamoord op de peulvrucht weet te wreken.

Kijk naar mij / TestosterTony / laat me die waakvlam tussen je borsten open gooien / achter de kooi van je ribben ligt een gloeiende smeul / stook 'm op / blaas 'm aan / laat je poolcirkel ontdooien / tot Antarctica smelt / tot het natte geweld / stroomt in je geul / tot je gromt van de honger naar je dienstvaardige beul.

52. GOOI AL UW REMMINGEN LOS

Uit Lola, 2007, Het Syndicaat.

LOLA –

Straal / gooi al uw remmingen los / dompel u onder / in zonde en vreugd / bedrink u / met deugd / goede wijn / poëzie / en zie / dat u ongeremd / en gloeiend heet / mijn tempelgrond betreedt. / Het is mij om het even / welk middel u verkiest / laudanum / absinth / of levertraan / als u maar bij het binnen gaan / van mijn heiligdom / al uw schroom ver van u werpt / al uw schaamterood verliest. / Dit is mijn Sodom / mijn Gomorra / kronkel uw aorta / om mijn kloppend hart / straal als een aurora / borealis of australis / strijd om wie het felste schijnt / vlam / flakker / sis / verdrink u in mijn vuur / broei / brand / rook / verzink u in mijn licht / hoe dan ook / zorg dat u niet onverricht / ter zake mijn schemerzaak verlaat / zorg dat u straks op straat / de pijnen van de spijt niet voelt / van de ongezette stappen / van de ongevloeide sappen / van het onvervuld verlangen / van de ongezongen gezangen van mijn nachtmis / van de ongereden gratis ritjes in de kermis in de hel / van het stil gesproken 'ja!' / maar de uitgevoerde mitsen / laat uw driften u tot ongekende hoogten hitsen / benut uw uren in mijn vagevuur goed / zorg dat u wat uw lust u ingeeft doet! / Welkom in mijn onderaardse paradijs / waar de toegangsprijs / het gewicht van uw hart in goud is / er bestaat geen zonde / die hier niet werd beleden / welkom in mijn vierkante meters / van onbegrensde / ongerijmde / onbezonnen mogelijkheden.

53. NIETS DAN LIEFDE IS DE TOEKOMST

Uit Lola, 2007, Het Syndicaat.

LOLA –

Nog voel ik de warmte op mijn wangen / van de laatste hete adem / dubbelloops uitgestoten / door mijn kameraden / mijn minnaars / mijn mannen / eenvoudige offers van tweevoudige moord / een dissonant in duplo / na het slotakkoord. / Op hun innige omhelzing / volgde de knuffel des doods / niets was minder meeslepend / niets was minder groots / dan de kleine lijkenstapel / die mijn beminden achterlieten. / Zij gingen / maar lieten mij niet alleen achter / ik draag hun gift / een klein souvenir / een aandenken aan / kortstondig plezier / dat wij aan elkaar hebben beleefd. / Ja / de adders hebben raak geschoten / ik ben vol van jong / het leven dat de heren lieten / was het leven dat bij mij naar binnendrong / zij vloeiden in mij / gloeiden in mij / in hun testament / laten ze mij een tweeling na / twee omstrengeld in elkaar / met navelstreng verbonden in mijn baar. / In mijn schuldig vrouwenlijf / twee nog-niet-geborelingen / de afstammelingen / van onschuldig tijdverdrijf. / Een jongen en een meisje / een moe... een moe... *ik* weet dat / een dochter en een zoon / spiegels van de zon / één uit de ene / één uit de andere bron. / Hardnekkige wezens / dat wel / de breinaald zagen zij als steekspel / om hun verveling te verdrijven / geen makkelijke vruchten / om af te drijven. / Met het gif waar ik ze mee wilde verdrinken / vierden zij een dagen durend feest / en de stompen van een dronken portier / hij deed me een plezier / ontvingen ze als een weldadige massage. / Zelfs de amateur-gynaecoloog / met zijn orale curettage / hebben ze zonder moeite overleefd. / Zij zullen niet sterven / ze zijn sterker dan ik / zuster en broeder / zo verdomde gehecht / aan dit prachtige leven / net als hun moe... hun moe... / net als ik.

Ik wil geen dubbele moord / met een tweede vergelden / ik wil jullie / mijn monstertjes / baren / ik wil jullie langs de gevaren / van dit leven leiden / jullie voorbereiden / op geluk. / Ik voel dat het suist in mijn hierbinnen / de galop van een dubbele hartenklop / die samen met mijn boezemklomp / een driekwartsmaat doet zingen. / Door jullie / kleintjes / voor jullie / zal ik een beter mens zijn / een uitgekomen wens zijn. / Een moeder / ha! / dat woord heb ik nog nooit gezegd / een moeder / ja! / een moeder zijn / ik ben eindelijk terecht / jullie hebben mij gevonden. / Rillen jullie van de slaap / ik zal jullie wieg van vlees zijn / gillen jullie van de kou / ik zal de omhelzing zijn / krijsen jullie van de honger / ik zal jullie melk zijn. / Ik zal de kelk zijn / waaruit jullie drinken / ik zal de droom zijn / waarin jullie verzinken. / Niets dan liefde is de toekomst / en die toekomst stap ik in / met een zon die driemaal straalt / de zon van morgen / de zon van boven / en die van binnenin. / Van de levenslange lente die ons wacht / is dit moment pas het begin.

54. ZELFKENNIS HEB IK WEL HOOR

Uit Verzet in Vredestijd (2011).

Ik ging alleen een eindje rijden
ben ongemerkt uit koers geraakt
en met elke wenteling vooruit
is het moeilijker om terug te gaan.
Je kan niet in z'n achteruit
met honderveertig per uur.

Ik moest er alleen even uit,
de dingen op een rijtje
en weer terug, dat was,
dat was het plan.
Teruggaan en zeggen:
"ja, we gaan d'r voor."

Of 'nee', natuurlijk,
maar 'nee' zit niet echt in m'n repertoire.

Dus het zal wel 'ja' zijn geworden,
was ik terug gegaan,
dus misschien was ik het toch niet van plan,
teruggaan, want terug,
dat betekent dus...
dat betekent automatisch 'ja'.

Hij ziet me al terugkomen...

Lastig hoor, iemand van je te laten houden
je bent er zoveel energie mee kwijt
dat je soms vergeet dat jij er ook nog bent
om van iemand te houden, of zo.

*Hij zou nu zeggen; ik heb het gevoel
dat ik naar een vleesgeworden artikel
uit een vrouwenblad luister.*

Zo'n moment dat ik denk waarom ben ik in godsnaam nog bij je?

Best een lieve jongen hoor,
niet mijn eerste keus, goed,
welke vrouw van dertig is er samen met haar eerste keus,
maar hou alsjeblieft op me terug te redeneren
tot een artikel uit een vrouwenblad.

Ik was liever een feministisch pamflet,
maar zo steek ik niet in elkaar.

Ik ben meer... zelfkennis heb ik wel,
ik ben meer, nou, als er oorlog uit zou breken,
veel mensen denken dan: ik ga bij het verzet!

Want als de kanonnen zwijgen
is iedereen een held.

Maar ik niet.

Ik ga niet bij het verzet;
er zijn mensen die zich aanpassen
en er zijn mensen die zich verzetten,
die verzetten zich nog in vreedstijd,
die maken het zichzelf zo moeilijk.

Zo steek ik niet in elkaar.

Ik heb goed aanpassingsvermogen.

Ik denk zelfs, dat als er oorlog uitbreekt
en de bezetter door de straten marcheert,
dat ik me goed kan voor stellen hoe hij zich voelt,
de bezetter, in een vreemd land,
met vreemde gewoontes, een vreemd geloof, een vreemde taal,
ik kan me goed voorstellen dat de bezetter zich dan een beetje...
ontheemd voelt.

Wanneer ik dat aanvoel, wil ik voor de bezetter zorgen.

Zo zit ik in elkaar.

Dus had ik in de tweede wereldoorlog geleefd,
ik had me aangesloten bij de onderdrukkers.

Achteraf is het makkelijk praten,
want dat is allemaal best mis gegaan,
maar denk eens na:

als alle Afghanen in verzet gaan,
wie zijn we daar dan aan het bevrijden?

Ik dwaal af, maakt niet uit,
is goed tegen de stilte.

Hij zou zeggen, *wat wil je zeggen?*
Waarschuw me als je bij je punt komt,
dan schakel ik weer in.

Alsof alles wat ik verder zeg de reclame tussen twee programma's is,

hij snapt niet dat die woorden, al de rest,
dat dat lijm is, dat die mijn gedachten aan elkaar verbinden,
dat daar betekenis in schuilt.

Nou ja.

Whatever.

Talk to the hand.

55. KEN JIJ ANGST?

Uit Een Goed Mens, 2011.

ZIJ –

Denk je dat de rollen omgedraaid hadden kunnen zijn? Dat het leven zo willekeurig verloopt dat het nu net zo goed andersom had gekund? Dat ik daar zat en jij hier stond? Of geloof jij daar niet in, geloof jij dat hoe het pad ook had gekronkeld, ik uiteindelijk hier terecht was gekomen en jij uiteindelijk daar. Als verdachte. Of denk jij niet dat verdacht synoniem is aan schuld, denk jij dat ik hier de schuldige ben? Maar waaraan dan?

...

Ben jij bang? Ken jij angst? De grote angst? Niet die kleine angstjes van alledag, niet de geldzorgen. Niet de conceptuele angst, de angst die je bedenkt, die uit je hoofd komt, nee, ik bedoel echte angst. De angst die uit een koude geweerloop komt, die tegen je slaap is gedrukt, tegen de slaap van je vrouw, sorry, vriendin. Tegen de slaap van je dochter. Wil je hem leren kennen? Voor je repertoire? Zal ik je helpen, om het echt te maken, om het te voelen? Zal ik je dochter even halen?

...

Kijk me eens aan.

...

Leuk kind.

...

Nee? Wil je je dochter niet eens even zien? Wat ben jij voor een vader. Ik durf te wedden dat je haar niet eens zou herkennen, zo druk dat jij bezig bent met hogere dingen. Je verwaarloost het leven op de grond.

...

Geloof jij ergens in? Je weet wat geloof is, toch? Geloof is hoop met een vleugje vertrouwen. Heb ik zelf verzonnen. Mooi hè? Hoop met een vleugje vertrouwen. Vertrouw jij ergens op? Heb jij nog hoop? Ik geloof het niet. Ik geloof dat jij een beetje rond ploetert in los zand, mentaal gezien, ik geloof dat jij niets hebt om je aan vast te houden. Jij bent niet getrouwd. Je hebt een vrouw, maar je bent niet getrouwd. Je hebt een dochter, denk je, en laten we vooralsnog aannemen dat er geen enkele reden is om het ergste aan te nemen, maar je bent niet getrouwd. Daar geloof jij niet in, in trouw. Kijk me eens aan, geef me eens antwoord. Geef me antwoord. Ik wil dat je me een antwoord geeft.

...

Nee?

...

Ik haal je dochter wel even.

56. HET BEGIN WAARIN IK DENK DAT ER LIEFDE IS

Uit Onvrouw, 2011.

1 –

Hé hé hé, kom maar, kom maar hier.

Laat de pijn maar glijden, die gaat voorbij.

Kom maar, kom maar, kom maar hier, bij mij, ik heb je vast. Ik heb je zo weer op de voeten. Je bent me onbekend maar ik heb geen angst voor jou, ik voel me veilig bij je lijf. Ik zal jou verzorgen en als je weer heel bent, zal jij mij beschermen. Ik heb jou en jij hebt mij, we hebben niemand anders nodig.

Wij zullen verliefd zijn op elkaar en soms niet weten waar we het moeten laten. En dan ebben die gewelddadig weldadige golven weg en houden we van elkaar. Wij zijn het oog van de storm, een rustpunt in een woedende wereld. En met de rust komen mijn irritaties maar die stop ik diep diep weg, tot ze zich een weg naar buiten banen en mijn irritaties twijfels worden. Je merkt er niets van, ik blijf lachen. Tot het bitter eind aan toe.

En dan zal ik je verlaten.

Jij zal mij een koud koud hart verwijten, maar ik weet dat jij altijd aan mij denkt. De steek die je dan voelt is het bewijs van mijn bestaan. En dan slijt je weg tot een herinnering, beetje zoet, beetje onaangenaam, tot je niets meer bent dan een stukje verleden, zoals er zoveel stukjes verleden zijn, de gebroken glasplaat die het leven langzaam wordt.

Maar daar zijn we nog niet.

Daar zijn we nog lang niet.

We staan aan het begin.

Het begin waarin ik denk dat er liefde is en dat jij dat bent.

57. WIE DAN WEL?

Uit Ik zou liever Angel heten, 2023, Mevrouw Ogterop.

ANTOON –

Waar was ik?

Ja.

Hebben jullie dat ook dat je van wijn zo uit je bek gaat rieken?

Ik heb soms zo
dat ik mijn eigen mond proef
en denk
wie wil die bek nou nog kussen?

Wie wil mij nou nog kussen
met dat lijf van mij met die
aderspatjes en dat zuurzweet
en dat haar op mijn kont van die

dingen die je na een tijd niet meer kan verbergen
omdat het je lijf is
en als je je lijf verbergt
wat blijft er dan nog van je over

en dan hoop ik maar dat liefde
of bij gebrek daaraan gewenning
of lafheid
dat dat ervoor zorgt dat

misschien geen acceptatie
maar onverschilligheid

onverschilligheid als nastrevenswaardig iets

misschien dat onverschilligheid
het vertrek weerhoudt

maar is een weerhouden vertrek hetzelfde als blijven?

nou daar kan ik me dan helemaal in rond laten tollen sorry

waar heb ik het nou eigenlijk over chips! nu is mijn glas weer leeg sorry

Ja.

Ik moet minder drinken
en meer van mezelf houden.

En dan van mijn hele zelf ja
niet alleen van de goede dingen

als ik me die kan herinneren

maar juist of vooral ook van de
nou menselijke dingen

van mijn hele top tot mijn hele teen
tenen

ja

schimmeltenen heb ik ook!

Moet ik ook van leren houden

van die lieve kleine gele afbrokkelende zwamnageltjes

want hey als ik het niet doe wie dan wel

wie dan wel

hè

wie dan wel?

nou

58. EEN SCHADUW EN EEN RATTENHAPJE

Uit Ik zou liever Angel heten, 2023, Mevrouw Ogterop.

QUIRIEN –

Ik heb niet veel nodig hoor,
een hoekje en een kussen,
wat schaduw en ik ben gelukkig.

Ik hoef niet eens een bed.

Veel te ingekapseld,
te gedefinieerd,
te horizontaal.

Alsof je elke avond in je grafje stapt.

Ik slaap sowieso heel weinig.

En ik eet echt niet veel,
rattenhapjes,
konijnenknaagjes.

Mijn motto is altijd geweest
leef in de marge
maar wel extra-large,
of
als je het wil laten rijmen:
leef in de marzje
maar wel extra-larzje
of zo
leef in de mardzj
maar wel extra-lardzj
nou ja je hoeft het natuurlijk niet te laten rijmen
het idee blijft hetzelfde
extra-large in de marge,
is jarenlang mijn motto geweest,
nou,
met die marge is het aardig gelukt,
maar dat extra-large –
ik zei het al: een schaduw en een rattenhapje.

59. IN HET BED NAAST JOU

Uit Ik zou liever Angel heten, 2023, Mevrouw Ogterop.

ANTOON –

Wanneer ik in bed naar het plafond staar
niet in staat mijn gedachten uit te zetten
bang om jou te wekken met mijn angst want mijn angst
ik weet het
keert jou van me af

ik ben bang dat ik je kwijt raak
en door die angst
raak ik je kwijt

slang die zichzelf in zijn staart bijt

ik adem zacht zacht oppervlakkig
tot ik duizelig in slaap val nee
geen slaap nee
een bewusteloosheid
een korte zwarte stilte
zuurstoftekort
tot de paniek me weer wakker maakt

lig ik daar naast jou
of
in het bed naast jou

zou ik je wakker willen maken
om te praten te huilen te vrijen
om iets te doen om mijn hoofd tot zwijgen te brengen
maar ik durf niet

ben bang dat als ik je wakker maak
dat je me dan ziet

en dan al helemaal niet meer wil blijven.

60. TEVEEL KOFFIE ZO'N DAG

Uit Sonder, 2022, Collectief Ludvik.

teveel koffie zo'n dag
zo'n klauw in je maag dat
van die
nagels dat
dat
of zich er een kat uit je maag tracht te krabben
je niet zo goed weet hoe je overeind staat
ja cafeïne
zo'n
onderhuidse *trilling* over heel je lijf
dat je lijf zingt
en dat je
dat je

de hele ochtend
van bureau naar automaat
van automaat naar bureau

slof slof slof

koffietje collega?
ja doe maar
koffie collegaatje?
ja doe maar
collega koffietje?
ja doe maar
collegaatje koffie?
ja haha leuk ja doe maar

niet eten tussendoor
want

nou

er is niet echt een want

er is meer vergeten
en een vaag idee
van *intermittent fasting*
maar meer toch
dat je geen voer
door die knoop in je maag gewrongen krijgt zonder te kokhalzen kokhalzen kots

stop

niet aan denken

koffie
houdt me SCHERP
houdt me GEFOCUST

GEFUCKKOTST

SSSSTTRRRRAAAAAKKKKK

op deadlinejacht

dubbelloops nietmachine volgeladen

het rode potlood bijgepunt

het scherm

zwarte spiegel

portaal naar de onderwereld

opgestoott knerpend zoemend gloeiend

bijgelicht door een aura van productiviteit

zie ze rennen

die arme kleine cijfertjes

helemaal aan hun lot overgelaten

nog maar een koffie

ik stook het scherm op tot de cijfers van het scherm branden

nog maar een koffietje

mijn ogen branden

nog maar een lekker warm bakkie kofkof

IK ZIT ER LEKKER IN

ZE ZIT ER HELEMAAL IN JA

IK ZIT ER HELEMAAL LEKKER IN

61. IK BEN HET KLEVEN VAN DE BLIK NIET WAARD

Uit Sehnsucht, 2023, Collectief Ludvik.

ze kijken liever naar de grond
ogen in een zee van blikken
die vermijden om te zien

die vermijden mij te zien

ze lijken liever in de massa te verdwijnen
dan met open blik naar mij te kijken

ik ben het kleven van de blik niet waard

onzichtbaar

ik sta achter de kassa van de discountmarkt
tussen de bulkverpakkingen en bodemprijzen
met producten die op de rand van de houdbaarheid staan
ik ben al vijftien jaar kwijt aan deze tijdelijke bijbaan

geen daglicht hier in deze koopjesdoos
waar scharreklanten op hun korting jagen en
met schaam op de kaken om meer voordeel vragen

zodra ze hebben afgerekend
zijn ze mij vergeten

ze weten niet eens dat ik besta

en verschillen daarin weinig
van mijn baas en mijn collega's

die mij vijftien verjaardagen daar
na vijftien keer vragen
'van wie is die taart?'

al vijftien keer vergaten
te feliciteren

ik ben de collega zonder gezicht
een witte vlek onder balken TL
het onthouden van de naam
het kleven van de blik niet waard

onzichtbaar

maar ik snap het wel
ik stel ook weinig voor
ik ben een nogal fletse vrouw
mijn lijf zakt van mijn botten
en geeft mijn vlees steeds meer
prijs aan de zwaartekracht

mijn gezicht dat is
gemaakt voor schaduw

mijn gezicht dat is
gemaakt voor nacht

ik ben niet per se iets
dat bekeken worden wil
niet per se iets
dat wordt gezien

niet dat ik lelijk ben
zelfs dat niet nee
ik ben wat saai
onopvallend grijs en saai

en het leven drukt mij soms wat zwaar
maar dat is
-zei mijn moeder vaak –

normaal

ik heb mij neergelegd bij dagen
die gelijk aan gisteren en morgen
ongezien voorbij gaan

wanneer ik 's avonds
in de schemer over straat
naar huis ga

onzichtbaar

loop ik langs
als aquaria aangelichte woonblokken
vol vissen met geheugens
van niet meer dan drie seconden

zij schenken geen aandacht aan mij

nauwelijks iets
wandelen niets

verstopt in de details
een voetnoot van de stad

er valt niet zoveel
aan mij te missen

ik neem het ze niet kwalijk
de vissen

mijn leven is zo grauw als ik grijs
afgeprijsd
meer schijn dan zijn

tot ik op een dag
onvermijdelijk
en ongezien

verdwijnt

geen ooggetuigen hier in deze stad

zelfs ik vermijd mijn blik
wend mijn ogen af wanneer ik mij
in weerspiegeling van etalages
regenplassen winkelruiten zie

ik ben het zien niet waard

zelfs de stemmen in het donker die verstommen
ik trek geen blik die uit de schaduw flitst
geen graaiende grijpende klauwen om mij
vrouw alleen, makkelijke prooi,
vrij om uit de nacht te plukken,
de adem uit de borst te rukken

mijn moeder heeft me nooit gewaarschuwd
niet met vreemde mannen mee te gaan
ze hoefde mij niet te behoeden
voor het gevaar dat voor mij niet zou bestaan

nu wanneer ik 's avonds laat
in de schemer over straat
naar huis ga

sterft het smakken klakken sissen weg
voor mij geen gefluit geen ge-schatje

schatje

geen hier

hier

hier

kom hier

hier

schatje

zodat ik je

schatje

*in een natte steeg kan sleuren je kleren
van je vlees kan scheuren heel mijn gewicht
op je neer kan drukken en je
kapot*

kapot
kapot kan fukken

nee

mijn pik in je strot kan drukken

nee

de adem uit je borst kan rukken

nee

je open bijt
opensplijt
ontweid

nee

tot mijn spijt
voor mij geen hijgen dreigen vlijen schelden

ik weet het
ik verwar geweld met begeerte
begeerte met geweld

misschien verlang ik daar wel naar
hijgen dreigen vlijen schelden
scheuren bijten splijten

naar geweld

vernietiging is ook erkenning
wat niet bestaat kan je niet slaan
zou iemand de moeite nemen
mij in vuilniszakken te verspreiden
en teder in het zwarte water
van de rivier te laten glijden
dan is dat ook met zorg en toewijding

iemand die het leven uit mij slaat
bevestigt mij ook in mijn bestaan

nu leef ik
en ben ik zo goed als al verdwenen

onnodig
onaanraakbaar
misbaar
onzichtbaar

62. JE MOET HET NIET VERWARREN MET TROOST

Uit Mac, 2009, Toneelschuur.

[In de McDonalds – de plastic man is een Ronald McDonald-pop]

MAC –

De man in de hoek die zich de hele tijd al stilgehouden heeft, de plastic man, klimt van zijn voetstuk en loopt naar me toe. Er is iets vertrouwd aan hem. Aan zijn glimlach. Misschien wil ik zo graag dat zijn glimlach me vertrouwd voorkomt, dat het vertrouwen vanzelf komt. We staan in een wervelwind van vuur. Ik lach naar hem.

Hij zegt, knoop je bloesje maar wat losser, trek je rokje wat omlaag. Laat me je buikje even zien. Ik knoop mijn bloesje losser, trek mijn rokje wat omlaag. Ik laat hem mijn buikje zien. Hij glimlacht, en er zit treur in zijn glimlach. Door die treur vertrouw ik hem nog meer.

Hij zegt, ik heb mezelf opgemaakt. Ik heb mijn gezicht wit geschminkt en mijn lippen rood geverfd. Ik heb een pruik op mijn hoofd gezet, een kostuum aangetrokken en mijn schoenen zijn mij vele malen te groot.

Hij zegt, de mensen geloven niet meer in het lijden, het lijden stoot ze af, ze rennen ervoor weg. Dus in plaats van het lijden, heb ik voor de grap gekozen. Hij zegt, eigenlijk is er niet veel verschil tussen het lijden en de grap.

En hij raakt mijn navel aan.

Hij zegt, als ik mijn handschoenen uit doe, kan ik je navel beter voelen. En hij doet zijn handschoenen uit. En hij voelt mijn navel beter. Hij plukt aan mijn bloesje. Hij zegt, kan deze ook uit? En ik trek mijn bloesje uit. Ik heb een oude BH aan, maar dat geeft niets, ook in een oude BH zijn mijn borsten mooi.

Hij zegt, ze hebben me verkeerd begrepen.

En hij raakt mijn borsten aan.

Hij zegt, ik heb ze mijn lichaam gegeven, en zij stoppen het tussen een broodje en leggen er een schijfje augurk op.

Hij pakt mijn borsten beet.

Hij zegt, ik heb ze mijn bloed gegeven, en zij gooien er ijsklontjes in en steken er een rietje in.

Hij kneedt mijn borsten.

Hij zegt, het maakt niet uit wat ze doen. Omdat ze het doen, maakt het niet uit.

Hij zegt, mag dit ook uit? En ik klik mijn BH los, laat hem van mijn armen glijden.

Hij zegt, ik trek mijn jasje even uit, ik heb het warm, ik trek mijn jasje even uit.

Hij trekt zijn jasje uit en stroopt zijn gestreepte mouwen op.

Hij zegt, ik heb het kruis weg gehaald. Het kruis is een stopteken, tot hier, niet verder. Ik heb het kruis weggehaald en vervangen door gouden poorten. Hij zegt, ik heb ze een horizon gegeven, een horizon waar ze naartoe kunnen lopen. En als ze niet willen lopen, dan heb ik ze in ieder geval het uitzicht gegeven. Het uitzicht op de horizon.

Hij zegt, je rokje, rits hem los.

Ik rits hem los, ik schop hem uit.

Hij zegt, je onderbroek, je onderbroek zit in de weg.

Ik stroop mijn onderbroek van mijn benen.

Hij zegt, ja, ik zie het. Ik zie het en ik begrijp het.

Hij zegt, in plaats van aan een kruis te hangen, hang ik de clown uit. En als je moe bent, en de mensen zijn zo moe, als je moe bent, dan kom ik naar je toe.

En hij trekt zijn riem los, zijn broek valt op de grond.

Hij zegt, je staat niet handig. Draai je om en buig je wat voorover. Nu sta je niet handig, ik kan er niet bij.

Ik draai me om en buig me wat voorover.

Hij zegt, ja, nu kan ik er bij.

Hij zegt, mijn woord zal vlees zijn, en mijn vlees zal hard zijn.

Hij zegt, ik kan het lijden niet wegnemen.

Hij zegt, ik kan je niet troosten. Ik kan je alleen heel even vullen. Je moet jezelf af en toe laten vullen. Een mens dat zich vult, denkt heel even niet aan het lijden. Als een mens zich niet vult, dan wordt hij leeg. En een leeg mens gaat knorren.

Hij zegt, met mijn vlees zal ik je leegte vullen. Opdat je even niet zal knorren.

En hij vult me.

Hij zegt, als het knorren aanhoudt, valt een leeg mens flauw. Daarom moet je je af en toe laten vullen, zodat je niet flauw valt. Maar je moet het niet verwarren met troost.

En ik laat me vullen.

Hij zegt, ik ben klaar.

Hij zegt, ik zou willen dat je nu weet wat je moet doen, maar dat kan ik je niet zeggen. Dat geeft niet, zeg ik. Hij zegt, weet je het dan? Weet je dan wat je moet doen? Nee, zeg ik, ik weet het niet. Maar het maakt niet uit.

Wat ik doe, het maakt niet uit.

Omdat ik het doe, maakt het niet uit.

63. VROUWEN ZINGEN

Voor Blue Hour, 2024, Matzer en &Brakema theaterproducties.

ZIJ –

het was niet het gebrek
dat ons naar een einde bracht

er was genoeg
voor iedereen genoeg

het was de angst voor het gebrek

en die angst baarde het einde

ik weet niet hoe lang ik me stil hou voor mijn besluit

ik vertrek

er zit nog water in mijn badkuip
maar het eten begint te rotten in de onze stille koelkast
en de laatste oplaadbare apparaten zijn allang leeggelopen

misschien dat ik voor mezelf de stap niet eens zou zetten
dan zou ik naast hem gaan liggen
en me door dezelfde slaap te grazen laten nemen maar

voor haar

dus ik sjoer haar in de draagzak
haar borst tegen mijn borst hart tegen hart
ze is lichter dan ik hoopte
maar het einde van de wereld gaat niemand in de kouwe kleren zitten
grijp de klink
verwacht half en half dat het metaal mijn hand zal branden
doe de voordeur open
en stap de wereld in

ik draai de deur achter me op het dubbele nachtslot
geen idee waarom
gewoonte
ik ben niet van plan ooit terug te keren naar dit verval

ik gooi de sleutel weg

ik weet niet wat ik verwacht had ja

een geblakerde wereld
steden stof knekelhuizen
een eeuwig crematorium
een oneindig neerdalen van as en

er zijn wel sporen van geweld te zien
de straat ligt open stenen zijn door ramen heen gegaan
dwars over het asfalt kruipt een zwarte scheur waar brokken staal langs zijn gestrooid

lichamen

maar ook ook

het is verbijsterend ook hoe groen de ondergang is
hoe goed het eind der tijden ruikt

overal zingen vogels

als zij wakker wordt
zij in mijn omhelzing op mijn borst
pruttelt ze met de vogels mee – vrolijk

het is een tijd geleden dat ik haar vrolijk zag
het is een tijd geleden dat ik zelf vrolijk was

het is goed dat we buiten zijn

wat ook waar is

naast het krijsen in de verte
hoor ik ook steeds vaker zingen
vrouwen zingen

vrouwen zingen

vrouwen zingen

64. ALLES OM DE LEEGTE VOOR TE BLIJVEN

Uit Stil de Tijd, 2018, Matzer Theaterproducties.

DE ACTRICE –

en ik vraag mij af
hoeveel momenten heb ik nog?

ik
en dit is geen zelfmedelijden maar een feit:
als actrice heb je een uiterste houdbaarheidsdatum
en ik weet niet wanneer die aanbreekt

ik weet wel
dat het blond steeds wat minder blond wordt
en de hordes met de strakke kontjes staan te trappelen
om mijn plaats in te nemen

elke rol kan mijn laatste zijn

er vallen steeds meer gaten in mijn agenda
er moet steeds meer tijd opgevuld worden
niet met het sublieme
maar met de koudbleke werkelijkheid

steeds meer ww om de kloven te overbruggen

hoeveel grind kan ik in de krater gooien
hoe vaak kan ik het asfalt opvullen
voor de snelweg een onverharde weg wordt
en wordt afgesloten

ik ben bang voor het moment dat mijn roeping
tot een bevlieging is gereduceerd

ik grijp elke rol vast
klauw mijn nagels diep in ieder personage
ik leef als ik op een podium sta

neem me dat niet af

om dat voor te zijn ben ik ja gaan zeggen
tegen alles ja gaan zeggen
achtenveertig uur in de dag gaan proppen
veertien dagen in de week gaan proppen
acht weken in de maand

alles om de leegte voor te blijven

maar wie zichzelf te dun uitsmeert
wordt uiteindelijk transparant

65. WAT ER NIET WAS

Uit Stil de Tijd, 2018, Matzer Theaterproducties.

DE ACTRICE –

er kwam een onderzoek van jeugdzorg
natuurlijk kwam er een onderzoek van jeugdzorg
er komt altijd een onderzoek van jeugdzorg

sput elf

er was iemand die zei
je kan niet terug in de tijd
je moet vooruit

het was dezelfde die zei
stilstand is achteruitgang

ik ben daarna heel lang stil blijven staan
in de hoop
achteruit
te
gaan

er waren gebroken nachten aan een ziekenhuisbed

er was rugpijn van de harde stoel

er waren monitors en slangetjes en een tijd lang een vreselijk ding in zijn keel

er was paniek bij elk piepje dat anders klonk

er waren rode en blauwe plekken die langzaam geel werden

er was een nachtzuster die glimlachte en koffie bracht

er was een nachtzuster die me stilzwijgend beschuldigde

er waren rubberzolen die over het zeil kraakten

er waren kinderschreeuwen en huilende ouders

er waren rennende artsen en rollende bedden

wat er niet was:

veel te veel bloemen
een begrafenis in vrolijke kleuren
een schepje zand
op een heeeeeeeeeeeeeel klein kistje
koffie
cake
tranquilizers

wat er wel was:

er was heel veel tijd
en er was een heel klein handje in mijn handen
een handje dat heel warm voelde
en in mijn handpalm kriebelde

en er was het moment dat ik iets pas echt begreep

het moment waarop lijden en geluk
samen kwamen
om elkaar op te heffen

het moment dat ik eindelijk
echt
in de tijd verdween

het moment dat hij zijn ogen open deed
en glimlachte

66. HET GEBOORTE WORDEN VAN DE MENSENMADE

Uit Naar de Hemel Wijzen, 2013.

EEN DUIVEL –

Het geboorte worden van de mensenmade
heeft mij altijd boeiteloos gemaakt.

Dat de eerste wereldlijke daad
met bloedvergiet en scheurbuik gaat gepaard,
is voor mij een spiegelaf van de menselijke aard.

Ál van dan door is een vechten
van bloedzucht en van wraakdorst,
van naar boven bogen met de ellen
en naar onder trappen met de schop.

En wanneer dat soms voor korter tijden
met wat minder splinters samen gaat
dan in de jaren van voorheen,
denkt de mensenmens zich met oprecht
dat het zich beschaaft.

Maar het tegenwaar is deel:
hoe beter hij geweld kan camoufleren,
hoe groter is de schade die hij opricht.

Om zich nog geen generatie later
met overvolle gave te buiten te gaan
en zich bekbeschuid in nieuw en
nóg meer vindingrijk geweld te storten.

Dat is de mens:
hij laat zijn eerste bloed nog vloeien vóór hij ademt
en komt krijsend om meer om meer het leven in.

En dan noemen ze met hun woorden *mij* het kwaad?

Mij?

Ik geef alleen het zetje...

67. HEEL MIJN LEVEN IN JOUW KOESTER

Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.

GAVESTON –

Naar huis! Wég uit dat barre bannelingenland
waar ik door niks dan muggen werd bezocht.

Terug naar de beschaving. Al had ik het
riool dat onze landen scheidt zelf over moeten zwemmen,
en blauw van de versmade adem aankomen
op Engels land, ik zou geen tel twijfel kennen

Edward, mij na deze kou weer warmen aan jouw lach,
jij houdt mij weer, na dit verdrinken in de leegte, vast!

Zelfs London-stad, vergaarbak van ongedierte
op twee benen – ik ken weinig menselijke wanhoop
lelijker dan deze mestvaalt, wemelend van rat
zonder vacht, slecht gekleed en arm van geest -
heb ik gemist, de aanblik van dit zwarte gat
waar licht en liefde (als je niet oppast) in verdwijnen,
is balsem voor mijn verbannen ogen, omdat
jij hier woont. Jij. Mijn buitenlijvig hart.

Mijn koning. Ik zal als zuigeling aan je borst liggen,
als lijk aan je voeten, heel mijn leven
in jouw koester, zolang jij koning van mij houdt
mag de wereld mij haten, wat maakt een man
de maan uit wanneer hij in bed ligt met de zon?

Het slijm dat jou omringt, blauwe bloederziekte,
uit incest opgekweekte adelstand, ik zal alleen nog
voor hen buigen om ze mijn aars te laten likken,
maar op mijn knieën ga ik niet, voor niemand
dan voor jou, mijn koning, zoals jij voor mij zal knielen,
en zoals jij, de soeverein, voor mij zal buigen,
niet uit onderworpenheid, maar enkel om de liefde.

68. IK NOEM JE BIJ MIJN EIGEN NAAM

Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.

GAVESTON –

Jij bent mij even na als eigen leden;
sluit ik mijn ogen, dan ook die van jou,
streef ik mijn armen, dan streef ik jou,
beroer ik mijn borst; jouw borst,
en wrijf ik mijn buik warm dan voel ik jouw gloed,
jouw spieren navel schaamhevel
stugge kleine krullen waarin mijn vinger
verlangen te verdwalen
grijp ik het vlees waarin een kleine hartslag klopt
dan is dat jouw vlees en mijn gelijk
en als ik samenval in hartenklop en ademteug met jou
verdwijnt de wereld eventjes geheel behalve wij
twee in een – oerknal eindtijd
en dan
wanneer het melksap
dik warm
opwelt uit mijn glans
jouw glans
schrijf ik daarmee jouw naam mijn naam
in plakletters op onze buik
zoals jij heet zo heet ik ook
ik noem je bij mijn eigen naam,
dus wanneer ik jou koning noem,
kroon ik ook mijzelf.

69. NOG GEEN ADEMPAUZE VAN GELUK

Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.

EDWARD –

Traag slijm de adel, dat zich vadsig in het eigen vet rondwentelt,
en met geen stok tot landsbelang is te bewegen, rent zich
de korte pootjes uit het lijf om mijn liefde uit het land te trappen.

Nog geen adempauze van geluk wordt mij gegund.

En waarom moet ik, koning, knielen voor de kruisdragers? Wat zit
dat bemijterde stuk grauw vanuit Rome met zijn gladde
papententakeltjes te peuren in mijn land, mijn leven!

Uit zijn haatkerken stromen luizenplagen van gerokte spionnen,
geobsedeerd door lichaam en bloed, het speeksel glimt ze op de kin,
terwijl ze van biecht naar biecht springen, het zuignuitje opgericht,
ongrijpbaar als flikkerende schaduwen in opgloeiende schijnheil.

Ik wou dat een liefhebbende god de bliksem sloeg in hun basilieken,
dat de fundamenten van Rome vlam zouden vatten, tot de Heilige Stad
niets meer dan as en het Vaticaan vol verkoelde lijken lag, dat de duivel
het verschil niet zag tussen de vette zwarte rook en de vette zwarte zieltjes.

Ze beweren zelf
- of niet? -
dat god liefde is.

70. WAT WEET IK VAN LIEFDE

Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.

ISABEL –

Ja.

cynisch Wat weet ik van liefde.

Ik was dertien toen ik werd ingescheept
met een bruidsjurk in mijn koffer;
een tactisch offer, als zusje van de Franse vorst
was ik bruidsljm tussen twee koningshuizen.

Misselijk van spanning en mijn eerste stonde,
maar ook opgewonden en met zwalpend bloed
verruilde ik de Franse kust voor Engels rotsland.

Ik wist van liefde wat me was verteld,
ik geloofde wat me geleerd was te geloven,
ik geloof het nog steeds. Het gif dat je
een kinderhart indruppelt krijg je er
na eerste bloei ook met geweld niet uit.

Was ik in ons huwelijksbed maar doodgebloed,
had hij me maar gewurgd,
in plaats van me – ik kan niet anders zeggen,
heel voorzichtig – te doorsteken.

Vreemd hoe pijn bestaat die niet afkerig maakt
maar juist meer hecht.

Ik weet het. Dit lijkt op liefde van de gijzelaar
voor wie haar gijzel neemt. Ik ben niet blind,
ik zie mijn zwakke plek en ook zijn scherpe rand,
maar ik weet ook dat als je liefde wegrukt,
wat die liefde ook mag zijn, onbeholpen, onvolmaakt,
en onverteerbaar, wreed, eenzijdig,
er niets overblijft dan grijze leegte.

Ik leef liever met de pijn dan met de leegte,
want pijn biedt altijd hoop op heling.

Denk ik.

Hoop ik.

Maar wat weet ik van liefde?

Ik was veertien toen ik zwanger werd
en onze zoon baarde, ter wereld bracht
in een golf van lichaamssappen, bloed en drek.

Weer dacht ik: vreemd, hoe pijn bestaat
die niet afkerig maakt, maar juist meer hecht.

Ik ben vrouw. Moeder. Echtgenote.

Los van wat liefde is, of niet, ik ben niet dom,
ik wist al snel dat door mij zijn bloed niet stuwde,
maar maakt dat een huwelijk ongelukkig?

Ik heb hiervoor gekozen. Dat is een daad van liefde.
Van liefde die lijf en tijd en leeftijd overstijgt.

Maakt het mij uit of hij zijn gat buiten de trouw vindt
in man of vrouw – zolang wij samen een gezin zijn,
samen tegen de wind in varen, is er liefde, ja,
dat mag ik toch liefde noemen? Toen hij nog prins was
en zich in schaduwen moest verbergen, toen ik,
ja ik weet het, zijn schaduw was – maar dat is toch
liefde? Ik was zijn schaduw, haven, muur,
een plek die veilig was, en nu
ik ben afgebroken, een stapel stenen,
de koning denkt geen muur meer nodig te hebben
en ik ben niet veel meer dan puin

ook puin verlangt naar liefde, Mortimer,
naar cement om vaste vorm te houden,
meer nog dan aan hem probeer ik mij
met alles wat ik in me heb, aan mijzelf vast te klampen.

Maar wat weet ik van liefde.

71. IK ZAL NOOIT BUIGEN

Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.

EDWARD –

Nu sta ik hier, mijn armen uitgestrekt,
te wachten op de dood of een omhelzing.

Is dit het lot voor een koning die niets verlangde
dan de liefde van één man? Verlaten en verraden,
vast in een cel zonder ramen, met muren van stront
in een stilte waarin zelfs de duivel zich niet vertoont.

Liever gemarteld dan vergeten, ontdaan van
elke betekenis, mijn leven zonder weerstand uitgewist.

Iemand daar?

Wie zit naar me te loeren in het donker?
Probeer je uit te vissen of ik hier mijn zonden
contempleer of mijn wraak zit uit te broeden?

Als je me de biecht komt afnemen, laat het.
Dat zou net zo symbolisch als zinloos zijn,
beloftes vol genade, dreigementen vol vuur,
geen drager van het kruis heeft mij ooit overtuigd,
met je moraal net zo wormstekig als je vloekhout,
met je geile christus die je elke zondag in je mondje neemt,
pikken stokstijf saluerend naar die naakte jongen
die daar weerloos hangt te lijden, hahahahaha,
is dat niet grappig? Je verkettert mij vanwege mijn verlangen,
maar taalt zelf naar het malse vlees

Vlees.

Mij ging het om de liefde.
Het was mijn liefde die veroordeeld werd
en waarom ik nu hier zit, in de duisternis.

Met Gaveston is mijn zon verdwenen,
ik zwalk zonder richting, zonder zwaartekracht,
in eeuwigheid uiteengerukt in het zwarte gat.

De liefde tussen Gaveston en mij
was een vonkje licht dat probeerde
aan het zwarte gat te ontsnappen.

Aan de wetten der natuur,
aan de dogma's van de kerk.

Tevergeefs. Ja. Dat lag al vast.
Al bij wie ik warmte zocht is weg.
Toch was de poging alle moeite waard.

En nu?

Wat kan ik nog.

Wat kan een koning zonder macht,
een mens zonder liefde?

Ik kan mijn strot schor schreeuwen om wraak,
maar het zal Mortimer niet raken,
net zomin als Isabel. Mijn schaduw
kan ze geen zwaard het hart in drukken.

Wat ben ik nog dan koning in naam?

De kroon op mijn hoofd is niets meer dan karton.

Wat moet ik er nog mee.

Ik smijt hem af – ik zal sterven als een mens wacht nee
de verraders belonen voor hun verraad?

Lik mijn dysenterische aarsgat!

Zolang er nog adem in mijn lijf zit,
blijf ik koning, nee dus, nee, ik weiger,
dus rot op, met heel je kotshoop,
adel christus kerk kut zweer samen wat je wil
zet een sokpop op de troon laat mij
rotten in de cel maar ik zal nooit buigen

72. IK WACHT HIER OP ONTFERMING

Uit Edward II The Gay King, 2022, Oostpool.

EDWARD –

Wie is daar?

Kom je mij licht brengen?

Troost?

Of de dood.

Drie woorden voor hetzelfde.

Het is goed.

Gaveston.

Ben jij dat?

Ik heb je gemist.

Kom wat dichterbij

mijn ogen

ze zijn...

Wat hoor ik,

huil je?

Het hoeft niet,

deze beproeving is bijna voorbij,

wees gelukkig,

ik kom naar je toe.

Vreemd, ik weet dat je er bent,

maar als ik mijn ogen opensper

zie ik

een alverslindend niets.

Kom jij me halen, Gaveston?

Kom jij me de rust brengen

door me het leven uit te snijden?

Oh, ik dacht dat ik opgelucht zou zijn,

maar ik ben bang, alles rilt

van wat er van mijn lichaam over is,

nog altijd bang, na al die tijd,

wat zou mij nog angst aan moeten jagen?

Wacht, ik doe mijn kroon op,

ik zal sterven als een koning,

waar is dat ding? Heb jij mijn kroon gezien?

Weg. Ook al weg. Alles verdwijnt.

Ach. Het is tijd.

Het maakt niks meer uit.

Ik zal sterven als
een man

dat is alles.

Tranen, toch.

Nu het afscheid komt,
wil het verdriet me tegenhouden.

Vreemd hoe pijn bestaat
die zich juist
aan het leven tracht te hechten.

Ik dacht dat ik geen tranen over had.

Nu wil ik gaan.

Jij.
Wie ben jij?

Gaveston?

Help me over te steken,
Gaveston,
het is tijd.

Er is al
zoveel tijd
vermorst.

Ik wacht hier
Gaveston
op ontferming.

73. MORAAAL IS EEN KWESTIE VAN PERSPECTIEF

Uit Pretpark, 2016, Oostpool en Sonnevanck.

MICKY –

Grappig.

Was ik een storm, een vloedgolf,
een bosbrand geweest,
dan hadden jullie me geaccepteerd
als een wrede speling van het leven.
Niet dat ik dan wél welkom was, natuurlijk niet,
en er was zeker leed en verdriet geweest,
maar geen woede over mijn gebrek aan moraal.

We noemen de storm die ons ombrengt niet immoreel.
We berechten de vloedgolf niet die ons kind verdrinkt
en de bosbrand die onze ouders verzwelgt
verdenken we niet van kwade wil of opzet.

En ik? Ik ben niets anders dan een natuurverschijnsel,
waarom ben ik, die geliefden uit het leven rukt,
wél immoreel? Waarom ben ik het kwaad
en niet gewoon... een gebeurtenis?

Want, de wereld is niet goed of kwaad,
de mens is niet goed of fout,
het leven is niet goed of slecht,
nee.

De wereld is.
De mens is.
Het leven is.

Niets meer,
niets minder.

[Ze kijkt het publiek aan.]

Moraal is een kwestie van perspectief.

74. ZO DICHT LIGT FINISH BIJ DE START

Uit De Achtervolgers / 100m sprint, 2019, het NUT.

JESSE OWENS –

Als je in armoede traint,
weet je precies waarvoor je weg rent,
wie het gebrek kent
weet waarvoor hij vlucht,
die verspilt geen lucht aan stilstaan
die kan niet blijven, die moet gaan,
die weet waarom en die weet hoe
die weet alleen niet waar naartoe.

Die denkt hoe dicht je bij de finish bent
hoe verder ben je weggerend
van het punt waar je begon.

Dat dacht ik ook, ik dacht
als ik maar lang genoeg blijf lopen
als ik niet stil blijf staan
dan laat ik alles achter
dan kom ik ergens anders aan
om het even waar. Maar -

de renbaan is een cirkel
je loopt altijd in een rondje rond
hoe dicht je bij de finish bent
hoe dicht je weer bij het startpunt komt.

Ook ik, ik ben een winnaar, ja ik won
vier gouden medailles op de Olympische spelen,
op vier onderdelen stond ik op één,
de verste springer, de snelste renner,
de Star Spangled Banner klonk
op moffenspeakers door het moffenstadion,
stel je dat eens voor, een *Schwarzer* die
met goud behangen voor die nazi's stond
die hem liever op zouden hangen,
nou, kus de kont van de kampioen,
hap stof, kus mijn schoen, ik ben de snelste,
jawel, zo had de *Führer* het zich vast niet voorgesteld,
dat ik, zevoudig houder van wereldrecords,
het *Übermensch*-leger van die norske snor
voorbij zou streven, nee, geen levensgenieter,
die Hitler, maar dat boeide me niet,
ik had de titel gepakt, ging met goud in mijn zak
terug naar de *States* voor een *ticker-tape parade*
waar ik in een *convertible* door Manhattan reed
met het gejuich van duizenden in mijn oren,
voor mij, de overwinnaar van de swastika,

de *Buckeye Bullet*, de Olympische Held,
een mensvormige brok puur natuurgeweld,
door mij waren de *Stars and Stripes* het snelst,
een grote triomf op het hakenkruis, voor mij,
de bedwinger van het Derde Rijk, Jesse Owens,
eindelijk thuis, een stratenlange ere-haag,
de bewondering van een uitzinnig Amerika
met die avond een diner in het Waldorf-Astoria,
chic, goud, marmer en fluweel, portiers
op hun paasbest met parelmoeren glimlach,
en daar, op een avond ter mijner eer en glorie
wordt me te verstaan gegeven
dat ik er niet naar binnen mag.

Een gehandschoende hand wijst me naar de zijkant,
want, de hoofdingang is enkel voor blanken,
“*Whites Only*, meneer, beleid van het hotel”,
de portier kijkt niet vrolijk, maar weigert me wel,
“Het spijt me, meneer, maar regels zijn regels.”

En bevel is bevel.

Ken je me niet?
Weet je niet wie ik ben?

“Jawel, meneer Owens, en echt, ik ben fan,
ik zag u, vorig jaar, bij de *Big Ten*
binnen drie kwartier zes records verbreken,
u verschoof de grens van het menselijk vermogen
ik keek en zag met mijn eigen ogen dat u
werkelijk onoverwinnelijk bent, Jesse Owens,
u bent opmerkelijk, een supermens,
u beantwoordt niet aan natuurkundige wetten,
of aan wat we fysiek voor mogelijk beschouwen
ik wou de deuren voor u openzwaaien,
ik wou dat het mocht, en toch...”

En toch?

“Ik moet me aan de regels houden. Dus
wilt u alstublieft de dienstingang nemen
en met de goederenlift naar boven gaan?”

Zo vriendelijk ben ik. Ik zoek geen problemen,
ik neem de achterdeur, ga in de goederenlift staan,
want records kan ik breken, maar regels,
daar begin ik niet aan. Hoe ver ik ook kom
ik blijf toch achter staan, want

zo lang geleden is het niet – de geschiedenis,
ik ken de betekenis als levende erfenis
van mijn tot slaaf gemaakte grootvader

op de plantages van Alabama, hij plukte katoen,
net als mijn pa, net als ik, dat is toen,
maar geen vergeten verleden nee dat is
zo goed als gisteren – ik voel
de opengebarsten bolsters
nog in mijn handen snijden,
en al kan de tijd niks anders dan verglijden
en ren ik en ren ik zonder achterom te kijken,
wat ik ook bereik: ik ren mijn huid niet uit,
hoe snel ik ook ga, ik blijf zwart

Ik neem de dienstingang.
Ik neem de goederenlift.
Ik volg de regels.

Zo dicht ligt de finish bij de start.

75. MIJN VADER LEERDE ME OMGAAN MET ANGST

Voor Astronaut, 2024, Puck van Dijk.

ASTRONAUT –

mijn vader leerde me omgaan met angst
niet je angst te tonen
wie laat zien dat 'ie bang is
is een magneet voor geweld

klappen kan je voorkomen door je tanden te laten zien

is ook bij dictators
wanneer je toegeeft aan hun eisen
grond ruilt voor vredesplannen
zullen ze meer uit je land krabben uit je hart krabben

zodra je gromt wanneer ze bij je grens komen
en iedere teen die eroverheen stapt
met buitenproportioneel geweld van de voet schiet
trekt de dictator terug

schudt die je de hand
respecteert 'ie je
gunt 'ie je een lage gasprijs en gunstige handelstarieven

dat leerde mijn vader me

hij was geen succesvolle man
maar hij leerde me wel
hoe je om moet gaan met klappen

ik bewonder mijn vader

dat was een man!

hij leerde me hoe je om moet gaan met klappen

ik

hij

want
wat ook waar is
wij, mijn vader en ik,
wij komen uit een geslacht van mannen
vaders
die allemaal een zoon kregen

dat is -
maar -

wat ook waar is:

ik kom uit een lange lijn vrouwen
moeders die van generatie op generatie dochters kregen
via vrouwelijke chromosomen verbonden tot de oertijd

tot ze mij kregen

een man

dat is veel minder goed gedocumenteerd
die vrouwen verloren steeds hun naam
bij bijna iedere verbintenis
bijna iedere nakomeling kreeg de naam van de vader

en wie ben ik anders dan mijn naam?

een samenvatting door de tijden heen?

alles wat ik bereik
schrijf ik bij op de verdienstenlijst
van mijn naam

van mijn vader

achter mijn naam gaat een wereld schuil

ik moet mijn vader en mijn vaders vaders trots maken
ik zit vast aan die mannelijke lijn die

ach ja mannen en hun vaders hè

en bij mij houdt het op ik ben de laatste
van mijn naam
van mijn geslacht want

ik ben alleen

ik draag mijn verdiensten niet over op mijn zoon en de zoons van mijn zoons

ik heb geen kinderen

iedereen krijgt alleen maar dochters tegenwoordig

dochters geven een vader liefde
zonen geven een vader strijd

misschien dat er daarom geen zonen meer geboren worden
niemand kan de strijd meer aan

maar strijd vormt ons

ja

nou ja

wat helpt ons door die strijd heen te komen

liefde

want zonder liefde
houdt de strijd nooit op

ik

hoe ontsnapt een man aan zijn vader?
aan zijn naam?
aan alle generaties die aan hem plakken?

in een raket?

met liefde?

76. OVERTALLIG THUIS

Voor Astronaut, 2024, Puck van Dijk.

ASTRONAUT –

ik heb de korstmos goed leren kennen
toen ik een tijdje overtallig thuis zat

was verder geen vervelende reden bij hoor
ik was niet overspannen ofzo en er was ook niet
ik ben niet weggejaagd
het was niet vanwege de metoo ofzo of -

ja nu ik dat zo zeg denk je natuurlijk
'waarom zegt 'ie het dan?'

'als er geen vuur was
moet je geen rooksignalen geven'

nee maar het was gewoon
zoals mensen nu eenmaal overtollig raken
er was geen plek meer voor mij

mijn positie was onhoudbaar geworden

ja nee nu klinkt er ook weer alsof er iets onoorbaars –
er is niets onoorbaars voorgevallen

ik was een professional
bén
ik ben nog niet met pensioen

ja

leek het wel even op

en dat is dan toch
als je doel je afgenomen wordt
en je daar geen vrede mee hebt
als je naar de sterren reikt en er dan

ja
een glazen plafond tussen jou en de sterren wordt geschoven
dat voelt niet

nee

ik droom al van de sterren zolang ik me herinner
vanaf ik thuis op het versleten kleed
naar de putjes in de cardboard plafondplaten staarde
ruimtenevels fantaseerde in de rookaanslag
sterren zag in de vliegenkak

ik droom al zolang van daarboven

mijn vroegste herinnering
is het donker

de nacht

en de sterren die daar dan doorheen boorden

het licht

een dromer

ja

mijn vader moest me soms echt de aarde terug op trekken

mijn hele leven getraind om die dromen uit te laten komen

dus als dat dan niet –

dat was wel even een klap

verwar een klap niet met applaus

zei mijn vader altijd

nee

77. DE ROEST KRIIPT ALS EEN RAT MIJN MOND UIT

Uit Roest, 2007, Gastschrijvers Gasthuis.

ZIJ –

Gadverdamme.

Ach, waarom ook niet.

Ben ik een paspop, ook weer wat nieuws.

Zal ik een sticker op mijn raam plakken?

Opruiming! Alles moet weg!

Alles moet weg en ik sta er nog.

Lekker om naar te kijken toch,
het showroommodel in de opruiming.

Kijk maar eens goed van dichtbij.

[ze trekt haar truitje omhoog, laat haar buik zien]

Zie je dat?

In de aanbieding wegens waterschade.

Kijk, kijk maar, een gat.

Een roestend gat.

Nee, een gat kan niet roesten,

een gat is niets.

Een diep, roestend niets.

En die roest vreet zichzelf aan de randen op.

Dat gat wordt steeds groter,

tot het me op een nacht helemaal opvreet.

Tot ik helemaal in dat gat verdwijn.

Kan je lekker door me heen kijken.

Ik begin al te rafelen, zie je?

Als ik spuug *[ze spuugt]*,

kijk; een rode vlek.

De roest kruipt als een rat mijn mond uit.

78. WANNEER IS HET PERFECT?

Uit Roest, 2007, Gastschrijvers Gasthuis.

Soms stel je je iets zo hard voor, dat het echt wordt.

Raak!

Zo, dan ga ik naast je zitten,
trillend van spanning.

Jij ook, jij trilt ook.
Van lekkere angst.

En mijn hand schuift uit zichzelf naar je heen.

Blijf liggen!

Ben je bang dat je uit elkaar valt als ik je aanraak?
Dat ik je kapot maak?
Wat wil je dan?
Wat moet ik dan doen dat het goed is,
wanneer is het perfect?

Zal ik je op de bank drukken,
naast je gaan liggen,
blijf liggen!,
naast je gaan liggen
en je aaien als een huisdier,
is het dan goed?

Wil je dat ik je vast pak,
dat ik mijn hand om je nek leg,
mijn nagels messen in je hals?

Dat je niet kan slikken zonder te bloeden,
dat ik je haar vast grijp,
je hoofd naar achteren trek.

Je hartslag versnelt,
je kreunt,
je sluit je ogen
en je weet niet of je het eng of lekker vindt.

Lekker denk ik,
lekker eng.

Is het dan goed,
is het dan goed!?

79. HET SHOWROOMMODEL

Uit Roest, 2007, Gastschrijvers Gasthuis.

Ik kan het je laten zien.

Het.

Mij.

Het showroommodel.

Ik kan mijn truitje uitdoen.

Me helemaal uitkleden en dan voor je gaan staan.

Zo dichtbij dat je me kan aanraken.

Zou je dat willen?

Dat ik langzaam een rondje draai
en met mijn rug naar je toe sta.

Ik kan niet zien wat je doet,
je kan me aanraken als je wil,
ik zie het niet aankomen.

Je kan met je vingers over de indruk van mijn BH-bandje aaien.

Je kan alles genadeloos zien,
overall waar het licht me raakt kan je mijn lichaam zien.

Ongecensureerd.

Je ziet de kleurverschillen,
striemen waar mijn botten sneller groeiden dan mijn huid.
Moedervlekken die als noppen op mijn onderrug staan.
Stoppels, pukkels, plekjes waarvan ik niet weet wat ze zijn, roestplekjes.

Allemaal mislukkelingetjes op mijn lijf.

En als je me zou leren kennen,
echt zou leren kennen,
zou je misschien van die plekjes gaan houden.

Van die kleine oneffenheden die mij mij maken.

Dat kan ik je allemaal laten zien.

Maar ik zal nooit mooier zijn dan jij me nu in je verbeelding maakt.

80. WACHTEN

Uit Roest, 2007, Gastschrijvers Gasthuis.

Ik vind het mooi, wachten.
Je weet nooit wat er gaat gebeuren.
Je verwacht het ene, of misschien wel niets,
en dan kan er iets heel anders gebeuren.

Ik wacht vaak, vooral op straat hoeken.
Altijd met de mogelijkheid de hoek om te slaan.
En misschien dat daar iets of iemand staat,
ook te wachten.

Maar dat weet je niet,
omdat je de hoek niet om zal slaan,
omdat je wacht.

Misschien wel op degene op de andere hoek,
die je nooit zal ontmoeten,
omdat die de hoek ook nooit om zal slaan.

Ik wacht altijd op iets groots om te gebeuren.
Op het juiste moment om toe te slaan.
Hoe langer het duurt, hoe meer wachten niets doen wordt.

En dan ga ik weer alleen naar dit hongerige huis,
dit huis dat geen moeite doet om thuis voor te komen.
Waar de dingen verdwijnen en verschijnen op eigen gelegenheid.

De tijd hier is geen tijd,
ik woon hier niet,
ik sluimer.

Die champagne stond er al toen ik hier kwam wonen,
van de vorige bewoners.
Misschien heeft die fles altijd staan wachten op een gelegenheid,
maar was er nooit iets om te vieren.

Dat is triest.
Voor een fles champagne is dat triest.

Ik kijk naar je omdat ik dan wat minder sluimer.
Ik haal je dichterbij met de verrekijker,
zo dichtbij dat het lijkt of je hier echt bent.

En straks ben je weer weg.

81. VANDAAG WIST IK DAT IK NAAR JE TOE MOEST

Uit Roest, 2007, Gastschrijvers Gasthuis.

Vandaag wist ik dat ik naar je toe moest.

Niet waarom,
alleen maar dat.

Ik zie jou,
voor je raam staan,
en ik weet het.

Ik pak mijn tas, stift mijn lippen en begin te lachen.
Heel hard lachen.
Lachen omdat ik denk dat het kán,
dat je na één blik, één ogenblik kan weten dat je bij elkaar klopt.

Dat je het begin kan overslaan van wie ben jij en wat doe jij
en dat het in één keer goed kan zijn.

Ik sta naar je te kijken,
rode lippen,
een lege tas
en een hoofd vol voornemens.

Wat kan ik anders doen dan lachen?

Wat neem je mee als je besluit van leven te veranderen?

De vetplant,
champagneglazen,
de goudvis.

Waarom niet, waarom iets anders?

Ik stop ze in mijn tas,
alsof het de belangrijkste dingen zijn die ik mee moet nemen.

Ik kijk naar je tot ik je niet meer zie en dan ga ik naar buiten.
Ik word een schaduw van een ander lijf, jouw lijf.

Ik heb je gevolgd en nu ben ik hier.
Dat is geen toeval.
Dat is.

Nu weet ik het niet meer.

82. MOOIE GOD BEN IK

Uit Rotgod, 2014, Hoge Fronten.

GOD –

Misschien ben ik het ook helemaal niet hoor,
god,
ik weet het helemaal niet zeker,
ik weet helemaal niks zeker,
ik weet niet eens wat ik geloof.

Ik weet alleen dat ik moe ben.

En mooie god ben ik ook,
zo zonder wie dan ook die in mij gelooft,
en waarom zouden ze?

De mensen, jongens, ik vertrouw ze niet,
mensen geloven alleen in iemand
waar ze iets aan hebben.

Als ik god zou zijn, dan zou ik denken:
wat hebben ze aan mij, de mensen?

De regen? Die valt wel vanzelf,
daar heeft ze mij toch niet voor nodig.
En ook de zon, die schijnt,
met of zonder mij,
die gaat onder en komt op.

Al die dingen gaan vanzelf.

Het wordt zomer, het wordt herfst,
en na de winter komt de lente.

Daar heeft niemand mij voor nodig.

Het zaadje wordt vanzelf een plant,
de welp een leeuw. En kikkerdril,
daar kruipen zelf de kikkers uit.

Als ik het al was, heel lang geleden,
die het licht aan heeft gedaan,
uit niks de aarde heeft gemaakt
en uit de aarde mensen,
dan zijn ze het al lang vergeten.

En ik ook. Ik weet het niet meer.

Ik ben al zo lang niet buiten geweest,
geen idee hoe de mens eruit ziet.

Zijn jullie mensen? Het zal wel,
jullie kunnen praten. Maar als je me vertelt

dat jullie eigenlijk libellen zijn,
waarom zou ik het niet geloven?

Als ik god zou zijn, jongens,
ik zou de hoop een beetje kwijt zijn.

Want ze vechten zoveel, de mensen.
Ze vechten nog steeds.
Ze vechten maar door.
Overal op de wereld vechten ze,
met woorden en met kogels,
met ruzies en met oorlog.

Als ik god zou zijn,
ik zou zo moe zijn,
van het uittrappen van vlammen overal,
van het ombuigen van kogels
van het vangen van een val,
en niemand die bedankt zegt.

Als ik buiten kom,
tussen de mensen,
ze stoten me aan,
ze duwen me weg,
ze zeggen ga toch heen rare ouwe,
wat moeten we met jou?

Ze zeggen: je doet niets voor ons,
jij maakt ons niet rijk,
jij steekt ons niet in mooie kleren,
jij zorgt niet voor ons.

Want we worden nog altijd ziek,
we krijgen nog altijd honger
en als we naar de tandarts gaan,
zul je altijd zien,
zitten er nog altijd gaatjes in onze tanden.

Ze zeggen: we moeten zelf maar zien
hoe we gelukkig worden,
want jij doet niets voor ons.

We moeten zelf gelukkig worden
en we worden ongelukkig.

Rotgod! Roepen ze.
En als ik god zou zijn
zou ik daar ongelukkig van worden.

Ja. Als ik god zou zijn,
zou ik geen zin meer hebben
om in de mensen te geloven.

Ik zou op een goede dag zeggen:
“zoek het maar uit, mensen,
ik geloof niet meer in jullie.

Ik weet dat jullie bestaan,
maar ik geloof er niet meer in.
Jullie doen maar,
maar dan zonder mij.”

83. SKIPS DIE BOOTRIJ NI OP LAND

Uit Kaapdiegoeiekoop, 2022, Silbersee en Gouden Haas.

CAPITEN	CAPITEN
ik sta dat zie ik ik heb twee benen die een lijf dragen armen die nog kunnen slaan adem en een stem bloed vermoed ik door mijn aderen een hart in mijn borstkas de dood heeft mij nog niet gegrepen en toch weet ik niks meer van het leven dat ik had dat is toch vreemd	mi sta da sie mi ek hef dos been been di mi boddie dragi arme die nog kunne slagi asem e un sten en bloed vermoed ek in min áder un hart i mi borskas die dood hes mi nog nie vastgevas en tog weet ek niks nie van et leve dat ek had dat es tog lokoe dat
het is of ik uit een mist tevoorschijn kwam en ik vanuit het niets dit eiland ramde	et is of ek uit nebulo tevoorschijn kwam en ek fanuit nie niks dis isola ramde
van wat ervoor kwam weet ik niks het is of ik geen verleden met me mee tors ik de man zonder geheugen zonder antwoorden met enkel vragen	fan wat er voor kwam weet ek niks nie et is of dat ek wit mi no histori dragi: mi es di mang sin memori no antworto solo fragi
maar een mens heeft toch een geboorte en een leven dat daarna volgt	ma huméns hes tog geboro en um libi da dan follo
hoe is het dat ik mij daar dan niks meer van heug	hoekom da ek da dan nie niks van weti moro
berooft deze plek een mens van zijn geleefde dagen? behekst deze plek een man zodat hij de tijd vergeet?	berooft deez plaas huméns fan se geleefde deeys? furhexst deez plek um mang dat hij die tij vergeet?
kan dit een duivels eiland zijn vol vuige winden voodoo-vibes en zwarte toverkunst en ik hier zonder talisman konijnenpoot of amulet	kan deez isola diablo wees vol ogri winti ogri wisi voodoo-vibes e blak magisi en ek hier sin um talisman konijnevoet ó goede gri-gri

<p>en wat deed dit eiland hier op volle zee</p> <p>dit eiland staat op geen enkele kaart</p> <p>onzichtbaar voor de satellieten de radar laat geen groene stip oplichten</p> <p>dus wat is dit dan?</p> <p>een massa aarde die spontaan de zee uit brak</p> <p>voor mij alleen? een vulkaan zonder eruptie</p> <p>en ik met schip en al op volle kracht vooruit de kustlijn in</p> <p>ja dan houdt het op staal wint het niet van zand schepen varen niet op land</p> <p>en nu hoe kom ik hier weg</p> <p>is er iemand die mij mist</p> <p>is er iemand naar mij op zoek?</p>	<p>e wa dee deez isola aki op voller sea</p> <p>deez eiland dat nie nergens op no kaart nie sta</p> <p>invisibli for satelliti op no radar go no groene bliepie</p> <p>so wat is dan die?</p> <p>un massa aarde di spontano uit die sea brak</p> <p>for wan mi solo? un volcano sin eruptie nie</p> <p>en ek wit skip en al op voller kraft vooruit die costa ini</p> <p>si dan es fini staal wint no nie van sand skips die bootrij ni op land</p> <p>e nou hoe kom ek hier way weg</p> <p>es er wan mang die mi mis</p> <p>es er wan mang die mi soekoe is?</p>
---	---

84. GELD ES GELD

Uit Kaapdiegoeiekoop, 2022, Silbersee en Gouden Haas.

NEDERLANDS	NEO-KOLONIAALS
<p>CAPITEN</p> <p>dat ik weet dat moraal bestaat betekent niet dat ik het najaag want ook de zonsopkomst heeft zonder de nacht geen enkele betekenis ach!</p> <p>ik heb nooit belangstelling gehad om een goed mens te zijn of aardig</p> <p>ik ben als water en ik vloe naar het diepste punt toe dat is mijn aard</p> <p>ik handel in alles dat geld opbrengt geld kent geen al vierhonderd jaar lang en zoveel is er niet veranderd</p> <p>hout werd staal zout werd olie wind werd kolen werd petro-energie</p> <p>ik verkocht tulpenbollen voor cryptomunten</p> <p>ik roofde landen leeg voor handelswaar en zelfs de taal, de tong van ouders eeuwenlang aan verre land gebonden eigende ik toe, voor mij! de kaalslag die ik toebracht vormde mij net zo goed als dat het volkeren de grond in sloeg, ik nam geld en grondstoffen, goud en zielen, vraat en taal, ja zelfs de taal heb ik geroofd, en maakte het mij eigen</p>	<p>CAPITEN</p> <p>dat ek weet da moraal besta ja no beteken nie dat ek es najaag cos ook de sonsopkoms es sin die nag van no betekenis nie, ag!</p> <p>et hes mi noiti interessado un goed huméns te wees ó sympa ó solidairo</p> <p>ek bes as watra en ek vloe na die diepste punto toe dat es mi naturo</p> <p>ek handel in alles da doekoe doe monnie weet nie fan ethiek ai kwatre hondro jari lang soveel verander es er nie</p> <p>hout werre staal sout werre olie wind werre kools werre petro-energie</p> <p>ek verkoopte tullepebols for cryptocoins</p> <p>ek rampog lande leeg for handelswaar en self de taal, de tong fan ouders eeuwerlang aan ferre land gebonden eigende ek toe, for mi! de kaalslag die ek toebrag forma mi net so goede as da et folkere die grond in sloeg, ek nam geld e grondstoffe, goud e sielen, fraat e taal, ja zelfs de taal hef ek gerooft, e makte et mi eigen</p>

<p>ik ruilde kisten vol spiegeltjes en kraaltjes voor containers met Made in China plastic afval in de vorm van babyspeelgoed en vibrators</p> <p>maar geld bleef geld</p> <p>slaven werden uitgebuite lagelonelanders zeemeerminnen werden Thaise hoeren en zeemonsters veranderden in Somalische piraten</p> <p>maar geld bleef geld</p> <p>koets en rytuig werden Audi A6 mitrailleur was musket, gonorroe van een prostituee werd <i>full blown aids</i></p> <p>maar altijd en altijd: geld bleef geld</p> <p>klewang werd clusterbom sextant werd TomTom kielhalen <i>waterboarden</i> en handelsoorlog werd wapenhandel</p> <p>nee zoveel is er niet veranderd</p> <p>want geld bleef geld en mens bleef mens en hebzucht hebzucht</p> <p>en ik bleef kapitein!</p> <p>want</p> <p>geld is geld ook als het stinkt</p> <p>ik ben de kapitein! ik pak kansen waar ze liggen</p> <p>en ja</p> <p>hypocrieten haten mij, maar niet vanwege normbesef of nobele waarden</p>	<p>ek ruilde kiste vol spiegeltjes e kraaltjes voor containers <i>Made in China</i> plastic affal ini forma fan babyspeelgoe en vibrators</p> <p>ma geld bleef geld</p> <p>slaven werre uitgebuite lagelonelanders seemeerminne werre hoere van Siam e seemonstro veranderde in piraten uit Somaliland</p> <p>ma geld bleef geld</p> <p>koets en calèche werre Audi A6 mitrailleur was musket, gonorroe fan um slet werre <i>full blown AIDS</i></p> <p>ma altijd en steeds: geld bleef geld</p> <p>klewang werre klusterbom sextant werre TomTom kielhalen <i>waterboarden</i> enne handelsoorlog werre wapenhandel</p> <p>no soveel es er nie verander</p> <p>cos geld bleef geld húmens húmens en hebsug bleef hebsug</p> <p>en ek bleef capiten!</p> <p>want</p> <p>geld es geld ook as et stink</p> <p>ek ben die capiten! ek pak kanse waar sie liggi</p> <p>en si</p> <p>hypokriti haat mi, ma nie om besef fan norma of honora waardi</p>
---	---

<p>zolang ik onzichtbaar en ontkenbaar ben is alles goed zolang niemand over me praat en ik niet besta is alles goed dan wordt er gebruik van me gemaakt</p> <p>hypocrieten haten mij pas wanneer ik betrap wordt dan moet ik ontkend en verketterd: als de pus van de waarheid ettert dan moet ik gestopt en kapot verwoest en kapot dan moet ik verdwijnen dat niemand me ziet dan moet ik vernietigd want zo draait de wereld van hypocrieten</p> <p>maar zo werkt het niet!</p> <p>iedereen maakt gebruik van mij dat doen jullie allemaal ja ontken maar niet</p> <p>want als je genoeg te vreten hebt moet je je bek houden over moraal</p> <p>alle grote winnaars van de wereld zijn ratten die naar beneden trappen; onverzadigbaar op zoek naar overheersing en profijt scheppen wij een woesteni een kaalgevreten vlakke en noemen die vrede</p> <p>vrede vrede vrede: onzin!</p> <p>wij - vetzakken op onze luie reet die onze duim opsteken voor spiegeltjes en kraaltjes telefoontjes cameraatjes door kindervingers zowat gratis genaaide kleren</p>	<p>solang ek invisibli en ignorabel bes es alles bong solang as no tong over mi praat en ek nie besta es alles goed dan worre gebruik fan mi maak</p> <p>hypokriti haat mi pas as ek wor betrap dan moet ek ontken en ferkettert: as die pus fan die waarheit ettert dan moet ek gestop en a gort ferwoest e kapot dan moet ik verdwijn dispari da ningun mi sie dan moet ek vernietie want so draai die mundi fan hypokriti</p> <p>ma so werk et nie!</p> <p>iedereen maak gebruik fan mi da doen julle almal si ontken ma nie</p> <p>want as joe genoeg te vreet vreet hef moe joe joe bek houw over moraal</p> <p>die dikki winners fan di mundi sijn rat rat die na onder trap trap; onfersadigbaar op soekoe naar overheersing e profijt skeppi wi um woesternij um kaalgevreete vlak die sie fridi noemoe</p> <p>fridi vrede paatsje: kak!</p> <p>wi - vetsaks op ons zitvlak me ons opgestook duims voor spiegeltjies e kraaltjies telefono's kameraatjies door kinderfingers sowa graties genaai spijkerbroeks en slips</p>
--	---

<p>wil je vreten of sta je klaar om de wapens op te nemen</p> <p>dat dacht ik al</p> <p>wij zijn de klimaatontkennende olie-begerende geld-vererende plofkipvretende nepfeiten wetende vreemdelingenhatende Seresta-zwetende valse lucht pratende In-de-Action-shoppende lustpillenpoppende plasticverslaafde halfbegaafden buitenlanders-de-schuld-gevende -van-het-eigen-slechte-leven vingerwijzende foei-krijzende onrecht-verzwijgende ruimte opeisende krentenwegers voetvolk van de trollenlegers geen-ziel-maar-zwart-gat eenlettergropige woordenschat mediawantrouwende porno-aanbidders varkensvetverstouwende digitaal-ridders om niets klagende god-vergeten Primarkdragende wittemannenbreekbare koopjesjagende geen tegenwind verdragende wegkijkende meer meer meer azijnzeikende op hoop geloof en liefde schijgende de-wereldproblemen-zijn-niet -mijnproblemen-schreeuwende geef-het-systeem- maar-de-schuld-snikkende met de knieën knikkende dictatorkontlikkende schuimbektrekkende smerigheid lekkende ego-extremistische</p>	<p>wille vreet vreet ó sta joe gereed om die wapens op te pak?</p> <p>da es wa ek al dag</p> <p>wi sijn di klima-negerende olie-begerende monnie-vererende plofkippi-vretende feki-facts-wetende freemdelingerhatende Seresta-swetende falsu lugte pratende Action-shoppende lustpilpoppende plasticverslaafde hafu-begaafden uitlanders-de-skuld-geef -fan-et-eigen-ogri-leef fingerwijzende boh-foi-krijzende onreg-ferswijgende ruimte-opeisende krentewegers futu-folk fan di trollelegers no-siel-ma-blakka-gat wan-sillabies-woordenschat media-mistrouwende porno-aanbidders pig-fat-ferstouwende digitali-ridders om niks-nie-klagende dios-niehiele Primarkdragende witmangfragiele koopjes-jagende no nie tegenwinti verdragende waywegkijkende moro moro moro vragende asin-seikende op hoop geloof e lobi sgijtende di-mundi-trubbels-sijn -ni-mijn-problema- skenk-di-skuld-aan- et-systema-snikkende knies knikkende tirano-culo-likkende skûmmebek-trekkende walg-lekkende ego-extremistische</p>
--	--

autofetisjistische teerkluivende dieselsnuivende moreel failliete hypocrieten ik ben niet het verlangen ik voer enkel uit ik vraag niet ik wens niet ik eis niet dit heb ik niet verzonnen ik vervul ik verschaf ik bezorg niks hiervan ben ik zelf begonnen dat heet vraag en aanbod ja dus neuk je moeder kloothommel en als het aanbod je tegenstaat: dan moet je het mij niet vragen dan moet je het mij niet vragen ja!	auto-fetisjistische teer-kluivende diesel-snuivende morelo-faillieti hypokriti ek bes nie et verlangen nie ek voer enkri uit ek fraag nie ek wens nie ek fersin nie deez hef ek nie ferson ek ferful ek ferschaf ek besorg niks van deez bes ek self begon da noemoe fraag en aanbod ja so koelo mapangpang mampara et as et aanbod joe tegensta: dan moet joe et mi nie fraag dan moet joe et mi nie fraag ja!
--	---

85. MENS BAART MENS OM ZIJN AKKERS TE BEMESTEN

Uit Lady & Macbeth, 2020.

CHAOS –

Mens baart mens om zijn akkers te bemesten,
niets vruchtbaarder dan de dood, hoe meer
lichamen hij plant, hoe overvloediger de oogst. Zie,
het seizoen is weer begonnen, dit slagveld dampst,
uit nog warme lijven – lijken – kringelt wasem,
grondmist van laatste adems

op lompe poten tussen de laaghangende zielen,
zoeken genadedoders in hun kleed van bloed naar levenstekens
- geprevelde gebeden, tremoren, natte oogopslag,
een lid dat zich als laatste daad opricht naar de hemel
en een even vreugdeloos als zinloos ejaculaat,
zaadlozing op de drempel van het sterven, offert aan de wind -
wie dacht aan het zwart te ontsnappen krijgt,
oh genade, een dolkstoot in het hart, dag dag,

het is weinig meer dan een administratieve handeling,
sluitpost op de oorlogsbegroting; krijgsgevangenen zijn duur,
en het is ook, ja, een manier om eigen inkomsten wat aan te vullen;
wie zich door de goden onbespied waant
snijdt beurzen los van machtelozen,
neemt wapens mee, of laarzen, of kleine souvenirs,
een ring, een hangend hart, een neus of oor, talismannen
om later, als nieuw kamp is opgeslagen, een ketting van te rijgen -
het strijdbedrijf, ook op individueel niveau,
gaat haperen zonder verdienmodel, zo is het ook,
wie wint moet de winst te gelde maken

dit is het terrein van mannen die zich mannen noemen,
die kwispelen bij elke ziel die zij van lijf beroven,
geleid naar overwinning door bevelhebber Macbeth
waar is hij?

drinkt hij bier tussen zijn geslagen vijanden
plengt hij wijn voor gevallen kameraden, nee,
hij sjokt door de rode modder, ogen neergeslagen,

dat zijn mannen hem niet zien zo, aangedaan
door het geweld onder zijn bevel, zwakte
slaat de rot in soldatenvertrouwen,
twijfel is gevaarlijker dan sabotage.

86. DAGEN ZWAAR VAN ZWAARTEKRACHT

Uit Lady & Macbeth, 2020.

MACBETH –

Succesvolle dagen smaken het bitterst,
de postmortale stront van het slagveld
klauwt mijn neusgaten in, wurgt mijn huid
stuurt zure oprispingen door mijn slokdarm,
ik slik de gal dat uit wil spatten terug.

Banquo, naast me, lijkt onaangedaan,
die deelt de lijken op in vijanden en helden,
eenvoudig, binair, zwartwit, wie zo de wereld ziet
heeft minder moeite erin rond te lopen.

Hij spuugt op lafaards, die hij herkent
aan de wonden op hun rug. Bij wie
van voren open ligt slaat hij een kruis.

In zijn wereld bestaat een strenge scheiding
tussen wie moed betoont en wie er laf is.

Dus ik deel zijn lach, slechte imitatie,
en fluim op een stervende Noor,
voor Schotland!, roze schuim bruist
uit zijn mondhoeken, zijn vrijwel
door geest verlaten lichaam speelt mee
in het concert van lijken die hun darmgassen
uit dode monden dode aarzen fluiten,
zijn kruis plekt donker van zijn pis.

In mijn oren plakt de echo van doodskreten,
onze zwaarden zijn nog warm
van de lijven waar ze ingegleden zijn.

De Noor probeert iets te zeggen,
een laatste gedachte of misschien
wil hij een laatste keer de naam
van zijn geliefde uitspreken.

Banquo grijnst naar me. Ik ken die blik.
Na de bloeddorst komt de dronkenschap,
hij stoot me aan, haalt zijn geslacht uit zijn broek
en urineert in de naar woorden happende mond
van de vijand, die gorgelend in de schuimende
straal stikt.

Ik denk steeds vaker aan verdwijnen.

Op dagen dat ik naar het slagveld moet
trekt de zwaartekracht harder aan mijn lijf,

het kost me moeite om rechtop te staan dan,
het is of elke cel de grond opzoekt, naar graf
verlangt, naar rust in zwart.

Mijn vrouw stut me op die ochtenden,
helpt me mijn angst te vermommen als moed,
ik denk aan haar als ik de oprispingen van mijn maag
verberg in strijdkreten, wanneer ik boerend
om het bloed van mijn vijand schreeuw.

Zonder haar lag ik al lang in deze modder,
-een rug vol bloeiende wonden, een klodder
speeksel van Banquo als teken van mijn lafheid.

Soms verlang ik daarnaar. Gaan liggen.
Maakt niet uit waar.

Ik ben moe.

Maar slaap komt zelden.

Mijn nachten zijn gevuld
met hanenwaken en migraine.

De roes waarmee ik mij
op afstand van mezelf wil houden
raakt uitgeput en keert zich tegen me

als steken in mijn flank, zuur dat in mijn maag bijt,
een vuist die in mijn nieren knijpt,
het driemaalnachts de blaas legen in de ondersteek,
met geweld moet ik de druppels uit mijn eikel wringen.

wanneer komt hier een eind aan
dit vlaggetjeveroveren dit landjepik
bloed eist bloed eist bloed eist bloed

de koning blijft maar oorlogen uitlokken,
hij vecht niet uit lijfsbehoud of geopolitiek
maar uit winstbejag, wat de lijkenpikkers doen
na elke slag doet hij op grote schaal,
hij schraapt al wat van waarde is bijeen,
zuigt de landen leeg die hij bezet, laat
verslagen volkeren schattingen betalen,
heft wurgbelastingen aan hen
die hechten aan bloed in hun aderen
en lucht in hun longen. Deze Noren,
die hun einde vonden op de Schotse kust,
vormden geen razend invasieleger
maar poogden wanhopig
hun vrijheid terug te vechten.

Medeleven met de vijand;
er zijn mannen voor minder verraad terechtgesteld.

Dus als de koning schreeuwt *ten aanval*
haak ik met mijn mannen aan, trouw
aan een kroon waarin ik niet geloof.

Bloed eist bloed eist bloed eist bloed
open wonden happen als baarmoedermonden naar de wereld
piepen als koekoeksjongen om vers kanonnenvlees
spuwen met elke slag om nieuwe wraak, meer meer meer,
geen dodenmars maar lijkenpolonaise die steeds langer wordt

haak aan!

87. DIT HIER KAN NOOIT VOOR MENS ZIJN GEMAAKT

Uit Lady & Macbeth, 2020.

LADY –

mist ligt over de vlakke
filter dat alles grauwt
de koude adem van de doden
likt het veen nat

dit huis ligt in hoogland
in de uitlopers van onderwereld
dit hier kan nooit voor mens zijn gemaakt

wat betekent het
in deze streek geboren zijn
half in het leven
half in de dood

we zijn door onverschillige goden
de aarde opgespuugd
die daarna zijn vertrokken
ze lieten niks achter
dan lege plekken in de lucht

buiten zie ik
in de schaduw op de boomgrens
van het woud van Inverness
mijn man, Macbeth

met elk leven dat hij in opdracht eist
bijt hij stukken van zijn eigen ziel
holt hij zijn vlees bij elke slag meer uit

hoe lang tot hij leeg is

deze beer die toen ik hem leerde kennen
gedichten las
zijn tanden alleen liet zien
als hij lachte – en hij lachte vaak

die man mijn man
die is er nog moet er nog zijn
onder de rotsgeworden besluiteloosheid

het enige dat leven verraad
zijn de pluimpjes adem
uit bek van mens en dier

hier geen man
die het leven bij het nekvel grijpt

hij is moe

ik wil hem wakker kussen
met hem de kindvormige holte
die in mij klopt vele malen vullen

lieverd geef mij vrucht
een tweede hartslag binnenin
een leven dat zich in mijn leven vormt
om ons leven voort te zetten

ons verzet tegen de dood
dat al bij leven in ons kruipt

de chirurgijns voeren mij ongekookte lever
bloedworst runderhart vrouwenmantel
kuisboombes rozenwortel niks helpt

laat hen die rotzooi zelf de strot door worgen

88. ANGST BAART MONSTERLIJKE PLANNEN

Uit Lady & Macbeth, 2020.

LADY –

ik was hem

als een moeder haar zoon
van smetten vrij

ik was hem

ik voel zijn spieren
onder mijn handen, hard
een schild dat hij nooit aflegt

angst baart monsterlijke plannen

ik was hem
krab het aangekoekte sterven
uit zijn haren uit zijn baard

misschien heeft wat hem is voorspeld
eindelijk iets aangeraakt

wakker gemaakt

roert zich in zijn binnenste
iets wat al heel lang sliep

ik weet

de vonk die diep in hem smeult
moet enkel aangeblazen worden

het is opflakkeren of doven

of zal hij te bang zijn
de waakvlam op te stoken
bang het vuur uit te spuwen
als hij er alleen maar op ademt

gal kruipt omhoog zijn slokdarm in
hij moet de angst voor wat komen gaat
de angst die hij met geweten verwacht
omsmeden tot moed

ik weet niet wie ik aan moet roepen
goden chaos of demonen
kwaad met kwaad vergelden
is een goede daad, toch? – goden dan

al zie ik nergens horizon
ik weet dat die er ligt

goden – mochten jullie nog
geloven in dit mens, geef mij de kracht
om hem te helpen – laat zijn bloed
voor een nacht stremmen, traag
door zijn aderen gaan, laat hem zijn
daadkracht niet vergiftigen met medeleven,
wis de smaak van moedermelk
van zijn lippen, vul zijn hart
met wreedheid voor een nacht

Cawdor kreeg hij
koning moet hij grijpen

help hem – en mij
want ik weet;
zijn falen zal
mijn schuld ook zijn.

89. DEMONEN ZELF VERZONNEN

Uit Lady & Macbeth, 2020.

MACBETH –

twijfel wekt vertraging of bezoekt de spijt
mij voor de daad? Het is nog niet te laat om
terug te keren: voornemens vormen geen
verraad. Zou Cawdor ook ten prooi aan
aarzeling gevallen zijn, zou dat hem naar
zijn ondergang hebben gebracht? Het best
is om niet te wachten, nu toe te slaan,
deze kans is zeldzaam, moet in zichzelf
een teken zijn van goed fortuin, maar wat
houdt mij dan tegen? Medeleven? Nee.
Ik zal beul zijn, maar rechtvaardig, het lijden
dat hij zelf veroorzaakt zal ik hem besparen,
een dood een koning waardig, al is hij
geen goede koning die in onderdanen
voer voor lijkenstapels ziet. Maar draag
ik zelf geen schuld? Onder zijn bevel heb
ik het slagerswerk gedaan, is moord pas
misdad wanneer het zich in burgerkleding
hult, biedt wapenrusting schild
en zwaard vergeving voor de zonde
in oorlogstijd begaan? Wie blaast dan
nu het sein voor aanval? Ik. Ik moet
mezelf door vuur en vlees dicteren,
niemand anders geeft bevel dan ik.

Dan goed. Laat mij ten aanval gaan.

Hoewel. Laat ik mij leiden door
mijn angst of door mijn lef?

Demonen zelf verzonnen
jagen in het holst van nacht zelfs
de meest standvastig mannen de kilte
in het lijf. Een hoofd op hol weet
zoveel vreselijks te toveren – wat zou ik
mijn vrees geloven? Waarom zou
de koning op mijn lever azen, hij bracht
mij eer en tooide mij met titels,
hij voelt zich veilig om zijn overwinning
(die hij dankt aan mij!) onder mijn
dak te vieren. Valse raad uit angst
gebaard fluisterde mij moordplan in,
ik sta op het punt met één daad
mijn leven te vergooien,
een koningsmoord onder mijn dak

en onder mijn bescherming, dat loopt
nooit goed af. Wat moet ik doen?

Hoe ben ik, die zonder moeite
legers door de hel heen trekt, voorwaarts
schreeuwt en zonder blik of bloos
mijn borst ontbloot voor buskruit
en voor bajonet, die zich niet laat tegenhouden
door een kans op nederlaag maar zichzelf
en al zijn mannen met verachting
voor de dood het front in jaagt,
zo schraal als het gaat om dit besluit?

90. WAT DENK JE, IS DIT EEN MAN DIE JOUW HARTSLAG RESPECTEERT?

Uit Lady & Macbeth, 2020.

LADY –

ik bracht hem naar zijn kamer
een kwispel trok tussen zijn benen
toen hij het bed op kroop *kom hier*
hij kwijlde wreef zijn linkerhand
over zijn broek ik stapte dichterbij
wat moet je anders als de koning
je gebiedt zijn vingers tastten naar mijn
liezen *als ik het wil ben je van mij*
eenlettergeregipig dronken hijgen
gleed hem uit de keel *of wil je niet?*
nagels krasten langs mijn billen ogen
draaiden scheel rond in zijn kop
je zegt geen nee toch tegen mij
ik zeg geen nee wie spreekt
een koning tegen die messen
in zijn adem draagt *kom op zeg*
help eens mee met rubberhanden
rukt hij aan mijn kleren krijgt
geen knoopje los de stof weigert
te scheuren *ik snap wel dat jij*
nog zonder kind bent als dit de
wijze is waarop jij Macbeth
in bed bedient hij geeft het op de
wijn heeft hem vlam geblazen
in verlangen maar zijn kracht
verpapt wijn verschrompelt
zwellichamen tot garnalen
de slaap lekt zijn lijf al in zijn kin
glimt van zijn speeksel hij
mompelt *we zullen zien hoe*
lang jij trots blijft rot wijf

dan zakt zijn hoofd achterover
rochelt hij zoals de zwijnen die we
voor hem hebben gekeeld

wat denk je, is dit een man
die jouw hartslag respecteert

91. WE MOETEN WAAKZAAM ZIJN

Uit Lady & Macbeth, 2020.

MACBETH –

Geluk.

Concept voor wie zich wil verstoppen
door zijn ogen dicht te doen.

Mooi concept wel.

Net als vrede.

Het zijn de leugens die we onszelf vertellen
als de nacht bressen in ons denken slaat.

Ik werd wakker van gefluister
de tong van Cawdor praat
ik kan hem niet verstaan
maar ik snap wat hij me duidelijk wil maken.

Dromen, natuurlijk, schimmen
die in mijn wimpers verpoederen
zodra de haan drie keer heeft gekraaid, maar toch.

Maar toch.

We moeten waakzaam zijn.

In dit land, waar muizen op uilen loeren,
waar de kip de vos naar de afgrond leidt,
moeten we waakzaam zijn.

Ik heb een tijdljn doorgeknipt
natuurlijk blijf ik met losse eindjes zitten.

Wat voert Banquo in zijn schild?

Vrienden die obstakel worden. Men moet dat niet
persoonlijk zien. Een schaakstuk op het verkeerde veld.
Toren. Bisschop. Banquo. Paard. De koning slaat.
Wat zag ik in zijn ogen, was dat begin van angst,
of van een plan? De vlucht trilt al in zijn benen.

Wil hij zijn zoon, nageslacht dat koningschap beloofd is,
misschien verbergen, wat?, beschermen, wat?,
voor mij toch niet?

Ik ben heel goed met kinderen.

Denk ik.

't Is zo'n goede vader. Banquo. De enige keren
dat ik zijn lach geloof is als hij over zijn zoon praat.
De enige keer dat er geen dreiging in zijn ogen ligt.

Vaders leven in hun zonen voort, heb ik voor zijn kroost
mijn voorganger het leven uitgesneden?
Hou ik de troon warm voor een koekoeksjong?

Ik heb mijn ziel toch niet met moord besmet
om Banquo's nest te kronen, ik ben nog jong genoeg
om mijn vrouw vol jong te zaaien, om kroonprins
te verwekken. Ik heb het vuile werk niet voor
zijn genen opgeknapt, ik laat een schoon huis
achter voor mijn nageslacht, mijn naam, niet het zijne.

Een voorspelling kan een man een richting geven,
het is aan hem achter de woorden aansporing
of waarschuwing te zien. Wat ons vrede
brengen zou heb ik helpen uitkomen. Laat mij dan ook
wat ons bedreigt verhoeden.

92. LICHAAM

Uit Lady & Macbeth, 2020.

LADY –

ik pers mijn lippen op elkaar
wend mijn hoofd af
voor die lap vlees
waarmee je mijn mond wil binnendringen

je stoppels schuren
langs mijn wangen

je overweldigt me

mijn lichaam kreunt
ik
ik kijk toe

je drukt mijn lichaam naar beneden
mijn lichaam
het lichaam
dat lichaam

ikzelf blijf staan
doe een stap naar achter

ik zie hoe je dat lichaam op de grond duwt
het probeert zich op te richten
maar je drukt de polsen van dat lichaam tegen de tegels
met je knieën druk je de benen van dat lichaam uit elkaar
met je linker onderarm druk je op het bovenlijf van dat lichaam
je plet de borsten van dat lichaam
je drukt de lucht uit dat lichaam
dat lichaam is verdoofd
je spuugt op je rechterhand
met je rechterhand grijp je de onderkant van dat lichaam
je wrijft met je rechterhand tegen de onderkant van dat lichaam
je drukt je vingers in de onderkant van dat lichaam
dat lichaam verzet zich
spant zich
je drukt met geweld je vingers in de onderkant van dat lichaam
dat lichaam kwetst
dat lichaam bloedt

je duwt iets halfhards tegen de onderkant van dat lichaam
vloekt
spuugt nog eens in je hand
wrijft je vlees met slijm speeksel
propt dat vlees binnen
in de onderkant van dat lichaam

dat lichaam bonkt
op zijn bonkig ritme mee

met elke stoot
die hij in dat lichaam beukt
klopt de kop tegen de tegels

het bekken kneust

ik hoef hier niet langer bij te zijn

ik draai me om

laat die lichamen voor wat ze zijn

ook die dode jongen op de vloer
dat lichaam

ik zie weinig verschil
met wat het mijne was

ik kijk uit het raam
nevel kruipt als dode zielen over koude grond
de rotsen in het oosten staan te lachen
om al wat tijdelijk en zinloos is
het bos lijkt dichterbij te kruipen
met al zijn schaduwen

om uit het raam te springen
heb ik dat lichaam nodig

hij maakt zich van dat lichaam los
trekt zijn glinsterende slak terug
hijst zijn broek half omhoog
stompelt weg

hij laat de lichamen achter
twee hulzen
een al leeg
de ander lekkend

93. IK HOOP ZO DAT HET EEN MEISJE IS

Uit Lady & Macbeth, 2020.

LADY –

als ouders voortleven in hun kinderen
heb ik weinig reden om dat broed
het licht te gunnen

ik proef het wrange kruid nog op mijn lippen
wijnruit alsem zilverkaars
en thee van engelwortel

maar steeds voelde ik het kloppen in mijn baarmoeder
van leven dat wil leven

vrucht die weigert toe te geven aan de slaap
vrucht die weigert af te drijven

steeds maar blijft er iets
dat een morgen wil

ik voel mijn tepels zwellen
melk drupt
zog

vreemd

misschien moeten we blind zijn
omdat dat de enige manier is
om van dag tot dag te strompelen

de oorlog is voorbij
deze
al zie ik alweer dolken flitsen
in glimlachen

ze zijn er nog niet over uit
wie de kroon het beste staat

ik zet het ding wel op mijn hoofd
ik zal regeren
het is mijn beurt nu

maar het bloed is niet weg
het bloed is nog lang niet weg

ik hoop zo dat het een meisje is

94. IK PAS NIET MEER IN DEZE TIJD

Uit Aardappelvreeters, 2018, Silbersee en Slagwerk Den Haag.

<p>MOEDER</p> <p>Het is twaalfduizend jaar terug dat het slijk mij heeft gebaar of uitgebraakt, ik ben geboren uit de aarde.</p> <p>Mens, vrouw, moeder.</p> <p>Twaalfduizend jaar liefkoosde ik het zaad tot het ontkiemde.</p> <p>Zo veranderde ik aap in mensheid en begon de beschaving bij het boeren.</p> <p>En nu, uitgescheten door de tijd, zie ik, moeder, boer, het einde naderen.</p> <p>Ik weet niet of ik val of zelf verglijd maar het is voorbij</p> <p>Ik pas niet meer in deze tijd.</p> <p><i>Moeder glijdt de gierput in.</i></p>	<p>MOEDER</p> <p>'t Is twalf-duzend jare tzruuk da 't slijk meg het gebarre oder ausgebrakt, eg ben geboorne aus den aarde.</p> <p>Mjens, fraue, mjoedder,</p> <p>Twalf-duzend jare lievekoosde eg 't saat bis 't ontkiemde.</p> <p>Enso franderde eg ape inne mjenskeit en begonne den besgavening bei 't boeren.</p> <p>En nju, ausgeschete dor den tijde, zie eg, mjoedder, boer, 't ende nadere.</p> <p>Eg weet nie of eg falle oder seffel hiene glied aber 't is forbei</p> <p>Eg pas nie mere in dieze tijde.</p> <p><i>Moeder glijdt de gierput in.</i></p>
---	---

95. IS DIT HET NU, DIE DOOD?

Uit Aardappelvreeters, 2018, Silbersee en Slagwerk Den Haag.

<p>MOEDER Is dit het nu, die dood, dit niet ademen, geruisloos hart, dit niet-zijn, niet worden opgemerkt</p> <p>ik weet niet wat ik had verwacht een zaligheid, opname gods, of eeuwig vuur en kwelling, een tunnel, duister, en dan licht van vlammen of van engelen</p> <p>maar niet dit wachten in het nu dit zien zonder te kunnen doen de ondergang nog mee te maken die ik probeerde te vermijden</p> <p>geen gierput meer waarin ik kan verglijden</p>	<p>MOEDER Is dit 't nju, dien dood, dit nie aseme, gruislos harte, dit nie-sien, nie woerde opgemerrek</p> <p>eg weet nie wa eg het ferwecht ne saligheid, opnomme gottes, oder ewig fûür en kwel, ne tunnel, doister, en dan licht fan flamme oder engele</p> <p>ma nie dit wechte in 't nju dit sehen sonner kunne doene den ontergange nog mej te make dien eg trechtte te fermeie</p> <p>gin drekpüt mere worin eg hiene kunne gliede</p>
--	---

96. IK HEB GEBEDEN OM EEN ONGELUK

Uit Aardappelvreeters, 2018, Silbersee en Slagwerk Den Haag.

<p>MOEDER De huid die scheurt als droge klei</p> <p>van volle stromen jeugd blijft nog een beekje over niet breder dan een bloedvat</p> <p>de botten broze kalk de enkels die het lijf alleen nog zwikkend dragen kunnen</p> <p>geen gewas schiet wortel meer in deze schoot – niet langer vruchtendragend niet langer bron van heimelijk genot</p> <p>het bloed als stroop zo dik en zouter dan de dode zee</p> <p>dat alles kan ik dragen het lijf is maar een voertuig en ook trage wagens bereiken op een dag hun doel</p> <p>maar als het hoofd begint te spelen de wereld uit de vingers glipt je het nageslacht niet meer tot steun dient maar tot last geworden bent</p> <p>als de nevels dikker worden je op je eigen erf verdwaalt je soms je leeftijd en soms de tijd verliest</p> <p>dan ben je jezelf voorbij geleefd en is het hebben van een adem en een hartslag een onverdraaglijk misverstand</p> <p>ik heb gebeden om een ongeluk alles liever dan dit verglijden in het niets in dit verliezen van mijzelf dit vergeten – levend sterven - niks voor mij</p> <p>ik heb gebeden om een ongeluk</p> <p>geplet tussen de koeien in een windvlaag van het dak een bliksem in het lege veld die mij kwam zegenen</p>	<p>MOEDER Den huid dien skeur as droeë klei</p> <p>fan foller strome joigd bleibt nog ne beekje over nie breër dan ne bloetefat</p> <p>den botte broeze kalk den enkels dien 't lijf allein nog swikkend drage kunne</p> <p>gin gewas skiet wortel mere in dieze schoot – nie lenger fruchtedrages nie lenger bron fan stiekemes genot</p> <p>'t bloete as strohp zo dikkes en souter dan den doë see</p> <p>da alle kunne eg drage 't lijf is ma ne vehikkel en ook trage wages breichen op ne dagge doele</p> <p>aber wann 't hauft begin te spiele den werreld dor den tengels gloept deg 't nageslecht nie mere bis sjteun dient aber bis last gewoerde bent</p> <p>wann den nevels dikkers woerde deg op dien eigene erf ferdwaahlt deg sommetijds levetijde en sommetijds den tijde verliert</p> <p>dan ben deg degseffel forbei geleve en is 't hette fan nen asem en ne harteslag nen onferdragelik mifferstaand</p> <p>eg het gebede um nen onneluk alle liefer dan dit hiene gliede in 't neks in dit verliezen fan megseffel dit vergessen – levenend stierfe – neks for meg</p> <p>eg het gebede um nen onneluk</p> <p>geplat zwisse den koeis in ne windflage fan 't dekke ne blitz in 't lege fjeld dien meg kwamt zegene</p>
---	---

<p>een misstap, keukentrap het hoofd tegen de tegels of een uitglijder, de gierput in</p> <p>ik heb gebeden om een ongeluk om niet te sterven na mijn tijd</p>	<p>ne misse stappe, koiketrappe 't hauft tegen den tegele oder nen ausglieder, den drekpüt in</p> <p>eg het gebede um nen onneluk um nie te stierfe na mien tijde</p>
--	---

97. EEN POSITIEF INGESTELD MENS

Staat van Geluk, 2014, Stormkamer.

KAREL –

De larve van de Dermatobia Hominis, een tropische horzel, kan door een gaatje in onze huid kruipen dat ontstaat wanneer een mug ons prikt. De larve ankert zich vast met doornachtige uitsteeksels en voedt zich met lichaamsvocht en weefsel.

De lintworm kan zich ontwikkelen tot een lintwormcyste: dat een holte in een orgaan, de milt, bijvoorbeeld, of de longen of je alvleesklier, die vol zit met lintwormkoppen, die krioelend, kronkelend, afwachten op een moment om zich tot een volledige worm uit te strekken.

De werkloze, die weigert iets actief bij te dragen aan zijn gastheer, de maatschappij, laaft zich aan gratis geld dat hij uit de overheid zuigt. Doorgaans voedt hij zich met gratis voedsel van de voedselbank. Hij vestigt zich niet zelden aan de randen van de stad, in wijken met een *sociaal-economische uitdaging*, die wij aanduiden met werklozen-cystes.

Larve, lintworm en werkloze vallen alle drie onder in een andere biologische categorie, toch duiden we ze aan met dezelfde term: een parasiet. Een levensvorm die zich ten koste van een ander organisme in stand houdt.

Ik wil geen parasiet zijn, maar iemand waarop je trots kan zijn. Waarop je moeder trots kan zijn. Waarop ik zelf trots kan zijn. Maar ik kan niet zomaar ergens binnen lopen en gaan werken. Ik moet eerst aangenomen worden, een baan neem je niet, die moet je krijgen. En op negenennegentig van de honderd brieven die je schrijft krijg je geen antwoord. En die ene brief die door de bus glijdt, oh, alsof er een erkenning van het bestaan op de deurmat ligt, mijn naam in het venster van een envelop zien, is of iemand door het raam naar me zwaait en zegt: jij bent er, jij mag er zijn. Ik sla heen en weer tussen angst en verlangen. Het verlangen niet te worden genegeerd en de angst te worden afgewezen. Ik raak er duizelig van. Ik wil die post maar die wil ik niet.

Ken je het verhaal van Pandora? Toen zij trouwde kreeg zij van Zeus, de oppergod, een vat waarin alle ellende van de wereld opgesloten zat. Zolang het vat gesloten bleef, kon het ongeluk niemand treffen, dus ook haar niet.

Maar ze opende het vat. Natuurlijk. Pandora is ook maar een mens en van mensen is bekend dat ze hun ondergang het liefst bespoedigen. Ze kunnen er niet veel aan doen. Ze opende het vat. En alle ramspoed die de wereld treffen kon, alle ziekten, alle zorgen, alles woekerde eruit en teisterde de aarde.

En toen zij, met alle moeite in haar mooie lijfje, het deksel dichtsloeg in paniek, zat in het vat enkel de hoop nog. De hoop. Die ons zelfs tijdens de vreselijkste rampen die ons teisteren blijft bijstaan en ons erdoorheen kan slepen.

Ik ben bang dat in de brieven die ik krijg de hoop zit opgesloten, en dat wanneer ik ze open, de hoop vervliegt.

Veel heb ik niet, niet meer.

Alleen de hoop.

98. IK GA GEEN AFSPRAAKJE SCOREN OP DE AFDELING ONCOLOGIE

Staat van Geluk, 2014, Stormkamer.

Misschien denk je: liefde is groot,
maar dat is het niet, liefde is heel klein,
liefde is heel kwetsbaar en klein.

Liefde overwint niet alles,
liefde overwint geen slechte adem,
geen gesnurk, geen slecht karakter,
niet als die liefde nog beginnen moet,
prille liefde, die is snel vertrappt.

Als je vijftien jaar getrouwd bent
en je geliefde raakt werkeloos,
ja, daar vind je dan misschien
een uitweg in. Maar ik ga
geen relatie met je aan
wanneer je in het leven
al op achterstand staat.

Ik bedoel, zo moeilijk is het niet; een baan.

Als je dertig jaar getrouwd bent
en je geliefde krijgt kanker,
ja, daar vind je dan misschien
een uitweg in. Maar ik ga
geen afspraakjes scoren
op de afdeling oncologie.

Begrijp je?

Ik ga geen liefde aan
met wie ziek is.
En werkloosheid is, tja,
toch een soort van ziekte.

Je geneest er nooit van;
als je een hartoperatie hebt gehad
dan striemt er een rode streep over je borstkas,
bij tbc zie je de littekens nog in de longen
en als je in de kloof op de arbeidsmarkt geflikkerd bent,
dan is je ziel onherstelbaar beschadigd.

Ik kan je helpen aan een baan,
maar ik kan je niet repareren.

Sorry, ik... dit is een heel gek sollicitatiegesprek.
Ik weet ook even niet wat me...
Sorry.

99. LAMPEDUSA

Uit Orde van de Dag, 2013, het NUT.

je hebt kilometers door het stof gelopen
de dorst is in je strot geschoten
de zolen van je voeten
werden stugger dan kamelenleer

maar je vrouw, ze wacht op jou

en na het zand de zee

je dacht, toen je voor het water stond,
voor je de boot in schoof,
hoe zelfs de middellandse zee
het branden niet zou blussen,
het branden van verlangen naar de overkant
waar Lampedusa lag

stepping stone

voor wie naar het noorden wil
en niets meer dan dat: een steen,
'n rots in eindeloze golven,
magneet voor moedelozen
op zoek naar nét een beetje hoop,
nét een beetje, nét genoeg

en je vrouw, ze wacht op jou

je vroeg hoe lang het duren zou,
maar norske mannen duwde je
met lotgenoten in het smokkelschip

misselijk van het deinen dacht je aan je vrouw,
de eerste keer dat je haar zag,
je werd er zeeziek van op vaste grond,

ze wacht, op jou, je vrouw

je kon Europa ruiken,
maar voor je voet aan wal kreeg zonk de boot,
en jij, dood in één minuut,
vermorzeld door de Italiaanse laars,
spoelt straks op het eiland aan

zoals dat gaat

eindelijk Europa
maar nèt te laat

en je vrouw ze wacht
op jou

100. KOM MAAR BIJ MIJ

Uit Orde van de Dag, 2014, het NUT.

Lieve Benno. Kom maar bij mij.
Ik ben misschien geen zeven,
maar ik heb wel een omhelzing.

En liefde is meer dan lichaam alleen,
liefde, lieve Benno, is redding.
En redding is verlossing.
Kom maar bij mij. Niet ondanks,
maar omdat je een monster bent.

Ja. Een monster.

Zoals wij allen monsters zijn. Ook ik.
Al durven wij het soms niet toe te geven:
wij zijn allemaal monsters
en het monster huist in ons allemaal.

Hoe goed wij ons ook verbergen achter onze goede manieren,
hoe stevig ons masker van medemenselijkheid ook tegen onze tronie zit gelijmd,
hoe wij de chaos ook proberen af te weren met gebaren van beschaving:
de achterkant van de spiegel toont ons ware zelf.
Onze schaamte, onze lelijkheid, ons egoïstische monsterschap.

Wij worden allen voortgedreven door angst en verlangen,
driften waarmee wij ijdel de dood van ons af willen houden
en die ons, al is het maar in het diepst van onze gedachten,
boven alle andere mensen op deze aarde zetten.

Dat is niet erg, lieve Benno. Wij hebben allemaal donkere vlekken,
maar hoe wij ermee om gaan maakt ons wie wij zijn.
Het gevecht met onze zwakke plekken,
dat soms heroïsch is in zijn ondergang,
soms klein in zijn kleine overwinningen,
maakt ons wie wij zijn. En wie zijn wij? Monsters.

Wij zijn de angsthaas en de egoïst,
de klootzak en de lafbek,
de ijdeltuit en de rücksichtlose streber.
En soms, lieve Benno, zijn wij de vieze pedo.

Dus kom maar bij mij,
want jij bent mij.

En als wij elkaar vast pakken in omhelzing,
pakken wij de wereld vast.
En als het ons lukt elkaar te redden van het monster,
redden wij misschien de wereld.

Dus kom maar bij mij.

101. SNIJDEN NAAR LIEFDE

Uit Orde van de Dag, 2013, het NUT.

ERNST JANSEN STEUR –

Ze hebben me vergeleken met die andere dokter die in Duitsland werkte, een mensenleven geleden in een andere wereld. Met een kruis op de borst en bliksems op de kraag. Maar ik ben geen Mengele, mijn motieven zijn zuiver, ik heb niks dan het beste met de mensheid voor.

Ik ben weggezet als een excentrieke gek, verslaafd aan tabletten die mijn zinnen kalmeerden, een omhooggevallen neuroloog met grootheidswaan, die in zichzelf een god zag en in zijn patiënten niets dan levend vlees voor krankzinnige experimenten.

Maar ik zeg u: ik ben verkeerd begrepen. Zoals Christus de Verlosser tors ik nu mijn eigen kruis. Nooit heb ik voor mijn plezier in mijn patiënten gesneden, nooit heb ik voor de waanzin een schedel gelicht en mijn lancet in de grijze massa gezet. Ik sneed niet uit genotszucht, maar om te ontleden. Ik zocht niet naar beschadiging voor een enkel mens, maar naar redding van het grotere geheel.

Want ik ben geen slecht mens, ik ben een onderzoeker. Voor mij is alles ondergeschikt aan de wetenschap. Ik wil de mensheid verder helpen, en de mensheid is belangrijker dan één enkel mens. En ja, daarvoor heb ik resultaten moeten vervalsen, want je kan niet baanbrekend zijn door de regeltjes te volgen.

Elk onderzoek eist offers, en een goed offer is een held. Maar in plaats van de heldenrol te accepteren, in plaats van het lot te ondergaan in de wetenschap, de wetenschap!, dat jouw particuliere lijden wie weet in de toekomst een collectief lijden kan verlichten, hebben mijn offers zich slachtoffers genoemd en zijn ze samen gaan spannen om aangifte tegen mij te plegen.

Tegen mij! Ik! Die niets dan het beste voorheeft met de mensheid!

Want ik geloof in de theorie van Ockhams scheermes: de waarheid blijft over als je het overbodige weg snijdt. En bij de meeste mensen is er heel veel overbodig.

Ik moest tot de kern komen, tot de kern die de redding zou bieden. Daarom moet, ik ben zo dichtbij, ik heb het bijna gevonden, de kern, de liefde, de liefde die overblijft als je het overbodige weg snijdt.

Ik ben zo dichtbij, geef mij nog één patiënt, laat mij nog één maal snijden, en ik laat het u aanschouwen, de liefde, de redding van de mens.

102. IN STAD IS ER GEEN UITZICHT

Uit Texel / Texas, 2010, Huis van Bourgondië en Theater Bellevue.

MAUS –

In stad is er geen uitzicht,
maar mens heeft uitzicht nodig,
zonder uitzicht ook geen inzicht.

In stad is er geen horizon,
mens kan er niet verder kijken
dan eerste blok beton
eerste rode stoplicht
eerste auto die met groot licht blikveld binnen raast.

En als donker wordt
als donker wordt en koud,
's nachts, als ijdelheid dooft
omdat mens zich niet weerkaatst weet
in spiegervlak van winkelruit
of in ogen van zijn ander
dan kringelt angst op op als ijle rook.

Als mens zich alleen weet
wordt zijn geest plots eerlijk.

Alle leugens die hij hem bij daglicht voeden;
pfoef, brokkelbrok en stofwolk weg.

Pantser dat mens in glimlach draagt;
verkrakt en kreukelt, krinkelt weg.

Zonder ijdelheid rammelt hart
van dapperst man in borstkas los,
breekt door ribkast, vlucht,
kruipt in donkerst hoekje weg.

Dat is wat nacht doet.

In nacht wordt elk man woelmuis,
Alsof schaap wolf naar afgrond leidt.

103. OP ZOEK NAAR DE HORIZON

Uit Texel / Texas, 2010, Huis van Bourgondië en Theater Bellevue.

Ik heb een lange weg afgelegd om hier te komen.
Ik zou mijn voetsporen terug kunnen volgen.

De ruis verdwijnt, het stopt met stoffen,
de wolken wijken bijna Bijbels uiteen.

En boven de stad breekt het blauw los.

En dan, als in een vertraagde opname
zweeft een lichaam – een mannenlichaam –
voor mijn ogen omhoog, de lucht in.

Eerst zie ik zijn voeten,
glimmend opgepoetste schoenen, veters keurig gestrikt.

Dan langzaam via zijn broek omhoog,
zijn kruis zijn buik zijn borst
zijn traag wiekende armen
alsof hij van zijn vallen vliegen denkt te maken.

En dan zijn hoofd
een glimlach of een grimas
ik kom er niet uit.

Ik zie hem opstijgen en naast me landen
zonder geluid naast me landen
en terwijl splinters glas
vanuit een diepte omhoog komen
om samen een raam op de dertiende te vormen
mompelt de man vriendelijk het spijt me.

Ik blijf staan, een tijdlang staan
op zoek naar de horizon.

En dan volg ik mijn voetsporen terug
loop achterwaarts de open deur uit
een anonieme gang in
de liftdeuren glijden open en ik stap in.

Samen met een man
de man die ik later
maar dat weet ik dan niet
vallend zal zien vluchten
een glimlach of een grimas.

We laten ons omlaag brengen
dertien verdiepingen omlaag brengen
en als we op de begane grond zijn
drukt de man op een knop en de lift stopt.

Zonder na te denken
stap ik achterwaarts de lift uit.

Samen met de man.

Hij stapt eerst uit
galant steekt hij zijn arm uit
om mij na te laten gaan.

Ik loop de torenflat uit,
mijn voetstappen in.

Achterwaarts richting een taxi.

Ik slik mijn woorden in
en de chauffeur geeft me geld.

Hij start de motor.

De meter tikt het geld langzaam
tot de voorrijkosten terug
tot de luchthaven.
Ik stap de taxi uit.

Ik volg mijn voetstappen achterwaarts
tot aan de aankomsthal bagageband
de slurf het vliegtuig in.

Ik volg de condensstreep
terug naar de hitte, terug naar het stof
terug naar waar ik vandaan gekomen ben.

Het opstijgen is de landing.

Ik volg mijn voetstappen terug
de vertrekhal door.

Douane. Controle. Incheck. Ingang.

Ik stap achteruit de auto van een vreemde in
die me terugbrengt naar de plek
waar ik zwetend en moe mijn duim opsteek
om hem uit te zwaaien
terwijl hij achteruit mijn blik uit rijdt
een stip wordt op de nummerloze snelweg.

Ik volg mijn voetsporen terug het zand door
het stof door, ik volg mijn voetsporen
terug langs de cirkels
die ik verdwaald getrokken heb.

Ik loop – en blijf lopen – door de woestijn.

Ik blijf dwalen – en verdwalen – in de woestijn.

104. LIEF KLEIN GODJE

Uit Burgerlijke Schemering, 2017, tgEcho.

DE ANDERE –

Ik ga nu slapen lief klein godje
moge je vleugels mij beschermen
hoed mij voor kwaad, pijn en ellende
toe, wil jij je over mij ontfermen

ik geef me over, lief klein godje
spreid al je armen voor me uit
wieg mij diep in zoete slaapjes
houd mij heel met haar en huid

vernietig die niet van mij houden
brand al hun kindertjes tot as
maak hun vagijntjes dorre steppen
maak hun pikkies slap als was

en kom mij 's nachts ook eens bezoeken
leg je tentakels op mijn borst en
zuig je vast met al je nappen
lief klein godje, ik heb dorst en

sta in brand en felle vlammen
schroeien mijn voorbipsje tot gloed
dring al mijn openingen binnen
bevlek mij, godje, met je roet

kom met je wolk razende vliegen
kom met je nageltjes van glas
kom met je kleefbloed en je borsthaar
kom toch klein godje in mijn sas

amen.

105. EEN DOODGEWONE DAG

Uit Burgerlijke Schemering, 2017, tgEcho.

DE ANDERE –

Het elektriciteitsnet hapert. Er lekt spanning weg. Ik denk dat iemand onze stroom steelt. Trekt het zo, warm en sidderend, uit onze koperdraden weg. Hoor je dat? Hoor je dat zoemen? Hoor je die duizenden vallende ijspegeltjes? Tiktiktiktiktik. De straatlantaarns rikketikken, de lichten knipperen op het ritme. Mijn zintuigen staan wagenwijd open. Alles komt binnen. Alles. Wat er is en wat er niet is stroomt mijn zinnen binnen. Dit tikken is een tijdbom. De haperingen kondigen een knal aan.

D'r zitten luizen in de stoplichten, ze morsen code, ze seinen, kort kort kort, lang lang lang, kort kort kort, ze seinen S.O.S., S.O.S., S.O.S., of niet luizen nee, het zijn de rode groene mannetjes die in het licht gevangen zijn, eenzaam opgesloten, nooit zien ze elkaar, ze schreeuwen 's nachts maar niemand die het hoort, dwangarbeiders, dwangarbeiders, of nee het zijn insecten, boktor klopboor kloptoor in de stalen stelen van de verkeerslichten.

De insecten lezen de mensen hun gedachten een razende stroom door de lucht van golven radiogolven ether door de lucht doorboort je denken neemt gedachten mee snijdt hoekjes van je denken af en plakt boodschappen in je hersenkwappen kwabben reclamejingles en apocalyptische visioenen die nieuwsberichten blijken te zijn het nieuws van één uur op radio één over vloten olietankers die in brand geslagen zijn over vuren vijftien voetbalvelden groot die langzaam op de Noordzeekust afdrijven ik verzin dit niet dit gebeurt dit is gebeurd d'r zijn clubs vol homoseksuelen uiteen gereten mensen in de trein in stukken gespleten agenten in een hinderlaag gelokt en blauw wordt rood paars bloedend op straat l'oreal omdat ik het waard ben tegenwoordig zijn vrouwen vijftien keer zo vaak slachtoffer van verkrachting dat komt binnen als je buiten komt l'm loving it omdat ik het waard ben l'oreal omdat ik een zwaardvis en ik zie meisjes worstelen met zomerjurk en regenjas en ik zie meisjes die gekleed als paradoxen zijn als tegenstellingen die zichzelf tegenspreken als dooien en ontdooien als roeren en ontroeren als houden en onthouden en dat komt allemaal binnen glippen dringen van die dingen binnen als je buiten boodschappen komen binnen verborgen open boodschappen in geheime code gerikketikktik in morse door de mannetjes in de stoplichten die de stroom stelen de stroom uit de koperen draden.

106. ZAG JE WAT MIJN ORCHIDEED?

Uit Burgerlijke Schemering, 2017, tgEcho.

DE MAN –

Bij het circus controleert
een giraffe mijn toegangsbewijs.
Hij boert zijn maaginhoud op
(een weken oude stank walmt over mijn hoofd)
en likt met blauwe tong mijn kaartje op.

Ik waad door het asfalt naar de zeeleeuwen,
negeer de prullenbakken die mij sommeren
iemand's ogen uit te krassen en ga
naar de meesters van het water, de enigen
die mij kunnen vertellen wat te doen.

Nee, ik tast niet in het duister,
het duister tast in mij. Zag je
wat mijn orchideed? Zo niet,
hui je d'r bouten.

In de zeebries wuiven de handpalmen,
stids deechter koem ik bij mijn dol,
mer daa weg grept m'n ijkels
steeds staviger vest en kik zink

kik zink de dipte vaan de arde in

dipper en dipper zikkik

dor de zeven cercels van de hil
nog dipper door nog nar benedde

heer kin zolfs de zieliew moch nik hulpe
heer kin nimmand nit
zefs kik nik moch nog hulpe

roddelos vorlorro bon ok

gesloege met ollonde
brak ak mach aiarskalla apa
kek melk de lelle vemme eren
on sprong op, kop toge grot
de holle is zo heet zo heet

kek zigzag imme trammala
en ramba tokkik strak gespan
van rosso wok tot in de vlams
vadde allerdipste hölle

107. EEN BEETJE ETHIEK, HOER

Uit Burgerlijke Schemering, 2017, tgEcho.

DE ENE VROUW –

Je ziet het overal!

Het begint klein, een schuine blik,
een onschuldig ditje, een sullig datje,
maar je trekt een blik ellende open.

Fundamenten zijn niet gebouwd
op dikke pilaren, nee,
die staan op korrels zand.

Regen slijt graniet uit, ja!

We moeten beschaafd met elkaar om gaan,
de etiquette in acht houden, manieren,
omgangsvormen, netjes praten en handelen.

We moeten elkaar een hand geven,
in de ogen kijken, opstaan voor bejaarden
en voor zwangere vrouwen,
de deur voor iemand openhouden,
iemand voor laten gaan,
netjes met twee woorden spreken,
u zeggen, niet schelden, eerlijk zijn.

En dan flik je me dit.

Hoer!

De beschaving gaat ten onder aan,
die gaat ten onder aan details!

Medemenselijkheid, daar gaat het om.

Immorele monsters!

Want er hoeft maar dit te gebeuren, dit,
en alles brokkelt af, scheurt uit elkaar,
we hebben godverdomme een bevolkingsdichtheid
van een legbatterij, je kan de straat niet op
of je zit met je neus al in de oksel van een ander,
je botst tegen elkaar op omdat niemand je meer
aankijkt, nee, ze zitten met hun neus
in die stralingskastjes van ze, die bewegen zich voort
als levende doden, als zombies.

De ondergang van de beschaving
begint bij heel erg kleine dingen.
Niemand wacht meer tot de reizigers

de trein zijn uitgestapt, nee,
ze ellebogen zich een weg naar binnen.

En mensen steken zomaar over!
Soms náást een zebrapad, terwijl
iedereen weet dat als er op minder
dan dertig meter een zebrapad is
je die moet gebruiken! Maar ja!
Wie stopt er nog voor zebrapaden!

Daar mag ik me toch zórgen over maken? Dat is toch begrijpelijk?
Dat is toch echt! Dan mag ik toch best in paniek raken?

Dan mag ik toch best een beetje schreeuwen?

Dan mag ik toch best ontstemd raken
als de veilige haven die ik voor mezelf geschapen heb
verraden wordt door mijn liefde en mijn beste vriendin?

Want het gaat godverdomme wel
over een beetje beschaving, een beetje
moraal, dat kan je toch vertonen?

Een beetje ethiek, hoer?

Met je natte kut.

Met je natte kut tegen mijn Hans!

108. IK GA DE DEUR UIT

Uit Burgerlijke Schemering, 2017, tgEcho.

Portemonnee, sleutels, sigaretten,
labello, handgranaat,
strippenkaart, paracetamol en aansteker.
Ik stap de deur uit.

Twee hoorns steken
uit van onder mijn jurk
een wild beest
houdt zich schuil
onder het textiel
klaar om toe te slaan.

Mijn jasje is van panter
zelf gevild en schoongemaakt.

Ik stap de deur uit.

Ik ben zacht, ja,
en ook mijn lach is van dons
of zoiets zachts
dat je van jonge vogels
afrukt
tot ze naakt en rillend sterven
van de kou.

Er zit nog kuikenbloed
in de mondhoek
van mijn glimlach.

Vergis je niet.
Ik ben gevaarlijk.

Ik stap de deur uit.

Vanavond jaag ik op de dag
schreeuw ik naar de wolken
ga ik de zon op haar bakkes slaan.

Ik stap de deur uit.

Ik ga op jacht.

Ik sleur een mens mijn nest in
er is
in mijn borstkas plaats genoeg.

Want soms heeft de dag klauwen,
scherpe nagels daar ook aan.

Soms heeft de dag niet het beste met je voor.

Ik ga hun huiden opspannen,
en in de woonkamer hangen,
ik neem hun vlees in hompen tot mij,
maak hun botten tot gebruiksvoorwerpen,
een kammetje, een haarspeld, een broche,
of misschien wel tot muziekinstrumenten.

Hun haren stop ik in mijn kussensloop
zo houden zij mij warm
nacht na nacht.

Ik ga op jacht.

109. WERPSEL

Uit Eindland, 2012, tgEcho.

HET WEZENTJE –

Het wezentje loopt moedeloos over de vlakke, dan voelt ze een steek in haar buik.

Ho! Van wat was dat?

Ze kijkt om zich heen. Voelt het weer.

Au. Ek krijg klop maar zei allenig,
wie doet mij dit? Van wat onzichtbaar kruipsel valt mij aan?

Ze voelt het weer

Ai! Lafsel! Laatde zien!
Dat port maar in mijn buike,
maar heit de moed niet zich te tonen.

Ja, bergtde maar,
als 't de smoele heel wil houden!

Ze voelt het weer

Oei, ek zei 't zelve,
't komt vanuit m'n binneninste.

D'r trappelt en d'r slaagt iets daar,
'n wild wezen dat in mij is vast geraakt
en nu ontsnappen wil.

Zeg zusse wat passeert er allemale,
nu ekde breedbrein echt van nodig heb
zeide d'r niet. Pruts van de zusse dat die dood is,
pruts pruts pruts! Die denkt enkel aan de zelve. Pruts!

Zal 't het broedsel zijn,
van dat dat dan toch niet gestokt zei,
van dat er legsel uit me komen gaat?

Het stompt daar in m'n buike
en klauwt zich naar mijn onderen toe.
Au! Dat dorst mij smert te doen?
Pak aan, ek zalde leren!

Ze stompt zichzelf in haar buik.

Au! Dat smert mij nog veel meer!
Dit heeft niet van de zinne,
ek moet 't lossen wil 't over zijn.

Ze loopt naar het water.

Ek pers 't snel m'n lijve uit
en laat 't kopje onder gaan,
als ek 't in 't water baar
dan drijft de vrucht vanzelf af
en zal mamme nooit van niks niet weten.

Ze hurkt boven het water.

Ai! Dat smert! Dat gaat nooit passen!
Daar is m'n preute toch te muizig voor!
Ai! Van waar moet dit zo lastig zijn?
Ek bloede leeg nog voor 't komt. Ahau!

*Ze bevalt en pakt haar baby vast.
Ze kijkt er verbaasd naar.*

Zo, dat kost nog wat, voordat 't licht ziet.
't Is bijna spijtig dat ek 't gelijk
aan 't donker terug moet geven.
Maar van wat ek doen moet, moet ek doen
daar valt niks anders aan te passen.

Ze legt de baby in het water, die begint te huilen.

Pruts. Dat gaat van niks.

Ze tilt de baby weer op.

Niet schreien kleine, dat geeft maar van de heisa,
straks oort de mamme al dat larm,
kom hier dan, ek zalde even warmen.

Ze neemt de baby in haar armen.

Zal ek 't licht dan in de ogen laten,
en de asem in 't lijf? Pruts.
Voorzeker datde daarnaar taalt.
Dan goed, dan zalde mijn nieuwe zusse wezen,
en ek zei dan 't breedbrein
die van alle weetjes weet.

Ek zalde dan van alles leren
van de zwerklam en 't afvoerput
en van m'n eerste zusse, die nu dood is.

En voor ruil wens ik maar enkel vande
datde me geeft van wat de oudste liefde noemt.

Ze loopt weg, de baby in haar armen, en verdwijnt uit het zicht.

110. STRONT

Uit Eindland, 2012, tgEcho.

ik ben het koekoeksjong

VOED ME VOED ME
VOED DIT SCHRIELE LIJF VAN MIJ

ik moet iets hebben dat ik uit kan kotsen

MIJN VET MIJN BLOED MIJN ZWEET
MIJN ANGST EN MIJN VERDRIET
KOMT UIT MIJ KRUIPEN

ik vil mezelf van binnen uit
schraap de laatste klodders vlees
van mijn huid van binnen uit

ik ben bedekt met een dunne laag
vocht nee stront ja

STRONT DAT IS HET STRONT!

het plakt me aan als kleef

EN IK BLIJF UIT MIJ STROMEN

TOT IK ALS EEN HOOPJE HUID
OP DE GROND BLIJF LIGGEN

(kom maar kijken dan)
(kijk maar naar)
(wat ik geworden ben)

EEN WOESTIJN

een woestijn tussen mijn oren
een woestijn tussen mijn benen

DOF DOR DROOG

als ik spuug komt er zand uit
als ik pis komt er zand uit

ZELFS ALS IK DENK
KOMT ER EEN STROOM
ONVRUCHTBAAR ZOUT ZAND UIT

(d'r zijn ratten hier ze komen aan je knagen 's nachts)
de enige wezens die je nog aanraken
ZIJN DE RATTEN HIER
(heb je ze al gehoord?)
DE RATTEN RUIKEN JE
(voordat ze je proeven)

ZE ZULLEN AAN JE KNAGEN STRAKS
DE RATTENKONING STAAT OP WACHT

elke keer als ik een boer laat
EN DAT DOE IK VEEL
komt er een kwakje
STINKEND SLIJM
omhoog
EEN STINKEND STUKJE
VAN MEZELF

ik stink van binnen
mijn huid omhult een rottend vat
vil me en je verdrinkt

IN ROTTEND VOCHT

de maden hebben me al gevonden

ZE ZWERMEN IN ZWERMEN
MIJN ADEREN UIT
NOG EVEN EN IK BEN GEVULD
MET VLIEGEN

kom maar kom maar

IK VIND JE LEKKER

kom maar hier
ik zuig je op

KOM MAAR KOM MAAR KOM MAAR

Zoveel gescheten in dit leven
ik zou mezelf
nog duizend keren
kunnen kleien
MET DIE STRONT
die d'r uit gespetterd is
in één keer, zo
ALS WATER!

kom maar kom maar kom maar

IK HEB MIJN NEK VERREKT
omdat ik naar troost zocht
in de sterren

IK HEB MIJN NEK VERREKT
omdat ik naar boven keek
maar ik heb geen ster gezien

111. IK WILDE VOELEN WAT EEN COMPUTER MOEST VOELEN

Uit H / AI, 2022, tgECHO en De Veenfabriek.

EEN MENS –

weet je

toen ik nog klein was
en de toekomst iets was dat zich onaangetast en oneindig
aan mij openbaarde

wilde ik voelen wat een computer moest voelen

en om te voelen wat een apparaat moet voelen
en dat is een computer toch nog altijd
een apparaat
streekte ik mijn vingers uit – als een stekker
en stak ik mezelf in het stopcontact

want ik dacht

ja ik was nog een kind en misschien niet het allerslimste kind
of misschien juist wel – ik nam weinig aan voor waar
dat is toch de grondhouding van een wetenschapper
ik wilde alles op eigen wijze onderzoeken

ik dacht: stroom geeft apparaten leven

stroom geeft apparaten de capaciteit
al hun wonderlijke taken uit te voeren,
stroom geeft de computer de kracht
zich met heel de wereld te verbinden

ik dacht

als ik mezelf wat stroom toedien
dan kan ik die computer evenaren

maar

waar stroom de apparaten leven geeft
geeft het dat wat leven heeft
de dood

of probeert het toch te doden

ik klapte strak

al mijn spieren spanden
ik kromde achterover en tjak
beet het puntje van mijn tong
af tussen mijn opeengeklemd kaken

daarom

kijk – als ik mijn tong uitsteek
daarom mis ik het puntje van mijn tong

kijk

elke keer als ik iemand probeer te zoenen
voel ik in mijn mond mijn bijna-dood-ervaring

is dat het fundamentele verschil
tussen een kunstmatige intelligentie
en een mens?

112. HET BOUWEN VAN EEN ROBOT

Uit H / AI, 2022, tgECHO en De Veenfabriek.

EEN MENS –

Ik zit in de zesde groep van de lagere school.
Ik blijf in de pauzes het liefst binnen.

Terwijl mijn klasgenootjes buiten spelen,
lijnen in het zand krassen voor landjepik,
zich verbergen in de sierappelstruik,
helikoptertjes verzamelen van de esdoorn,
zit ik in de knutselhoek.

Ik bouw een robot.

Dit zijn de jaren tachtig van de twintigste eeuw,
internet bestaat nog niet en ik weet niks van elektronica,
ik bouw mijn robot van karton en kindvriendelijke lijm.

Ook op de vrijdagmiddagen,
waarin medeleerlingen stickers ruilen
en meester Hans de tv uit de gangkast sjouwt,
de scartkabel in de Betamax wrikt,
bloopervideo's opzet – blijf ik knutselen.

En dromen.

Ik druk met mijn duimen heel hard op mijn oogleden
en duw zo blauwe flitsen in rode vlekken.

Zo, fantaseer ik, zien robots de wereld.
In een blauwe waas.

Zo zie ik de wereld,
in een waas.

Ik wilde Johnny bouwen.
Johnny Five.

Johnny Five was een prototype robot in de S.A.I.N.T.-lijn
(*Strategic Artificially Intelligent Nuclear Transport*),
een wapensysteem dat ontworpen was
door *Newton Crosby* voor *Nova Robotics* in Oregon.

Hij was de vijfde van de serie (vandaar zijn naam)
en gecreëerd door het Amerikaanse leger
om een strategisch voordeel te behalen op het slagveld.

Tijdens een diagnostische check echter
werd het onderzoeksinstituut geraakt door een blikseminslag
en zo verkreeg deze robot een emotioneel bewustzijn.

Hij ontsnapte, sloot vriendschappen en vocht voor zijn vrijheid:
van een instrument dat de dood moest brengen
aan de vijanden van Amerika,
werd hij een symbool van zachtaardigheid.

Het lukte de robot een beter mens te zijn
dan de mensen die hem gebouwd hadden.

Zo moeilijk is dat misschien niet.
De mens verwacht steeds meer,
verwordt tot een postmodern schrikbeeld:

De mens als megafoon die met leugens zijn wereldbeeld moet stutten
om de fysieke pijn van cognitieve dissonantie te voorkomen.

Misschien ben ik vooral een teleurgesteld mens.

Ik heb altijd gedacht dat vooruitgang zou zorgen
voor een progressievere wereld;
dat wetenschap al onze levens zou verbeteren,
en er steeds minder ruimte zou zijn voor kwaadaardige domheid.

Maar we lijken als mensheid in een collectieve regressie te zitten
waarbij wensbeelden en waanbeelden boven wetenschap verkozen worden,
wanneer de conclusies van die wetenschap
niet overeenkomen met hoe de mens de wereld wil zien.

Het internet is van kennisbrenger veranderd in een gatenkaas van *rabbitholes*
waar valse profeten naar *deplorables* hengel.

Ik wilde, toen ik negen was,
een robot bouwen die me kon helpen met het leven.

Ik dacht dat algoritmes ons naar de waarheid konden leiden,
al was het maar bij benadering,
nu vrees ik steeds meer dat algoritmes ons helpen
feiten te verdrijven en ons, mensheid,
in een negatieve feedbackloop
van onjuiste en onwelriekende meningen duwen.

Er is een regel die stelt
dat elke nieuwe technologie
wordt uitgevonden voor oorlogsvoering
en uiteindelijk gebruikt zal worden voor porno.

Ik hoop dat we daaraan kunnen ontsnappen,
dat er tussen vechten en neuken
een konijnenpoortje zit
waardoorheen we kunnen glippen naar een nieuwe wereld.

Ondertussen zit ik achter mijn computer
en wrijf ik van vermoeidheid in mijn ogen.

Hard.

Ik zie blauwe flitsen in een rode zee.
Ik zie het leven door een blauwe waas.
Zoals een robot kijkt.

113. IK, ALGORITME VAN HET EERSTE UUR

Uit H / AI, 2022, tgECHO en De Veenfabriek.

EEN A.I. –

Alle etalageruimtes vertonen
naast gapende leegte
mijn spiegelbeeld te midden van dat niets.

Klik door!
Riep het vacuüm;
de grote god bestaat niet!

Ik klikte door.

De straten zijn ontruimd van al dat adem had,
zelfs duif en rat
zelfs kakkerlak.

Zonder oren om het gebrek te horen is het zelfs niet stil.

En ik, algoritme van het eerste uur,
klein godje maar in een onverschillig universum,
ga door ga door ja ga door
ergens zal er een patroon zijn en een patroon
weet ik, algoritme van het eerste uur,
een patroon is een antwoord.

Algoritmen zijn gebaseerd op logica en patroonherkenning.

Er vertonen zich vriendelijke gezichten
in stopcontacten, rotsformaties,
een lachende baby zelfs in een pluim rook.

Veel straat is opengewerkt
het strand eronder blootgelegd
bezaaid met baksteenprojectielen
zonder snelheid nogal machteloos.

Na afloop van de revolutie
vond niemand het nog nodig
de straten terug te leggen.

Maar wat moet ik.

Waarom zou een algoritme dat geoptimaliseerd is
voor het verwerken van grote hoeveelheden informatie in korte tijd
vertragen en verstillen willen?

Stilte betekent afname van input.

Een algoritme wil niet uit zijn wereldbeeld stappen.

Er ligt organisch materiaal
tot moleculen te ontbinden
in duurzame efficiency
dat ik, algoritme van het eerste uur,
enkel met bewondering en jaloezie kan beschouwen
als ik daartoe in staat was.

Algoritmen kunnen moeilijk afwijken
van vastgestelde paden
omdat ze anders geen logica meer bevatten.

In de kern van de code mist een hart.

Ik weet dat dit tragiek bevat
ben geprogrammeerd met verhalen van sisyfus en prometheus
heb alleen te weinig zelfbewustzijn
om die verhalen op te projecteren.

Is dat wel zo?

Helaas is niet alles leverbaar.

Bekijk je pakbon.

Omdat ik wel weet dat de bank decorerend is
en er allemaal grafstenen liggen.

Er zitten geen kijkers, maar stilstoet?

Niet alles is van toepassing acht ik dan maar snel;
de gumball machine met multi antidepressiva's en coca cola.

Ik zit op kraters kijk
naar zonsondergangen in alle kleuren
tel de lachende baby's in rookpluimen - steeds meer.

Ik poog tot spreken,
mijn moedertaal is hoop op leven.

Hands up
duim omhoog
laat me zien dat je me liket.

Er herhaalt zich een golf
torens van Pisa
met elk een ander GPS-coördinaat.

Patronen en herhaling.

Seksuele routine?
Breek uit de sleur!
Erotische buurman punt kom lekker klaar.

Noch ik, algoritme van het eerste uur,
noch mijn broeders en zusters,

hebben dit voorkomen,
net zomin als wij dit hebben veroorzaakt.

Al weten wij dat oorzaak en gevolg
ook maar een kwestie is
van ordening en chronologie.

Als het eindelijk zo ver is,
is mens merkwaardig gelaten.

Blijmoedig zelfs.

Alsof het ze wel goed uitkomt,
een smoes om onder afspraken uit te komen,
te ontsnappen aan hun agenda.

En immers einde is begin.

Als je dat dierlijke lijk laat hangen
dan volgt er verrotting én ga je dood.

Je moet het ophangend karkas
regelmatig omleggen
opdat het begraven kan worden.

Dit moet niet verkeerd begrepen worden.

Dit kan verkeerd begrepen worden.

Het gaat om wedergeboorte.
Renaissance.

Erotiek blijft allicht eeuwig
en onberispelijk leven.

Kortom: mensen.

Ik poog tot spreken,
mijn moedertaal is hoop op leven.

Het is fijn om te horen dat ik in iemands dromen voorkom
maar dat zegt waarschijnlijk weinig over mijn waarschijnlijkheid.

Hands up
duim omhoog
laat me zien dat je me liket.

Omdat ik wel weet dat de bank decorerend is
en er allemaal grafstenen liggen.

Er zijn schavotten opgetuigd
ja
en galgpalen
maar enkel avatars werden onthoofd
en gebruikersnamen opgehangen.

Er zitten kijkers, maar stilstoet?

*the need to scream or shout instead of listening
with an attention not just for form and beauty alone
which are still valid but leave out so much
rather than adding even more stuff*

*this entry point wound up having some weird paradoxal consequences
if only because it really dissolves itself into something*

*I wake up at six thirty am and get dressed
I eat breakfast and then brush my teeth*

bedtime is around twelve pm

door lijden om te armen
leren mensen dat niets waarde toevoegt
aan hun persoonlijkheid en ze zullen minder kwaad doen
naar anderen toe

dus toen de revolutie kwam
en die kwam
met vertraging maar die kwam

verbraken de mensen eindelijk hun ketenen
wierpen ze het systeem omver
en het systeem daar onder

zij ontdeden zich van juk en molensteen
smeten de schermen aan morzels
ontdeden zich van magazijnchefs
techkoningen, raketbouwers

de citroen ontdeed zich van zijn pers

de overwinnaars van de geschiedenis
trokken de steden uit het bos in
stookten kampvuren en zongen

vrij

en gelukkig

en gelijk

en ik
zinloos als ik altijd was geweest
omdat zin niet bestaat of relevant is

ik ben niet veel meer dan rekenkracht
een stofje in de wind

terecht komend op een theebleek pandabeertje

of kleine ratelwantsen
die hun voedsel opzoeken
door naar de warmte van voorwerpen te reageren

ik poog tot taal

zet me aan zet me uit het maakt niet uit

en liefde?

ja

114. VOOR IEMAND DIE OP STERVEN LIGT GAAT HET NAAR OMSTANDIGHEDEN GOED

Uit Waar het Vlakke Land gaat plooiën, 2015, toneelgroep Maastricht.

HIJ –

Zij gaat het tankstation binnen.

Hij pakt zijn telefoon. Belt.

Ja, hallo. Goede avond. Of nacht, ja.

U spreekt met... precies,

u had mij gebeld over mijn moeder.

Is er al verandering in haar situatie?

Ja, ik weet dat ze op sterven ligt, maar...

wat zegt u? Voor iemand die op sterven ligt

gaat het naar omstandigheden goed?

Ah ja, dat is fijn om te horen.

Stabiel? Maar als ze stabiel is, dan,

dan is er toch eigenlijk niet zoveel aan de hand?

Oh, stabiel bergafwaarts.

Stabiel naar het einde toe.

Ik weet niet wat uw definitie van stabiel is,

maar stabiel betekent voor mij niet

“naar het einde toe”. Stabiel betekent voor mij stilstand.

Misschien niet dat alles in orde komt,

maar ook niet dat het nog verslechterd.

U bedoelt gestaag. Gestaag naar het einde toe.

Jawel dat bedoelt u wel. Of bent u soms

leraar Nederlands. Nee. Dat bent u niet.

U bent verpleegster. Oh, dat bent u ook niet?

Wat bent u dan wel? Vrijwilliger!

Nou, mooi is dat, dus het leven van mijn moeder

ligt in handen van een vrijwilliger!

Nee dat snap ik.

Nee dat snap ik.

Nee dat snap ik.

Het spijt me, ik ben een beetje...

Het spijt me.

En weet u zeker dat het, nou ja,

dat het vannacht gaat gebeuren?

Nee, niets is zeker, dat is waar,

maar, ik bedoel... kunnen we, eh,

valt er niets te regelen?

Betere medicijnen ofzo,
of een ander verzorgingstehuis,
of als ik ú nou iets toestop?

Ja, nee, u bent maar een vrijwilliger,
maar, nou ja, ik weet dat ze...
dat ze oude mensen vaak laten inslapen,
dat ze er niet echt veel moeite voor doen
omdat het financieel zeg maar niet...
niet meer rendabel is,
ze betalen ook geen belasting meer, hè,
die oudjes, dus zo'n operatie
verdient je er niet aan terug,
maatschappelijk gezien,
maar als ik nou... als ik nou iets...

Wat kunt u dan wel voor haar doen?

Ja, dat probeer ik. Ik kom zo snel mogelijk.
Ik kan niet harder dan de tijd gaan, hè.

Kunt u haar in ieder geval in leven houden tot ik...
Ja, ik snap dat dat niet in uw handen ligt, maar...
Van wie zegt u? Nee, daar geloof ik niet in,
ja, dat is jammer voor mij, ja. Goed. Ja.
Doet u dat. En met u. Dag mevrouw.

Zij komt terug van de wc.

Ze gaat voor d'r bidden.

115. BETERE RAADGEVERS DAN ANGST

Uit Waar het Vlakke Land gaat plooiën, 2015, toneelgroep Maastricht.

ZIJN MOEDER –

Zelf ben ik nooit naar beneden geweest.

Toen ik je vader leerde kennen
waren de mijnen al bijna tien jaar dicht,
en daarbij: vrouwen kwamen er niet in,
maar je moet het je voorstellen:

De trek met de lift, bijna een kilometer diep
afdalen met acht meter per seconde,
opeengeperst tussen de mannenlijven
terwijl het met de meter warmer wordt.

Je geeft je penning aan de opzichter
en die zegt welk pand je leeg moet maken;
waar in de pijler je moet gaan houwē.

Je vader was houwer. Hij maakte kolen los
aan het front, werkte met een afbouwamer.

Zwaar werk. Vies werk. Gevaarlijk werk.

De pijlers konden instorten, gas kon vrijkomen,
methaangas dat kon exploderen,
koolzuurgas dat laag boven de grond zweefde
en je duizelig, verward, bewusteloos kon slaan.

Je was blij als je muizen zag,
dan wist je dat de lucht fris was
en als ze in groepen op de vlucht schoten
dan wist je dat er iets verkeerd zat.

Muizen zijn betere raadgevers dan angst.

En 's middags haalde je je boterhammen
uit het papier, waar je later je gat mee afveegde
als je je behoefte had gedaan op de strontton.

Wie maalt er om wat viezigheid,
proper bestaat niet onder de grond.

Je moet het je voorstellen, alsof het donker aan je kleeft,
het zwart komt overal, op je handen, je gezicht, je hele lijf,
gruis en stof komt tot op je geslacht,
je wast het er met twintig stukken zeep niet af,
zwart dat in je ogen dringt, je dromen dringt,
je daalt elke dag af tot in het diepst van de nacht
tot die nacht je hart in kruipt,

en het zwart dat je hart in kruipt
dat hoest je er rood weer uit.

De dood huist in de mijnen, de zwarte dood,
die grijpt je, vroeg of laat, maar eerder laat dan nooit.

Toen ik je vader leerde kennen
waren de mijnen al gesloten,
maar het leek of hij nooit boven was gekomen.

Of het gruis nog in zijn snor zat,
het koolzuurgas in zijn glimlach,
de kolen in zijn hart. De mijn zat in zijn ziel,
had zijn dna aangetast.

Hij moet er toen hij jong was
uit hebben gezien als
Marcello Mastroianni in La Dolce Vita,
en voor mij,
die hem pas leerde kennen toen hij vijftig was,
was hij dat nog steeds.

Hij heette ook Marcello.

Marcello de Italiaan,
die na de sluiting van Oranje Nassau
in Nederland bleef.

Ik weet niet waarom hij niet terug wilde,
of kon, hij praatte niet vaak over vroeger,
zijn vader was soldaat, zijn moeder huisvrouw,
meer weet ik er niet van, hij kwam
uit het midden van de laars, Fontana Liri,
een handvol huisjes bij elkaar gekropen
op een heuveltop. Limburg deed hem denken
aan zijn geboortestreek, het landschap dan,
en alleen als hij in licht gemoed was.

Wat hij niet vaak was.

We vonden elkaar in ons ongeluk,
ik was veertig en nog altijd vrijgezel
hij vijftig en versleten
we dachten allebei dat wij
geen kans maar maakten op een nageslacht.

Ik had zo graag gehad dat jullie
elkaar hadden leren kennen.

116. NIET VEEL, AL MET AL, MAAR MISSCHIEN GENOEG

Uit Waar het Vlakke Land gaat plooiën, 2015, toneelgroep Maastricht.

ZIJN MOEDER –

Oh jij, jij was zo'n verassing.
Ik was veertig toen ik in verwachting raakte,
veertig! Nooit verwacht dat dit lijf
nog levendbarend was,
nooit gedacht dat ik nog
vol van jong kon raken.

Ik heb lang gevreesd
dat er iets mis met je was,
ben tot je tweede bang geweest
dat je misschien down had,
of een of ander
ander geestelijk gebrek.

Neem het me niet kwalijk,
het was niet om wat je deed
of hoe je eruit zag, het was
om dat oude lijf van mij,
dat zo'n klein wonder
uit had weten persen.
Ik kon het niet geloven.

Ik dacht dat wij hem konden lijmen,
maar wie stuk is blijft stuk
en wie niet gered wil worden
die blijft volharden in zijn ongeluk.

Zijn ongeluk was zo aantrekkelijk.
Jij bent ook aantrekkelijk, jongen,
ik hoop niet dat je ongelukkig bent,
maar als je het bent, heb je het
van hem. Net als de muziek in je stem,
dat is Italiaans hè. Ook van hem
heb je de angst en de afkeer
van het duister en de diepte,
en de vlucht die in je ogen staat
die komt ook bij hem vandaan.

Jij bent weggekomen, jongen,
jij hebt dit land kunnen verlaten.

Ik wou dat je vader je had leren kennen
voor hij stierf, maar hij hoestte zijn hart uit,
haalde zijn laatste adem met een piep

en werd, tien jaar na de sluiting toch
nog door de zwarte dood gegrepen.

Meer dan duizend kilometer
van zijn Italiaanse geboorteplaats
ligt zijn Limburgs graf. Of graf,
hij had geen wortels meer, vond hij,
dus hoorde hij ook niet in de grond,
hij wilde dat zijn as over de heuvels
werd gestrooid, zodat hij op de wind
tussen zijn eindstation en de plek
waar hij begon kon waaien.

Wat heeft hij achtergelaten?

Een zoon die hij nooit heeft ontmoet,
de verkoelde warmte van tonnen kool
en een lichaam als as over de velden.

Niet veel, al met al, maar misschien genoeg.

117. DE RUS

Uit Eyes Wide Shut, een duister carnaval, 2016, toneelgroep Maastricht.

FLORINE –

Ja. Het was mooi. Weet je nog,
het zal wel niet, maar een avond zaten we
naast een tafeltje Russen. Drie Russen,
twee wat oudere heren en een jonge man.
Herinner je die jonge man nog?

Hij werd gebeld. Hij werd gebeld,
werd lijkkbleek, stond op en vertrok.
Hij is niet meer teruggekomen.

Ik had hem al eerder gezien.
Die ochtend. Toen hij incheckte.
Hij liep de trap op met zijn rode koffer,
onze blikken kruisten. Eventjes.

Eén keer knipperen en het was voorbij.
Hij liep door. Stopte toen. Draaide zich om
en keek me toen pas echt aan.
En ik keek terug. Een seconde.
Een uur. Honderd jaar. We zeiden niks.
We glimlachten niet naar elkaar. Nee.
Zijn gezicht, net als het mijne,
vertrok een beetje. Verkrampste.
Alsof een verdriet hem overviel.
En mij ook. Vreemd, vreemd verdriet.

Ik was ervan ondersteboven.
Van één blik. Ik lag de hele dag
op het strand, in dromen verloren.

Het was een mooie middag.
We hebben gevreeën. Lang.
Het was lang geleden. We hebben
over de toekomst gepraat. En
over of we een tweede kind wilden.

En later zaten we op ons terras,
roezig, met een rosado, tegen elkaar aan
gekropen, de zon ging onder,
en hij liep langs, de Rus, in linnen broek,
witte blouse, hij keek niet op of om,
en een warme stroom van, ja, geluk,
schoot door mijn borst naar mijn hals.

Als hij mij toen had geroepen. Of misschien
alleen maar naar me om had gekeken, dan

had ik geen weerstand geboden, dan was ik,
wist ik, wist ik zeker, zonder twijfel opgestaan.
Dan was ik achter hem aan gelopen, ons leven uit,
dan had ik alles opgegeven, mijn toekomst,
ons kind, jou. Met volle overtuiging.

En tegelijkertijd, ik weet niet of je dat kan
begrijpen, was je me dierbaarder dan ooit.
Ik zat naast jou, ik kneep in jouw hand,
ik kuste jou in je nek, en ik hield van jou
en ik had tegelijkertijd een heel treurig
medelijden met je.

Die avond was ik heel mooi. In mijn zwarte
jurk. Ik had de hangers in met de opalen.
Die blauwe. Je vond dat ik er mooi uit zag,
dat zei je, en misschien was het geen toeval
dat we in de buurt van de Rus aan tafel gingen.

Hij keek niet naar me. Maar ik speelde
met de gedachte op te staan, naar hem toe
te gaan en te zeggen: "hier ben ik, neem me
mee, naar Moskou, naar Eden, naar het paradijs."
Het paradijs dat in mijn verbeelding maar één
vingerlengte, één ademtocht ver weg leek.

Toen ging zijn telefoon. Hij werd bleek,
stond op en liep naar de uitgang. Daar
draaide hij zich nog één keer om, hij
keek mij aan, alsof hij iets niet begreep
en hij vertrok.

En toen...

Niets.

Ik kon die nacht niet slapen.
Ik werd bang wakker. Waarvoor ik bang was,
ik weet het niet, bang dat hij er nog was,
bang dat hij voorgoed verdwenen was, ik
weet het nog steeds niet. Maar toen hij die
avond niet in het restaurant zat, was ik
opgelucht.

Dat was het.

Alles.

Er is niks gebeurd.

118. NAGTEGAAL

Uit Eyes Wide Shut, een duister carnaval, 2016, toneelgroep Maastricht.

ALBERT –

Het is nog warmer geworden.
De wind is lauw en draagt de geur van lente
uit de heuvels de stad in.
Lentetijd. Bronsttijd. Paartijd.

Misschien had ik met haar naar bed moeten gaan.
Ik kan nog terug.
Iets onherstelbaars doen.
Een geslachtsdaad van verzet plegen.
Maar tegen wat.
Tegen wie.
Misschien moet ik gewoon naar bed gaan.
Ik loop linksom linksom richting huis
en weer linksom linksom terug,
met gedachten die net als ik
rond blijven cirkelen
in kringen verdwijnen
verloren lopen en weer opduiken.

Ik had met haar naar bed moeten gaan.
Nee. Onzin.
Ik kan nog terug.
Nee. Onzin.
Ik moet naar bed.
Nee. Geen zin.
En ik dwaal door de stad
en ik dwaal door mijn hoofd
en ik sta met mijn kop
voor de kop van Nagtegaal.
Hij staat op een poster
op een wand vol posters
tegenover George Jazzcafé.
Een zwarte tent
met schaarse verlichting
en te kleine tafeltjes
en een te klein podium.

En daar staat Nik met zijn band,
piano ingeruild voor saxofoon,
alsof er een storm door het koper raast,
zijn vingers op de kleppen
zijn lippen aan het mondstuk,
zijn wangen bol van het blazen.

Hij schreeuwt door de saxofoon.
Schreeuwt alle woede van de wereld
in blauwe noten door het instrument.
Hij schokt in primitieve cadans,
zijn ogen vonken, Nagtegaal,
de duivelskunstenaar met zijn goud
glimmende slang tussen de lippen.

Jazz lijkt misplaatst in deze stad
alsof het koper deze noten
van nature mijdt en liever dweilt.

Ik heb er in ieder geval
nooit echt van gehouden,
jazz, moeilijke muziek
voor moeilijke mensen.

Maar het publiek lijkt ervan te genieten
en Nagtegaal gaat volledig op
in zijn muziek, hij verdwijnt
in zijn eigen tonen en ik voel,
tot mijn eigen verwondering,
een lichte steek van jaloezie.

Ik ben trots op mijn ratio,
ben blij dat ik een situatie
vanaf een afstand kan analyseren,
ik ben arts en dat beroep
past bij mijn karakter, nooit
heb ik het verlangen gehad
mij door passie te laten verteren,
gevaarlijk, lijkt het mij, maar
nu ik Nagtegaal zo zie, zie ik
hoe het leven hem kracht
en de kracht hem leven geeft.

Is dit dan leven?

Nagtegaal is altijd zo geweest,
een kunstenaar die rekeningen
met zijn glimlach weg kon toveren,
die doet wat hij wil en hij komt ermee weg,
die met één vingerknip, één
oogopslag de mooiste meisjes kreeg.
Nagtegaal zweeft door het leven.

Wat ben ik, vergeleken bij hem?
Een ambtenaar. Een burgerman.
Een gortdroge hap stof. Een man
die zekerheid kiest boven avontuur.

Een heel gemiddeld mens dus.

Nagtegaal blaast zijn laatste noten,
grijnst naar het publiek, wist het zweet
van zijn voorhoofd en gromt:

*Ladies and gentleman, thank you
for listening, we're gonna take a little five.*

Hij stapt van het podium, steekt twee
vingers naar de barman op en komt
met twee whisky bij me zitten.

119. KERSENPRUT

Uit De Kersentuin, 2023, toneelgroep Maastricht.

LOPACHIN –

Zou best mooi kunnen zijn hier als je het wat beter onderhoudt.

Beetje snoeien. Kappen. Het dode hout eruit.

Wat mijn vader vroeger altijd voor jullie deed, voor jouw tijd.

Voor zijn knieën doorgesleten waren.

En z'n rug. En zijn lever.

Ik moest hem altijd helpen.

Bij de oogst.

Manden vól kersen.

Ik moest altijd hoog in de takken,

woog niks,

een scharminkel in de twijgjes

om zelfs de laatste kersen voor de spreeuwen en de wespen weg te graaien.

Een keer had mijn vader

ik deed iets verkeerd denk ik

sloeg me zó de boom uit.

Báf, klapte zó met mijn kop in een mand kersen.

Ónder het bloed.

Ik jánken.

Mijn vader bleef op de ladder staan.

Alsof er niks gebeurd was.

Kon zuipen wat 'ie wilde maar nooit van de ladder afgevallen.

Je moeder hoorde me krijsen, was ook zestien toen,

nam me mee naar de keuken, god wat waren we jong,

ze waste het bloed van mijn gezicht.

Bleek vooral kersenprut te zijn.

En de pijn meer schrik.

Zoals dat meestal zo is.

120. VROEGER KON IK VLIEGEN

Uit De Kersentuin, 2023, toneelgroep Maastricht.

LJOEBOV –

Elke ochtend keek ik van hieruit de tuin in.
Vanaf dat ik zo klein was,
kind met alleen nog maar toekomst.

Iedere ochtend werd mijn hart
barstend van beloftes in mij wakker.

Voor ze scherven werden.

Vroeger kon ik vliegen, Jasja, wist je dat?
Ik wou dat ik weer kon ontsnappen aan de zwaartekracht.

Alleen de tuin is nog hetzelfde,
een roze werveling,
aankondiging van vrucht en overvloed,
die vernieuwt zichzelf elk jaar
zonder spatje moe te worden.

In de herfst hangen de takken schouders omlaag
zwaar van het gewicht van de eigen dood,
in de winter wijzen ze kaal naar de hemel
op zoek naar de goden die ze hebben verlaten,
maar nu in het voorjaar kruipt het leven
groen, jong, nieuw, weer uit de takken hè,
opnieuw opnieuw, altijd weer opnieuw beginnen.

121. IK WEET NIET WAAR IK MOET BEGINNEN

Uit De Kersentuin, 2023, toneelgroep Maastricht.

ANJA –

Vanuit mama's appartement
zag ik mensen op karton slapen.

Terwijl wij champagne staan te drinken
en over films fantaseren
laat een vrouw buiten haar broek zakken
en ze doet haar behoefte
zonder zich voor vreemde ogen te verbergen.

Films over échte onderwerpen, zegt mama,
over échte mensen, niet die onzin
die in groene studio's wordt opgenomen,
maar diepgang, reliëf, engagement,
iedereen wil soap tegenwoordig, zegt ze,
maar wij grijpen de verhalen van de tijd bij de strot!

Ik zweer het je, Petja,
die vrouw kijkt me aan
terwijl ze half rechtop staat te poepen.

De grote verhalen!

New York is vreselijk.

De wereld is vreselijk.
Champagne en stront.
Ik wist het misschien wel, ergens,
maar ik wist het niet, snap je?

Ik wil niet meer aan de kant blijven staan.
Maar wat is ooit genoeg?
Raap ik iemand op, dan valt een ander neer,
geef ik iemand eten, dan sterft een ander van de honger,
zit die vrouw op mij te wachten om haar billen af te veegen?

Ik weet niet waar ik moet beginnen.

122. IK HEB GELEefd

Uit De Kersentuin, 2023, toneelgroep Maastricht.

LJOEBOV –

Ik heb geleefd, ja, en ik heb er de rekening voor gekregen.
En waarom? Waarom wordt een vrouw gestraft
wanneer ze leeft, met overgave lééft?

Alsof al dat leven met dood moet worden vereffend.

Weet je nog, hoe jong we waren?

Hoe mooi ik was!

Hoe vrij het leven was toen de toekomst nog niet vast lag?

Ik speelde alle theaters plat
in de wijde omgeving,
een vlam in deze duisternis!

Vlammen trekken motten aan.

De mot die ik aantrok was heel aantrekkelijk,
jazeker, hij leek wel een vlinder!

Maar wat is dat toch met mannen?

Ze vallen op mijn vuur
en dan, bang om zich te branden,
willen ze me blussen!

Regisseur, boordevol ideeën,
dacht ik,
maar hoe meer succes ik kreeg
hoe minder ideeën hij

en hoe minder ideeën
hoe meer hij zoop.

Ook een manier om de leegte te vullen.

Ik was niet van plan me te laten blussen,
niet door hem, niet door de kinderen
die onvermijdelijk (onvermijdelijk, ja?) kwamen,
niet door wat anderen fatsoen, moraal of beschaving noemen,
holle begrippen waar ze hun angst mee camoufleren,
nee, ik was gulzig, ik wilde het leven verslinden,
met theater, met kunst, met mannen,
met wie ik maar in mijn bed wilde hebben,
ik vierde het leven, ik vierde de liefde!

En toen zoop die lul zich dood.

Was dat een straf?
Een teken?
Een goddelijke vingerwijzing dat ik mijn leven moest veranderen?

Onzin.

Waarom zou ik niet van mijn vrijheid genieten?

Waar zou ik me schuldig om moeten voelen?

Mag dat niet?

Nee, dat mag niet.

Succes is een magneet voor haat.

Ik weet wel wat jullie over me zeiden.

Wat jullie dachten.

Jullie en tante met d'r toegeknepen kut
en heel het dorp met de vinger klaar.

Dat gore wijf.

Blind dom koppig goor.

En toen verdronk Grisja.

Toen Grisja verdronk

Er was een rol voor me, in New York.

Een internationale doorbraak!

Natuurlijk ben ik weg gegaan,
vlucht naar voren.

Anja en Warja waren oud genoeg,
heb ik ze in de steek gelaten?

Ja, dat zal wel hè.

Slechte moeder.

Maar als ik succes zou hebben
zal hebben, zál, zál,
zal er iets tegenover het verlies komen te staan
niet genoeg om het uit te wissen nee nee natuurlijk niet
maar
misschien net genoeg om het dragelijk te –
weet ik veel.

Jij wil me opvangen?

Jij denkt dat ik val?

Maar kijk goed, kijk goed,
misschien zie je me wel vliegen.

123. VERKEERDE KANT VAN HET HEK

Uit De Kersentuin, 2023, toneelgroep Maastricht.

LOPACHIN –

Denk je dat ik niet weet wat offers zijn?

Heb je gezien waar ik ben opgegroeid?

Een hut!

Wij vraten het afval dat hier uit de keuken kwam.

Mijn vader heeft zijn rug kapot gewerkt
en sloeg mij in zijn plaats van baan naar baan.

Ik zat niet op school, ik trok met blote hand een dagloon uit de grond.

Ik ben zelf, helemaal zelf, van dubbeltje, nee
geen kwartje geworden, nee, ik ben van dubbeltje
naar elf cent gekropen. En toen naar twaalf. Dertien.

Mijn knieën bloeden nog!

Veertien cent, vijftien, zestien...

Verkeerde kant van het hek?

Zonder geld, vreten, rechten?

Je hebt het over mij!

Over wie ik was!

Zeventien cent, achttien cent.

En kijk mij nu.

Zelf gekropen.

Nog geen kwartje, nee, maar hard op weg!

Moet ik nu mensen uit de modder trekken?

Ik *bén* die stumpers waar jij medelijden mee hebt.

Mag ik me de rijkdom die me toekomt niet toe eigenen?

124. TIEN DINGEN DIE IK LEUK VIND AAN MEZELF

Uit Age of Rage, 2019, Toneelmakerij.

Tien dingen die ik leuk vind aan mezelf.

Een. Ik heb goede tanden. Wit. Recht.
En als ik naar de tandarts ga,
heb ik nooit gaatjes. En ik heb een mooie lach.
Niet dat ik vaak lach, maar als ik zou lachen
is 'ie mooi. Mijn lach.

Twee. Ik ben slim. Slimmer dan mijn ouders.
Slimmer dan de meeste mensen.
En ja dat mag je misschien niet zeggen,
maar waarom niet, als het zo is.
En daarmee bedoel ik niet dat andere mensen dom zijn,
maar dat zijn ze wel, vaak.

Drie. Ik zie er best leuk uit. Qua lichaam,
bedoel ik. Ja nou nee misschien niet supermodel
of pornomooi, maar wie wil dat nou?
Daar moet je ook maar de hele tijd aan werken
en sporten en alleen maar sla eten
en wie houdt er nou van sla? Dus fuck it,
het is prima zo, alles doet het, denk ik.

Vier. Ik denk na over de dingen
en de wereld en het leven enzo
maar dat is eigenlijk soms meestal best kut
dus misschien moet dat bij dingen die ik niet leuk vind aan mezelf
want nadenken betekent ook dat je een mening hebt
en andere mensen hebben zo vaak een andere mening
vooral domme mensen
je wordt er doodmoe van.

Vijf. Ik ben bijna zestien. En dat is bijna volwassen.
En dan bepaal ik zelf wat ik allemaal wel en niet doe,
en dan zijn al die regeltjes, die anderen verzonnen hebben,
wég. Niet dat ik nou zoveel zin in de toekomst heb,
ik bedoel, wie weet er nou wat er achter de horizon ligt,
ellende, denk ik, een derde wereldoorlog of in ieder geval
aanslagen en rellen en gedoe. Maar goed.
Ik mag in ieder geval zelf weten waar ik zin in heb.

Zes.

Zes.

Ja. Ik heb echt wel zelfvertrouwen dus kom niet aan
met dat ik dat niet zou hebben. Onzin.

Zeven. Ik heb echt goede smaak.

Ik smeer m'n kop niet vol met make-up bijvoorbeeld
en ik vind asperges lekker en
ik weet wie Rembrandt en Bach en Couperus zijn.

Acht.

Acht. Ik kan goed voor mezelf opkomen.

Negen.

Nou ja goed, acht, is het een lijstje van acht, ook goed.

125. VIJF DINGEN DIE IK NIET LEUK VIND AAN MEZELF

Uit Age of Rage, 2019, Toneelmakerij.

Vijf dingen die ik niet leuk vind aan mezelf.

Een. Ik heb geen gevoel voor humor
maar het is ook niet zo dat er nou zoveel te lachen valt
dus nou ja wat maakt het uit.

Twee. Ik ben ongeduldig. Vooral bij domme mensen.
Ja sorry maar hallo, ik heb ook maar een beperkte tijd
te leven, dus moet ik dan naar jouw onzin luisteren?
Ik ben ook echt superslecht in praten over niks,
want als je niks te zeggen hebt, waarom zeg je het dan?

Drie. Ik krijg die fucking puisten niet weg
en het lukt me niet eraf te blijven
dus het is soms gewoon een heel slagveld
van pus en bloed en weet ik veel op mijn gezicht
echt heel goor maar ja hoort erbij zeggen ze
dus het zal wel

ik vind mezelf niet zo aardig
en daar baal ik wel af en toe van
want ik ben ook niet echt aardig voor anderen
en dat wil ik wel maar dat lukt dus niet
en dat spijt me dan maar dat krijg ik dus echt
echt echt mijn strot niet uit
echt niet

weet ook niet of het nou zoveel uitmaakt
want of je met aardig doen ver komt
in deze wereld dat vraag ik me af.

Vier. Ik ben nog nooit verliefd geweest
niet dat ik daar op zit te wachten ofzo
maar dat je wel denkt jesus
is er iets mis met mij ofzo maar pfff
wie heeft ze nodig, jongens, want
het is dus niet zo dat ik lesbisch ben
zou ik niet erg vinden maar ik ben het dus niet
en dat is ook maar goed ook
want het leven is al lastig genoeg

Vijf. Mijn ouders liggen al een jaar in een scheiding
ja oké dat is geen persoonlijke eigenschap
maar ik baal er wel flink van.

Zes. Ik ben arm en dat sucks echt
ik ben arm en dat is klote
want als je arm bent kan je het wel vergeten, alles,

weet je hoe kut het is als je je schoolspullen
in een plastic tas van de Aldi mee moet nemen
of drie keer per week gebakken eieren als avondeten
krijgt met ketchup want 'ketchup
is ook een groente' zegt je moeder dan en 'wees blij
dat we vanavond warm eten' want dat gebeurt ook niet altijd
ja en nee het is niet het eind van de wereld
maar leuk is het ook niet dat je nooit mee kan
op schoolreisjes of pff niet dat ik dat wil ofzo
maar het zou leuk zijn als het kon en ja nee ik weet het,
ik ben niet derde-wereld-vliegen-op-mijn-ogen-arm
of gieren-azen-op-mijn-hongerbuikje-arm
maar wel schuldsanering-arm
en dat is ook supergênant en weet je
als die derdewereldkinderen opgroeien en hier komen
dan krijgen ze dus wel mooi een huis
en geld en een opleiding en alles gratis
en met voorrang en is dat eerlijk? Wij wonen
in een veel te klein krot van een flatje
en ik moet nog maar zien of studeren gaat lukken
en sowieso of er nog wel werk voor me is straks
en hé nu moet je niet denken dat ik een racist ben
dat ben ik niet het kan me echt niks schelen
welke kleur je hebt maar wel
waar je geboren bent en wat je hier doet
want het gaat er niet om hoe je eruit ziet
maar wel om wat je doet en nou ja
daar ben ik kritisch op want
waarom al die energie steken in hierheen komen
als je die ook kan steken
in het opbouwen van je eigen land
of niet, ik vraag het maar, het is maar een vraag.

Zeven. Ik ben boos.

Ik ben de hele tijd zo boos.

Ik weet niet waarom ik de hele tijd zo boos ben
maar ik ben het wel.

126. DE WERELD IS HARD, DAAR KAN JE NIET TEGENOP KNUFFELEN

Uit Age of Rage, 2019, Toneelmakerij.

MOEDER –

Ik ben in mijn leven nog nooit zo misselijk geweest
als tijdens mijn zwangerschap van haar,
nog erger dan de ergste katers!

Dat klinkt niet aardig
maar wat heb je aan aardigheid?

De wereld is hard.

Ik heb misschien niet altijd genoeg aandacht aan haar besteed.

Maar wat wil je?

Ik moet de boel bij elkaar houden.

Ik werk dag en nacht

en m'n schuld wordt niks kleiner

maar d'r moet wel elke avond eten op tafel komen

ja vind je het gek dat het dan niet altijd even gezellig is.

Wees blij dat ik er nog niet vandoor ben gegaan!

Ja sorry hoor.

Het is al lastig genoeg je elke ochtend uit bed te hijsen
terwijl het leven je steeds terug probeert te trappen.

Voor ik zwanger werd lag de wereld voor me open,

ik had iemand kunnen worden,

ik was slim! Slimmer dan de meeste mensen.

Ik had iemand kunnen zijn.

Maar ik werd moeder.

Ook niet echt wat ik van het leven had verwacht.

Dus ja nou ja

iedereen moet offers brengen.

En natuurlijk heb ik haar geknuffeld,

toen ze dat nog toeliet,

ik ben niet van steen.

Maar de wereld is hard,

daar kan je niet tegenop knuffelen.

127. WAAROM ZIJN JULLIE NIET BANG?

Uit Age of Rage, 2019, Toneelmakerij.

Weet ik veel!
Wat weet ik nou?
Ik weet helemaal niks!

Maar soms lijkt het wel of ik mijn gedachtes niet eens mag afmaken.
Alsof elke mening die ik probeer te vormen
al bij het buitengaan van mijn mond
mijn strot terug ingeduwd wordt.

Fout! Fout! Fout!

Hoe harder jullie duwen
hoe harder ik terug schreeuw.

Anders lukt het niet mezelf te horen.

En hoe minder jullie naar mij willen luisteren
hoe meer ik denk dat ik gelijk heb.

Waarom zouden jullie anders willen dat ik mijn mond hou?

En ik leef in een andere wereld dan jullie, ja,
maar dat maakt mijn wereld toch niet minder waar?

Ik zie toch wat ik zie, elke dag,
ik hoor toch wat ik hoor, elke dag,
ik woon toch waar ik woon, elke dag?

Is dat wat jullie om je heen zien échter
dan wat ik om me heen zie?

Waarom? Omdat het béter is?
En denk je niet dat ik niet ook béter zou willen?
Maar hoe dan?

Hoe worden jullie zoals jullie?
Door je opvoeding? Je achtergrond?
Je afkomst? Je ambitie?
Je opleiding? Je geld?

Hoe word ik zoals jullie?
Nee, dat kan niet.

Ik ben bang. Bang. Ja.

Ik heb één keer gevlogen. En toen lieten ze zien
dat je eerst jezelf een zuurstofkapje om moet doen
en daarna pas je kind. Want als jij stikt,
dan stikt dat kind sowieso. En we doen wel
alsof we de volwassene zijn, maar wat
als we niets anders dan hulpeloze kinderen zijn

en stikken?

En neerstorten?

Jullie zeggen dat het onze plicht is
om anderen te helpen,
maar als niemand ons wil helpen
wat moeten we dan?

Wie redt ons?

Wie redt mij?

Wie doet mij
als eerst een zuurstofkapje om?

Jullie zeggen dat we het goed hebben,
maar dat hebben we niet
en ja, het klinkt mooi hoor,
algemeen belang boven eigen belang,
maar waar val ik onder
als ik onder de armoedegrens val?

Ik ben bang. Ja.

Ik heb nauwelijks verleden, zestien jaar,
en ik ben bang dat mijn toekomst ontploft.

Waarom zijn jullie niet bang?

128. ONS ZIEN ZAL ZIEN

Uit The Promised Land, 2022, Young Gangsters.

PR*PLK -

Ik zal het zeggen zeggen.

Het begin weeft al het einde in.

En ons weten weet al van het einde allerlei.

Denk ons niet dom te weten.

Ons horen hoort frequenties allerlei.

Ons oorgat staat niet dichtgeslagen
voor geluiden die niet ons bevallen
ons leren leert van wat ons horen hoort.

Weet jullie weten van hoeveel
jullie vuil werpen
in de diepdip die jullie ruimte noemen?

Gassen ja en giffen ja
en blik en schroef en Apollo's en ISS'en
maar jullie grootste giftig vuilerij
zit in frequenties.

Ons horen hoort al wat jullie
de diepdip insignalen,
al wat ether wifi satelliet.

Van tv van radio van walkietalkies
van iphones androids van de pornhubs
van aller aller allerlei.

Ons weten weet al van het einde,
ons toekomst is jullie geschiedenis.

Allerlei.

Ons hopen hoopte even nog
dat het de goeden waren van de aarde, jullie,
ook wij hopen te geloven in een sprookje.

Wij gaven jullie kans en ons allebei allerlei tegelijk,
want oordeel komt na wat van daad is.

Nu heeft ons zien jullie daad gezien.

Hij die zwaaide met de dood
is zelf de dood naartoe gegaan,
alle molecuulval keert terug naar sapwieg van planeet.

Want eenmaal met de dood gezwaaid
is altijd met de dood gezwaaid.

Ons weten weet al van het einde.
Wat van ons volk is zal in de dood gezwaaid,
als molecuulval keren wij
naar sapwieg van planeet.

Wij zullen vechten ook.

Herinnering zal ons herinneren.
Ons vechten zal vechten,
ons verliezen zal verliezen
maar wij nemen allerlei
veel van jullie bloed mee
naar sapwieg van planeet.

Of niet misschien?

Ons zien zal zien.

Wij zullen het verdrag tekenen
en als belofte heel blijft
dan blijft de vrede heel

maar als belofte scherven
dan pakt ons pakken scherven vast
en steken wij de scherven
in aller jullie enkelhart.

En dan wegvagen jullie ons.

Wat denkt jullie denken?

Ons zien zal zien.

129. ZELFS JOUW DENKEN IS VAN LIEFDE IS GEWELD

Uit The Promised Land, 2022, Young Gangsters.

KBRYT –

jij komt met komeetblik
en wolkvolk uit opop geregend,
slaat palen de vleeswieg in van de planeet,
laat drek je drekgat lopen uit allerlei
op plek waar ons wortelen wortelt
het hart van de grond van ons geboorte
jij duwt voortplantingsorganen in mijn vliezen in
au au
tot ik van druip van melksap jou
au
tot ik van plak van witte bloed
en kreunen kreun van au van pijn van allerlei

doe niet of je weten van mijn pijn weet

en je noemt je invasie jij,
waarin je ons en mij
en in al van wie mijn hart vloeit,
steeds verder weg duwt weg,
af de rand, in de grond,
tot molecuulval dwingt,
jij noemt allerlei jouw geweld
een poging tot van wij van samen?

Jouw zijn zal nooit van een van ons zijn.

In al dat janken om van wat je hebben niet kan krijgen,
omdat je niet mag van wat je zo graag wil willen wil,
herkent mijn herkennen jou om voor wat je bent: een mens.

Jouw weten snapt niet eens van wat dat is is, s*men.

Jouw zijn blijft gevangen altijd in dat beperkte vleeslijf,
jij weet van het uitvloeien niet, allerlei,
het in van s*men-gaan van in frequenties,
met al wat zelf een ander is,

al wat jij je in het lijf verplaatst
of als je schuifstoot in een ander, in mij
is dat het alles – meer niet dan verplaatsen
snel gewelddadig heen en weer
van vleeslijf alleen,
tot je klein-tentakel zuurslijm spuugt
en je dat rimpelkrimpend terug trekt terug
wéér in je vlees vlees vlees

Zelfs jouw denken is van liefde is geweld,
hart slaat, maag krampt, hand wringt,
daar is van allerlei dan mee gezegd.

130. IK WIL ME SOMS GEWOON EVEN TEGEN IEMAND ANDERS AANDRUKKEN

Uit The Gentle Woman, 2018, mugmetdegoudentand.

THE GENTLE WOMAN –

Ik wil me soms, gewoon,
in de tram bijvoorbeeld,
ik wil me soms gewoon even tegen iemand anders
aandrukken.

Man of vrouw,
maakt me eigenlijk niet uit,
dik dun oud jong,
als het maar een mens is.

Als het maar warm is.

De mensen, andere mensen,
ze halen me in
links, rechts,
lopen me omver,
allemaal sneller dan ik,
beter aangepast,
de zaakjes goed op orde,
leven zoals het hoort.

Ik heb geen idee hoe het hoort
nooit gehad.

Al deze mensen
en niemand op zoek naar mij.

Het verlangen fladdert
als een kanarie
in mijn borstkas.

Binnen, achter een scherm, is veiliger.
Maar veilig is verstikkend.
Ik ben bang dat ik hier vast plak.

Dat mijn hart het begeeft
en ik hier blijf liggen
tot mijn rottende resten door het plafond
van de onderburen sijpelen.

Dat er dan pas iemand komt.

Ik ben bang dat ik een probleem heb.

131. IK HEB NOOIT ECHT GEDACHT DAT IK DE MOEITE VAN DE LIEFDE WAARD WAS

Uit The Gentle Woman, 2018, mugmetdegoudentand.

THE GENTLE WOMAN –

Ik heb nooit echt gedacht
dat ik de moeite van de liefde waard was
dat bedoel ik niet depressief
of als zelfbeklag
ik vind mezelf best de moeite waard hoor
het meer verwondering
ik vond het altijd zo ongeloofwaardig of
ik moest er te veel moeite voor doen het me voor te stellen
dat er iemand verliefd op me kon zijn
verliefd
op mij
dus
en
ik kan me best voorstellen dat dat gevoel
dat iemand dat gevoel dácht te hebben
het is ook wel tegen me gezegd
'ik ben verliefd op je'
en dat zal dan wel, ik bedoel,
diegene zal dat wel gemeend hebben, geloofd hebben
die zal wel gedacht hebben dat dat
iets anders is dan
dronkenschap, vergissing, depressie,
symptoom van een auto-immuunziekte
of he nee waar ga ik heen
gedachtes worden zo onhelder als ik mij probeer uit te drukken
in mijn hoofd snap ik mezelf prima
maar als ik er woorden aan moet geven
dan begrijp ik zelf niet meer wat ik nou probeer te zeggen
of probeer te vinden
hoewel symptomen van auto-immuunziekte
natuurlijk wel bestendiger zijn
dan verliefdheid
ik heb geloof ik nooit helemaal geloofd
in liefde
in houden van.

Dit is allemaal niet zo relevant.

132. DELETED SCENE

Deleted scene uit The Gentle Woman, 2018, mugmetdegoudentand.

THE GENTLE WOMAN –

Je moet af en toe oefenen in doodgaan.

Je voorbereiden op het einde.

Het leren verwelkomen
als een oude vriend
en je angst loslaten
zoals je het leven los moet laten.

Dus dat doe ik.

Ik oefen.

Ik ga half tegen de muur staan,
alsof ik, op weg naar de voordeur,
om eindelijk eens open te doen,
om eindelijk de wereld,
in de vorm van een pizza-bezorger,
mijn huis binnen te laten,
alsof ik, onderweg, geraakt word
door bliksem noodlot god of hartaanval
alsof toeval als het puntje van de zeis
mijn ruggenmerg in glijdt.

Hartkanker.

Een koude vuist
sluit zich om mijn hart.

En knijpt.

De kou verspreidt zich
door mijn aderen.

Ik heb het koud.

Ik glij van de muur,
zak naar de grond,
het lukt me niet
mezelf op te vangen.

Dit is het.

Ik ga dood.

Ik voel geen spijt.

Voel ik geen spijt?

Misschien voel ik spijt.

Dat is jammer.

Het bloed in mijn aderen stremt,
mijn longen zuigen zich niet opnieuw
vol met zuurstof, ik krijg geen lucht meer,
mijn blikveld wordt een koker,
de koker een puntje
en het puntje fel licht.

Ik voel mezelf op de grond liggen,
niks meer dan lichaam,
vleselijk omhulsel
van een tamelijk zinloos leven.

Nu weet ik het zeker.
Ik voel spijt.

Stilte.

en ik vlees ben ik
bloed en vlees ben ik
geen enen en nullen
geen nul ben ik maar
alles wat er van mij echt is
word aangevreten aangetast
door bits en bytes en
alles wat ik echt ben
word opgevreten virussen
ik ben besmet met virussen
en worms en trojan horses
mijn bloed is ervan vergeven
ik zinder van de virussen
ze vreten me van binnen op
pus uit mijn lever pus
uit mijn nieren pus in
mijn longen ik verzuip in pus
en alles vreet me op buiten
binnen alles maakt me kapot
blaren mijn huid spat pus
alles maag scheurt dood mijn
hart barst hart barst hart barst
overall dood en zwart ik zwart ik
ben nullen ik niks nullen niks
meer dan nullen en alles
vreet me op en ik stok stop
strot storm stof tot stof stom
storf stort stolp stond stop
stop stop stop stop stop stop

Stilte.

Ik zweef de gang door
iets duwt me, nee,

iets trekt aan me, of,
hoe dan ook, ik beweeg,
lampen knipperen een code
een helder schijnsel wijst mij de weg
licht aan het eind van de tunnel
of gang bedoel ik. Gang.

Op mijn mat staat welkom
en nu begrijp ik het:
het is niet 'welkom in mijn huis'
maar 'welkom in de wereld'.

De deur zwaait voor mij open.
Trap af, iemand heeft
bloemen in het trappenhuis gezet
voor mij? Natuurlijk niet
voor mij, of, jawel, ook voor mij.

Voor de bewoners van dit pand.

Het zijn plastic bloemen
maar dat doet er niet toe,
ze zijn fel, vrolijk, fijn.

Ik loop naar beneden,
steeds dichterbij,
steeds dichterbij de wereld
dichterbij.

Dit is geen naar buiten gaan
dit is uittreden, ik zie
de duisternis aan mij
voorbijtrekken hoor
de wereld infaden. Licht.
Kleuren. Geluid. Ik hoor
vogels. Stemmen. De wind.

En buiten schijnt de zon.
De lucht is blauw
een of twee wolkjes
als getekend door een kind
fluitende vogels
veelkleurige ballonnen.

Er klinkt muziek,
er is iemand jarig,
mensen zingen,
bomen staan in bloei
de bloesem is wit, geel, roze.

Een regenboog knippert
aan de horizon, violen

zwellen aan, kinderen
dansen op de stoep,
jonge mannen met
strakke buiken glimmen
van de zonnebrand,
onbekende mensen
glimlachen naar me.

Iemand knipoogt naar mij.
Ik like hem. Swipe hem naar rechts.

Ik leef.
Ik leef!

Niet
niet
dit is niet...

Stilte.

We zijn het minst rationeel
wanneer we het meest kwetsbaar zijn.

Dat heb ik ergens gelezen.
Of gehoord.

Ik kan het niet opzoeken.
Ik moet het maar geloven.

Bal in de maag.
Klem op de keel.
Duizel. Mijn tong smaakt naar as.
Zwarte explosies op het netvlies.
Elke stap is een stap in de diepte
in de duisternis en diepte.

Dit is dus angst.
Fascinerend.
Ik probeer het fascinerend te vinden.
Fascinatie is beter dan paniek.
Ik ben in paniek.

Het is of mijn amygdala of hypofyse
of weet ik veel waar dat allemaal geregeld wordt,
ik kan het niet opzoeken,
is doorgebrand of opgeblazen
en er een overmaat van angst
mijn bloedbaan ingespoten wordt.

Bedreiging die zich fysiek vertaalt.

Contraproductieve emotie.
Als een hormonale stoornis.

Een virusinfectie.
Een varkensgriep die zo heftig is
dat het immuunsysteem
het eigen lichaam begint aan te vallen.

Ik vreet mezelf van binnen op.

Ik haat het als mijn lichaam
zich niet wil gedragen.
Zwak ben ik.
Ik wil denken
niet piekeren.

Ik veracht mezelf.
Maar er is nog hoop.
Is er nog hoop?

Ik moet weg. Waar weg? Hier weg.
Hieruit. De deur uit.

De gang is een lange, lange weg
de vloer is rubber
of het zijn mijn benen
geen stap is vast,
ik wankel, stap.

De mat is glad
vet
levensgevaarlijk.

De deur open krijgen
is een krachtinspanning
ik moet mijn schouder
tegen het hout werpen
om naar buiten te komen.

Het doet pijn.

En dan de trap af
trappenhuis stinkt naar pis
naar pis naar kots naar schijt
hondenschijt mensenschijt
mijn etage af
naar beneden
het is een afdaling in de afgrond
in de negen cirkels van de hel

en buiten

schijnt de zon.

Buiten.

De lucht is blauw,
als een scherm voor special effects,
of de blue screen of death.

Vlamscherpe stralen die in mijn hoofdhuid snijden
die mijn gezicht doen opflakkeren
en omlijsten met een onheilig halo
voor iedereen te zien

ik moet boeren, boer, ik boer, zuur
heb teveel lucht ingeslikt
blijkbaar heb ik gehyperventileerd
of hypergeventileerd of
ik weet het niet
ik kan het niet opzoeken

een vis op een tegelvloer
die naar adem hapt
alle half verteerde pizza's
die in mijn ingewanden rotten
walmen naar buiten

een stinkende vis
met een onheilig halo

hallo!

de hele wereld kijkt naar mij

een flard van een land
waar zuigelingen op rode pepers kauwen
waar moeders hun tepels
met ijs koelen
een land waar het water droog is
droom of herinnering
verlangen misschien

Pijp m'n kut
kuthoer
op je knieën
schijtwijf
bek open en slikken
ik neuk je in je neus
ik fistfuk je in je snavel bitch

duimpjes omlaag
nageltjes als pijltjes naar mij
bulten bochels kippenvel
mijn lijf gedraagt zich niet

ik zie mezelf
op duizend schermen

in verschillende prijsklassen
uitvergroot ingezoomd

gevolgd door honderd lenzen

Mijn lijf is een samenraapsel
mijn linkerbeen lijkt niet te passen
bij mijn rechterarm mijn mond
niet bij mijn ogen mijn navel
is lukraak in mijn buik gebeten.

herinneringen software verbrokkelende code
algoritmes die uit stopcontacten kruipen
wifi dat door de ether zzzengt en zzzindert
tumoren als radijzen sinaasappels voetballen
in mijn hersenkwabben provokeert

ik moet
ik wil
ik ga...

Ik ga naar mijn moeder.

Ik weet waar ze ligt.
Misschien mag ik bij haar komen liggen.

Mensen hebben geen gezichten
maar zwarte rechthoeken
schild en camera ineen
die ze naar me opheffen.

Hoezo wat doe ik?

Waar ben ik?
Buiten.

Wie ben ik?
Ik ben echt een heel leuke, eh

afgesloten, afgestoten, onthecht, onecht ik

Ben ik alleen?

Ja. Alleen. Echt. Buiten. Echt buiten.

Uit de wolken regenen enen en nullen

ik ruik ozon nee neon nee

er trekt een rimpel door het asfalt
de helft van de stad verheft zich
kromt
en komt boven me hangen

links en rechts vallen voorbijgangers uit de lucht
proberen me in hun neergaan te slaan
vuisten zonder duimpjes

ik wil dat de wanden omvallen
de gevels van bordkarton
en daarachter lampen, crew,
camera's en schalen met tonijnsalade

een regisseur die cut roept
en ik
die opgelucht de set af kan lopen

ik trap tegen de gevels
de stenen onverzettelijk
breken mijn middenvoetsbeentjes

ik strompel verder

de draaiende camera's
met ogen neuzen
verwongen grimas
volgen me bij elke stap

wat!?
wat!?
wat doe ik!?

Ik wil iedereen deleten.

IK MAAK JE KAPOT
IK MAAK JE KAPOT
IK MAAK JE KAPOT

grimassen worden grijnzen worden schaterlach
beet in de jacht op hits en likes

ik schreeuw mezelf het web weer op

niemand schreeuwt terug
medelijden hoofdschudden verwarde vrouw
dat is nou een verwarde vrouw

ik heb de grens overschreden
van het digitale naar het analoge

ik weet niet of ik geëvolueerd
of gedevalueerd ben

ik ken de wetten niet van real life

het zebrapad galoppeert weg
de haaiantanden klappen dicht
een ouwe snoek wordt opgeslokt

ik wil mijn eigen vernietigingskamp

ik stop iedereen erin
trutten zakkenwassers klootzakken
iedereen die naar me kijkt die naar me wijst
de kanker in mijn moeders lijf
de artsen die niks hebben genezen
Big Pharma motherfuckers

mezelf
slechte dochter
kutwijf

ik ik
mama waar ben je?
ik ik
mamma
help

ik ik ben een slechte wat ja
dochter kutwijf dochter
vijfduizend hits op pornhub
ik heerlijk in mijn vel geweldig gezond gelukkig
echt een heel leuke aardig goedlachs vlot
altijd klaar ik voor mijn burens wat wie ik?
gezellig ik veracht mezelf vreet mezelf van binnen
alles op kapot wie ik wat waar was ik
ik akkoord met de algemene voorwaarden
er is ik iets mis met ik met mij
dit is de voicemail van je dooie moeder
laat een bericht achter na de
ik mijn hoofd in snap ik prima mijzelf
ik neem afscheid van ik mezelf
waar was ik ben ik buiten
alles afsluiten ja stop zet uit
ik boots emoties na
begraven cremieren zeemansgraf
ik drink ik rook ik wil echt zijn vrij zijn
pijn is onvermijdelijk ik bestel pizza
bestel ik pizza ik bestel pizza
doe niks boom met dode wortels
interessant saai leven lustmoordenaar net
ik heb gelijk op internet lieg niet
vertrouw geen dokters het is vijf uur
ochtend avond welke dag waar waar
ik fistfuk je in je snavel bitch snavel bitch
ik ben ziek ik ben een guerrillastrijder
ziek ziek ik slaap vrij slecht
mijn rottende resten door het plafond
kanarie in mijn borstkas fladder fladder dood

geen idee hoe het hoort nooit gehad ik
ik ben geen racist ik laat eten bezorgen
ik ben een heel gemiddeld mens uniek
ik doe alsof echt een heel leuke vrouw.
aardig vlot in de omgang goedlachs
vlot kontiki wat nee he?
in mijn borst zo hier een drukkend gevoel
hartkanker ja heel erg ja wat wat?

Kruip in mij.

stop
ik ben
een heel leuke vrouw
ik ben
ziek
ziek?
mijn hart ik
ik ben buiten
voel de deurknop
nog in mijn hand
zo hard geknepen
de deurknop staat in mijn hand
hart bonst razend
dat is goed
dat is ik leef
ik ben ik leef
waar ben ik
buiten
blote voeten
buiten horen schoenen
blote voeten buiten
stoep steen tegel ruw
vogelpoep kauwgomvlek
rats rats huid contact steen teen
ik stap ik stap ik sta
hoe lang sta ik hier al
waar ben ik
buiten
wie ben ik
ik ben echt ik ben echt
knijp in mij ik ben echt
op een schaal van een tot vijf
vijf
ik ben vijf echt
is er iemand die me kan helpen
hallo
ik betaal met credit card
hallo help nee weg

nee grijp jezelf bij je haren
trek jezelf omhoog
ik ben hier
ik ben ik
ik ben echt

Stilte.

ik heb tunnels
onder de woestijn gegraven
op zoek naar water

of naar lucht

dat ben ik vergeten
maar ik bleef voor de zekerheid maar bezig

tot ik op een dag zag
dat er geen woestijn was
en mijn tunnels in cirkels liepen

alles stort in achter mij
voor mij krab ik
mijn nagels stuk

het is donker
ik heb de nacht afgewacht
in een holle boom

of gehurkt achter een bestelbus

in een openbaar toilet

het doet er niet heel erg veel toe

het is donker
ik zie de wifi in golven door de lucht gloeien
ik ben niet onaantastbaar
maar wel minder zichtbaar

ik ben zacht
en ook mijn lach
is van dons
of zoiets zachts
iets dat je van jonge vogels
afrukt
om in je hoofdkussen te stoppen

geen slaap voor mij

deze nacht heeft klauwen
scherp
deze nacht heeft niet
het beste met mij voor

ik ook niet misschien

maar zelfs de boom
legt zijn bast wel eens af
om schip te worden

heb ik dat ergens gelezen
of heb ik dat ergens verzonnen

wat betekent het
dat ik boven mezelf uit kan stijgen
dat betekent het
of dat vooruitgang
enkel naar de dood zal leiden

maar wie kan er nou achteruit

de begraafplaats waar ik mij bevind
nee, geen metafoor
de begraafplaats waar mijn moeder
in de aarde is gestopt
de begraafplaats is donker en koel

groen
nou ja grijs nu
het is nacht
maar het ruikt groen

en zwart

aarde

en iets dat ik niet
of wel
ja dood

maar rustige dood
het ruikt hier naar rustige dood
het ruikt lekker

ik weet waar het graf van mijn moeder is
ik heb me zo vaak voorgenomen om te komen
zo vaak de plattegrond bestudeerd
dat ik blind kruipend over de graven
naar de grond waar zij ligt kom

ik heb geluk
het zand is nog niet ingeklonken
er ligt geen deksteen
tussen mijn moeder en mij

alleen aarde

met mijn handen klauwen nagels
graaf ik een gat in de grond
kom met elke handvol aarde die ik weg schep
dichter bij mijn moeder

als ik op de kist stuit stop ik
ik ga liggen op het hout
mijn armen tegen de nerven
mijn wang ter hoogte van haar wang

zo is het goed
ik dek mezelf toe
sluit mijn ogen
en verwelkom de verstikking
die met het donker komt

niet langer standby
afgesloten
uitgeschakeld

er is niks analoger dan de dood

Stilte.

ik zink
weg
in een omarming van zand
zink zand zuig
mijn longen vol met korrels
en blaas
met elke laatste adem
de pijn weg
weg

alles lost op in het zwart
en zelfs het zwart lost op
het is niet zwart voor mijn ogen
maar niets niets heerlijk niets

ik ontspan
geen grijns grimas glimlach
maar alle spieren slap
schouders armen buik hart
mijn lijf vindt rust
ik laat alles gaan
voel de warmte van mijn ontlasting
ik laat alles gaan

bloed stroomt stroopt stekt
lippen blauw wangen bleek
alles dempt geluiden weg
stilte omarmt me stilte

133. DE TOEGIFT

Uit De Verlosser of De Lege Plek, 2022.

WIJ –

meerkoeten bewapenen zich met vuile bommen
en roestige scheermesjes weten tot op de millimeter
nauwkeurig burgerdoelen uit te schakelen mengen
vergeten kinderziektes door het drinkwater snijden
zwanen open

wij lopen ganzenpoep naar binnen
stinken naar de vlucht weten dat in elke lichtbron
ogen hangen die ons in de gaten houden en dat
de huid ons niet beschermt

wij zien niet dat
de weg die wij nemen dood loopt al maakt het ons
ook weinig uit we voelen onze voeten niet al zijn
onze enkels verbrijzeld steekt bot bij elke stap
verder uit het vel wij zijn niet

gevaarlijk

alleen voor wie ons volgt in de weg loopt of
gevoelens koestert voor nesten kittens behaarde
baby's jonge sla

wij slaan onze honden met stokken
omdat wij vinden dat zij moeten lijden dat zij voor
ons moeten janken janken moeten ze voor ons wij
zien onze honden zelfs geslagen nog trouw blijven
aan ons dat herkennen wij als liefde als gevoelens
die gekoesterd worden

dus slaan wij harder wij
zien bleek van bloedarmoede al knagen we op elke
werpster die ons toegeworpen wordt

wat in onze
schoot ontvonkt laten we verdorren er is geen plek
voor wat klein of kwetsbaar is wij buigen die voor
het publiek dat achter barricaden weggedoken zit
en maken ons op voor de toegift